

Основна школа
„Карађорђе“
Остружница

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

ЗА ПЕРИОД 2026-2030. ГОДИНЕ

-ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА-

Јун, 2026.године.

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ

Предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Разред: VII

Фонд часова:	Годишњи фонд:	144
	Недељни фонд:	4
Циљ предмета:	Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.	
Кључни појмови садржаја предмета:	Језик и језичка култура, правопис, књижевност	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација :
-----------------	---------	-----------	--------------------------------	--	-----------------

КЊИЖЕВНОСТ	УЧЕНИК ЋЕ БИТИ У СТАЊУ ДА: - користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; - истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; - чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, у складу са узрастом; - разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста; - разликује основне одлике стиха и строфе – укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен; - тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту; - локализује књижевна дела из обавезног школског програма; - разликује етапе драмске радње; - разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; - разликује облике казивања (форме приповедања);	ЛИРИКА Јован Дучић: <i>Подне</i> Милан Ракић: <i>Божур</i> Владислав Петковић Дис: <i>Међу својима</i> Милутин Бојић: <i>Плава гробница</i> Десанка Максимовић: <i>Крвава бајка</i> Стеван Раичковић: <i>После кише</i> Јован Јовановић Змај: <i>Јутунска јухахаха</i> Рабиндранат Тагоре: <i>Папирни бродови</i> Вислава Шимборска: <i>Облаци</i> ЕПИКА Народна бајка (једна по избору): <i>Међедовић / Чудотворни прстен / Златорунни ован</i> Стефан Митров Љубиша: <i>Кањош Мацедоновић</i> (одломак) Радоје Домановић: <i>Вођа</i> (одломак) Петар Кочић: <i>Кроз мећаву</i> Иво Андрић: <i>Јелена, жена које нема</i> (одломак) Данило Киш: <i>Прича о печуркама / Еолска харфа</i> Алфонс	- Настава ће се реализовати кроз поштовање међупредметних компетенција и компетенција за целоживотно учење; - Реализација одређених наставних садржаја кроз одржавање огледних и угледних часова у сарадњи са наставницима других предмета; - Примењивање ИКТ-а у настави кроз различите начине коришћења интернета, апликација и софтвера за наставу; видео-бим презентација... - Праћење и вредновање резултата напредовања ученика је у функцији остваривања исхода, а започиње иницијалном проценом достигнутог нивоа знања, у односу на који ће се одмеравати даљи напредак и формирати оцена. - Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. - Формативно мерење подразумева прикупљање	Општа предметна компетенција (ОПК) Ученици говоре и пишу користећи оба писма, дајући предност ћирилици, у различитим комуникативним ситуацијама и дигиталном окружењу, примењујући књижевно-језичку и правописну норму. Негују културу дијалога и поштују основне норме комуникације. Имају развијен речник и способни су да користе језик да би исказали своје стваралачке могућности. Примењују основна знања у	Историја, географија, веронаука, информатика, ликовна и музичка култура
--------------------------	--	--	--	---	--

ЈЕЗИК/ГРА МАТИКА	- разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом; - одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима; - уочи делове именичке синтагме; - разликује граматички и логички субјекат; - разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да; - препознаје врсте напоредних односа међу реченичним члановима ине независним реченицама; - идентификује врсте зависних реченица; - искаже реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом; - примени основна правила конгруенције у реченици;	Грађење и основна значења глаголских облика: футур II, императив, потенцијал; трпни гл. придев, гл. прилог садашњи и гл. прилог прошли. Подела глаголских облика на просте и сложене и на личне (времена и начини) и неличне. Непроменљиве врсте речи: везници, речце, узвици. Појам синтагме (главни члан и зависни чланови); врсте синтагми: именичке, придевске, прилошке и глаголске. Атрибут у оквиру синтагме. Логички субјекат. Сложени глаголски предикат. Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни. Појам комуникативне и предикатске реченице. Независне предикатске реченице напоредни односи међу независним реченицама (саставни, раставни, супротни). Зависне предикатске реченице (саставни, раставни, супротни).			
-----------------------------	--	--	--	--	--

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА и ПРАВОПИ С	-доследно примени правописну норму; - разликује дугосилазни и дугоузлазни акценат; - говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму; -разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила; - саставља кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа; - пише једноставнији аргументативни текст позивајући се на чињенице; - користи технички и сугестивни опис у изражавању; - препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу; - пронађе потребне информације у нелинеарном тексту; - напише електронску (имејл, SMS) поруку поштујући нормативна правила; -примењује различите стратегије читања (информативно, доживљајно, истраживачко и др.); -састави текст репортажног типа (искуствени или фикционални); -правилно употреби фразеологизме и устаљене изразе који се јављају у литерарним и медијским текстовима.	ПРАВОПИС: Правописна решења у вези са обрађеним глаголским облицима. Интерпункција у вези са зависним реченицама (запета, тачка и запета). Писање скраћеница, правописних знакова. ОРТОЕПИЈА: Дугоузлазни и дугосилазни акценти ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА: Књижевноуметнички и публицистички текстови. Усмени и писмени састави према унапред задатим смерницама (ограничен број речи; задата лексика; одређени граматички модели и сл.). Текст заснован на аргументима. Технички и сугестивни опис. Репортажа. Цитати и фусноте из различитих књижевних и неуметничких текстова. Нелинеарни текстови: табеле, легенде,			
--	--	--	--	--	--

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:					
- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбе, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...) - што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа стручних сарадника у школи... - коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја Део школског програма биће индивидуални планови за ученике којима је потребна додатна подршка због сметњи и тешкоћа у развоју и учењу, као и надареним ученицима.					

СТАНДАРДИ:

Тема / област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
ЈЕЗИК/ГРАМАТИКА	- СРП.ОО.О.1.3. Разликују променљиве и непроменљиве речи, именују врсте речи и разврставају их према основним граматичким категоријама. - СРП.ОО.О.1.5. Препознају основне реченичне чланове; разликују независне од зависних предикатских реченица; именују врсте независних реченица према њиховој комуникативној функцији.	- СРП.ОО.С.1.3. Уочавају евентуалне разлике између свог и књижевног акцентовања речи; умеју да одреде место акцента у речи. - СРП.ОО.С.1.5. Разликује подврсте променљивих речи и њихове граматичке категорије, као и све глаголске облике (осим имперфекта). - СРП.ОО.С.1.7. Уочавају синтагме и умеју да анализирају једноставније реченице грађене по основним моделима; познају врсте зависних реченица и разумеју њихову функцију. - СРП.ОО.С.2.1. Примењују теоријска	- СРП.ОО.Н.1.1. Разумеју и објашњавају основне функције језика (комуникативну и стваралачку); познају појмове једнојезичности и вишејезичности и знају одговарајуће језичке прилике у Србији. - СРП.ОО.Н.1.2. Умеју да одреде дужину/квантитет акценатског слога и примене правила акцентуације у једноставним примерима (унутрашњи слогови и једнословне речи); - СРП.ОО.Н.1.4. Проналазе и именују делове речи у вези са облицима речи (граматичку основу и наставак за облик); знају основна значења падежа, именују личне и неличне, просте и

		знања у уочавању, илустровању и анализи граматичких појава у сложенијој језичкој ситуацији.	сложене глаголске облике и правилно их употребљавају у писању и говору. – СРП.ОО.Н.1.6. Анализирају синтагме, предикатске и комуникативне реченице и увиђају њихов међусобни однос у језичком систему; примењују основна правила слагања реченичних чланова.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА и ПРАВОПИС	– СРП.ОО.О.1.6. Разумеју значења речи, устаљених израза и фразеологизама са којима се срећу у школским текстовима и свакодневној комуникацији. – СРП.ОО.О.1.8. Знају правописна правила и примењују их у једноставнијим примерима. – СРП.ОО.О. 1.9. Разликују формално од неформалног изражавања и повезују начин изражавања са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.О.2.2. Служи се „Правописом српског језика” и речницима за решавање језичких и правописних правила. – СРП.ОО.О.2.3. Читају књижевне и неуметничке текстове (линеарне и нелинеарне) и с пажњом и разумевањем слушају једноставније излагање (нпр. предавање уживо или аудио, аудио-визуелно или дигитално излагање) изграђујући навике читања и пажљивог слушања.	– СРП.ОО.С.1.8. Знају и тумаче значења речи и фразеологизама који се јављају у литерарним и медијским текстовима намењеним младима и правилно их употребљавају. – СРП.ОО.С.1.9. Препознају функционалне стилове (књижевно-уметнички, научни, административни, публицистички и разговорни) на основу њихових одлика и примењују их у складу са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.С.1.10. Доследно примењују правописна правила и уочавају грешке у свом и туђем тексту. – СРП.ОО.С.2.2. Уочавају и исправљају грешке у свом и туђем тексту у складу са правописном нормом. – СРП.ОО.С.3.1. Изражавају своје мишљење у школском, приватном, јавном и медијском контексту служећи се књижевним језиком, уз свест о социјалним конвенцијама и	– СРП.ОО.Н.1.7. Одређују значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени; познају и користе метафору и метонимију као лексичке механизме. – СРП.ОО.Н.2.4. Усклађују сврху, садржај и начин излагања са комуникативном ситуацијом. – СРП.ОО.Н.2.5. Састављају различите типове текстова (бирају одговарајуће елементе функционалних стилова и форме казивања) испољавајући оригиналност и креативност. – СРП.ОО.Н.2.6. Истражују и упоређују информације из различитих медијских извора вреднујући поузданост извора и релевантност информација. – СРП.ОО.Н.3.1. Разумеју и користе могућности језика, истражују и изражавају ставове о себи, као и о друштвеним, културним, моралним, духовним и естетским димензијама

	– СРП.ОО.О.2.4. Исказују свој доживљај о говореном или писаном тексту (нпр. колико им се текст допада, да ли им је занимљив/необичан; које је основно осећање и тон текста и сл.). – СРП.ОО.О.2.7. Одабирају и прилагођавају комуникативној ситуацији одговарајућа изражајна (вербална и невербална) средства, лексiku и облике казивања у писаном и говореном тексту. – СРП.ОО.О.2.8. Уочавају информације у тексту које не разумеју и налазе начине за сазнавање (постављају питања); проналазе информације из текста према задатом критеријуму. – СРП.ОО.О.3.1. Користе знања из језика како би се правилно, јасно и примерено комуникативној ситуацији изражавали писаним и усменим путем. – СРП.ОО.О.3.2. Умеју да прочитају информацију исказану у различитим облицима (табела, графикон, хипертекст...) и интерпретирају је на различите начине (усмено, писмено, визуелно, дигитално). – СРП.ОО.О.3.3. Пишу примењујући различите форме казивања и различите функционалне стилове. – СРП.ОО.О.3.4. Усклађују	културолошким различитостима. – СРП.ОО.С.3.2. Користе изграђене вештине сарадње и културу комуникације, културу сопственог вербалног и невербалног изражавања, као и вештине слушања и поштовања туђег мишљења у различитим аспектима, медијима и комуникацијским ситуацијама. – СРП.ОО.С.3.3. Негују културу свог народа и поштују и уважавају различитости других култура. – СРП.ОО.С.3.4. Користе читалачку писменост (размишљају о тексту и вреднују његов садржај; пореде чињенице и ставове изнете у тексту с властитим представама, траже доказе у тексту и супротстављају их доказима из других извора информација, користећи општа и специфична знања, али и способност апстрактног размишљања) у различитим сферама, (уметничкој, дигиталној, информатичкој, финансијској, здравственој, медијској, научној, математичкој...). – СРП.ОО.С.3.5. Проширују интересовање за читање – од различитих неуметничких текстова до књижевности за младе, националне и светске белетристике; умеју да препоруче књигу и да вреднују препоруке других. – СРП.ОО.С.3.7. Користе знања из	људских искустава. – СРП.ОО.Н.3.2. Имају интерактиван однос према медијима; препознају различите врсте медијских манипулација и њихов утицај на обликовање стварности. – СРП.ОО.Н.3.3. Развијају лични стил у вербалном и невербалном изражавању. – СРП.ОО.Н.3.4. Негују позитивне интеракције и сарадњу у тимском раду уз истрајност и проактивност у остваривању циљева; спремни су да учествују у активностима заједнице и друштва. – СРП.ОО.Н.3.6. Уочавају и прате развој и утицај уметности, науке и технологије на писменост и језик; брину о очувању културно-историјских споменика, о безбедности и одрживости животне средине. – СРП.ОО.Н.3.7. Користе читалачку писменост да би објективно и критички разматрали садржај и форму текста, његову структуру, жанр, начин и стил писања; разликују чињенице од интерпретације, као и ауторове евентуалне пристрасности и предрасуде. – СРП.ОО.Н.3.8. Читајући и пишући, проширују своје видике и развијају свој мисаони и емоционални свет, уз спремност да преузму одговорност за
--	---	---	---

одговарајући језички израз са контекстом (укључујући и конструктивну комуникацију у сарадњи са другима, у групи, на друштвеним мрежама и интернету). – СРП.ОО.О.3.5. Изражавају аргументовано своје мишљење у складу са контекстом, уважавајући туђе ставове. – СРП.ОО.О.3.6. Препознају говор и држње и дискриминаторне ставове у свакодневним ситуацијама и у медијима као негативну појаву; поштују личне и културолошке различитости. – СРП.ОО.О.3.7. Користе читалачку писменост (проналазе информације, разумеју опште значење текста, интерпретирају значење текста) као средство за учење других предмета. – СРП.ОО.О.3.8. Примењују различите стратегије читања и прилагођавају их природи текста и сврси читања (информисање, учење, естетски доживљај, забава); читају, разумеју и интерпретирају нелинеарне текстове. – СРП.ОО.О.3.9. Имају развијене читалачке навике и схватају значај читања за развој сопствене опште културе и знања. – СРП.ОО.О.3.10. Разумеју значај књижевности и културе у свом животу; развијају креативност и сопствене стваралачке способности на	језика и књижевности за креирање и/или вредновање различитих културних садржаја; спремни су да учествују у самосталним и тимским пројектима; способни су да развију идеју и да је представе препознајући и остварујући личну, друштвену и комерцијалну вредност. – СРП.ОО.С.3.8. Састављају говорене или писане текстове на основу научног, основне и секундарне литературе; умеју да цитирају и/или парафразирају туђе текстове. – СРП.ОО.С.3.9. Уважавају културну разноликост Србије, цене културну баштину свог завичаја; имају развијене културне потребе, знају како да их искажу и задовоље.	изборе и одлуке који утичу на лични живот и живот заједнице. – СРП.ОО.Н.3.9. Негују хумани и критички однос према културним различитостима и начину на који се књижевношћу и другим уметностима може доживети и обликовати свет. – СРП.ОО.Н.3.10. Вреднују језик као медиј националне културе, националну културну баштину и културну разноликост Европе и света.
--	--	--

	евим пољима; вреднују књижевност као суштински део националне, европске и светске културе и као средство за промоцију различитих култура. – СРП.ОО.О.3.11. Користе знања из езика и књижевности за учествовање у различитим културним садржајима (приредбе, представе, књижевне вечери, изложбе, перформансе...), реализују унапред осмишљене идеје, учествују у пројектима који се тичу школе и локалне заједнице. – СРП.ОО.О.3.12. Састављају једноставнији говорени или писани текст према задатом критеријуму, одговорно се односећи према питањима везаним за интелектуалну својину. – СРП.ОО.О.3.13. Увиђају значај езика у неговању културног и националног идентитета; поштују езике националних мањина у Србији и познају елементе њихове културне баштине и историјског наслеђа.		
КЊИЖЕВНОСТ	– СРП.ОО.О.1.10. Повезују прочитана књижевна дела са њиховим ауторима; самостално саопштавају основну садржину дела, основну тему, главни мотив дела и његове главне ликове, време и место радње; разликују основне форме казивања. – СРП.ОО.О.1.11. Класификују текстове према различитим критеријумима:	– СРП.ОО.С.1.11. Повезују књижевна дела са историјским и друштвеним контекстом. – СРП.ОО.С.1.12. Уочавају у делу лирске, епске и драмске елементе; именују основне књижевне (песма, приповетка, роман...) и књижевно-научне врсте (биографију, аутобиографију, дневник, путопис, мемоаре и научно-популарне	– СРП.ОО.Н.1.8. Тумаче одлике лирског, епског и драмског у различитим књижевним делима и у књижевним врстама на међи (нпр. драмски спев, лирско-епске врсте). – СРП.ОО.Н.1.9. Уочавају и описују езичке, структурне и/или естетске особине књижевног и неуметничког дела и користе их у вредновању књижевног дела и развијању властитог

књижевни/некњижевни текст, народна/ауторска књижевност; дело у прози/дело у стиху; књижевни род епски, лирски, драмски). – СРП.ОО.О.2.5. Повезују садржај књижевног дела са сопственим или туђим искуством. – СРП.ОО.О.2.6. Сажимају и препричавају прозни текст разликујући главно од споредног; интерпретирају текст (описују ликове, поступке, изводе закључке...).	текстове). – СРП.ОО.С.1.13. Разликују аутора књижевног дела од наратора, драмског лица или лирског субјекта; књижевни текст од неуметничког текста који обрађују исте/сличне теме, ликове и догађаје. – СРП.ОО.С.1.14. Именују различите облике казивања (приповедање у 1. и 3. лицу, хронолошко и ретроспективно; описивање, врсте описа; монолог, унутрашњи монолог и дијалог), језичко стилска изражајна средства, као и врсте стиха, строфе и риме приликом интерпретације и анализе књижевних дела. – СРП.ОО.С.1.15. Праве разлику између парафразе (препричавања) и анализе дела. – СРП.ОО.С.2.3. Користе различите стратегије читања и учења у складу са постављеним циљем. – СРП.ОО.С.2.4. Редовно читају књижевна дела из школског програма и дела по свом слободном избору, стичући читалачке навике и развијајући књижевни/естетски укус. – СРП.ОО.С.2.5. Доживљавају књижевно дело исказујући личне утиске; интерпретирају књижевни и неуметнички текст истичући битне детаље; повезују, упоређују и	стила изражавања. – СРП.ОО.Н.2.1. Анализирају кључне чиниоце структуре књижевног текста (тематске, идејне, стилске, језичке и композиционе особине) користећи књижевнотеоријску терминологију. – СРП.ОО.Н.2.2. Процењују функцију употребљених стилских средстава (стилске фигуре, облици казивања, слојевитост у значењу) у одређеном контексту. – СРП.ОО.Н.2.3. Анализирају проблем, идеју или поруку у књижевном и неуметничком тексту сагледавајући их из различитих перспектива; проналазе аргументе, рангирају и преиспитују њихову вредност и евентуално коригују своје ставове.
---	---	---

образлажу своје закључке чињеницама из текста и личног искуства.

– СРП.ОО.С.2.6. Тумаче узрочно-последичне односе у вези са догађајима у тексту, поступцима и карактеристикама ликова, историјским и друштвеним контекстом, тј. мотивима, стилско језичким средствима у поезији; откривају идејни слој текста.

– СРП.ОО.С.2.7. Процењују поступке и особине ликова и тако формирају и преиспитују моралне ставове.

– СРП.ОО.С.2.8. Разликују субјективност од објективности у изражавању, чињенице од интерпретација, препознају метафоричност; хумор, иронију, сатиру; препознају сврху и циљ изражавања (пропаганда, манипулација, реклама, информисање...).

– СРП.ОО.С.2.9. Организују говорени или писани текст (осмишљавају и преобликују план, структурирају и преуређују садржај, повезују делове у складну говорену или писану целину).

– СРП.ОО.С.2.10. Самостално проналазе, повезују информације из текстова из различитих области и користе их у учењу и свакодневним животним ситуацијама.

– СРП.ОО.С.3.6. Разумеју међусобне

	везе књижевности и културе; обликују своје естетске и етичке ставове уз помоћ литературе.	
--	---	--

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

Бројчано оцењивање обухвата: усмене одговоре, контролне, писмене и домаће задатке, рецитовање/читање текстова

ОДЛИЧАН (5)

ученик редовно извршава своје обавезе, доноси прибор и домаће задатке, изузетно је активан и мотивисан за рад, показује заинтересованост и жељу за напредовањем и стицањем знања, критички размишља, заступа и образлаже изнете ставове

Књижевност

- Ученик **чита са разумевањем** различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **потпуно самостално** уме да опише свој доживљај и да **процени** основни тон певања, приповедања или драмске радње. Барата књижевнотеоријским појмовима, самостално их уочава, разуме њихову функцију у тексту.

Језик

- Ученик **у потпуности** са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике и на примерима показује да **уме потпуно самостално да примени** стечена знања из фонетике, морфологије, синтаксе, историје језика, дијалектологије и акцентологије.

Језичка култура

- Говорну поруку изговара **потпуном и правилном реченицом** и **врло успешно** самостално говори напамет одабране одломке или књижевне текстове, прича, препричава и описује и **показује логичну и емоционалну изражајност** у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).
- Писмени радови су садржајно разрађени, тачно написани, композицијски утемељени, **занимљиви, креативни и маштовити**.
- Самостално проналази тражене информације у тексту.

ВРЛО ДОБАР (4)

ученик се труди да редовно извршава своје обавезе, доноси прибор и домаћи, активан је на часу, показује заинтересованост и жељу за напредовањем и стицањем знања

Књижевност

- Ученик чита са разумевањем различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **готово (у потпуности) самостално** уме да опише свој доживљај и да **одреди** основни тон певања, приповедања или драмске радње.

Језик

- Ученик **готовоу потпуности** са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике и на примерима показује да готово увек **уме самостално да примени** стечена знања из фонетике, морфологије, синтаксе, историје језика, дијалектологије и акцентологије.

Језичка култура

- Говорну поруку изговара **потпуном и правилном реченицом** и **врло успешно** самостално говори напамет одабране одломке или књижевне текстове, прича, препричава и описује и **показује логичну и емоционалну изражајност** у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).
- Писмени радови су садржајно разрађени, тачно написани, композицијски утемељени, **занимљиви, креативни и маштовити**.
- Самостално проналази тражене информације у тексту.

ДОБАР (3)

ученик прати наставу, скоро увек доноси прибор и домаћи, активан је на часу, али не у континуитету

Књижевност

- Ученик чита различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **делимично** уме да опише свој доживљај и да **уз помоћ наставника** одреди основни тон певања, приповедања или драмске радње.
- **Самостално уме** да одреди књижевни род и **тражи помоћ** при одређивању врсте. **Уз подстицај одређује** неке елементе композиције.
- Зна карактеристике народне и ауторске књижевности. **Зна дефиниције** стилских фигура, **уз помоћ наставника или вршњака препознаје** их у тексту.
- **Делимично** усваја књижевне термине и појмове и **понекад учествује** у интерпретацији.
- **У већини случајева** чита домаћу лектуру и **понекад** учествује у интерпретацији.
- На часовима је **каткад** активан и **не користи** додатне изворе знања.

Језик

- Ученик **уме да дефинише** наставне садржаје из граматике, **памти их и репродукује** али **не учи редовно** па **греш** у примени стечена знања.
- **Зна** правописна правила (употреба великог слова, састављено и растављено писање речи, интерпункцијски знакови – запета, наводници, црта) и **делимично** их примењује у писаним радовима.
- Делимично успешно пише по диктату (**до 6 грешака**) и уме да одговори на питања али реченице нису граматички и правописно тачне (питања отвореног типа).
- Правилно изговара гласове и **понекад греш** у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас.

Језичка култура

- Говорну поруку, одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, препричава и описује **уз помоћ** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).
- Писмени радови су **делимично** садржајно разрађени, **делимично** тачно написани, композицијски утемељени.
- **Уз помоћ** проналази тражене информације у тексту и наводи синонине и антониме.

ДОВОЉАН (2)

ученик повремено прати наставу, повремено доноси прибор и домаћи, ретко је активан на часу, потребна му је помоћ/подсећање и подстицај

Књижевност

- Ученик **лоше чита** различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **понекад делимично** уме да опише свој доживљај и да **уз помоћ наставника понекад** одреди основни тон певања, приповедања или драмске радње.
- **Понекад уз помоћ уме** да одреди књижевни род и **стално тражи помоћ** при одређивању врсте.
- Уз **подстицај ретко одређује** неке елементе композиције.
- **Разликује** народну од ауторске књижевности.
- **Препознаје** неке књижевнотеоријске појмове **уз подстицај и помоћ**.
- У **већини случајева не чита** домаћу лектуру и **ретко учествује** у интерпретацији.
- На часовима је **ретко активан**.

Језик

- Ученик **ретко уме дефинише** наставне садржаје из граматике, **делмично их памти и репродукује** али **ретко учи па не уме** примени стечена знања (разликује категорије рода, броја и уз помоћ ретко одређује падеже речи које имају деклинацију; понекад препознаје основне реченичне чланове; уз помоћ разликује глаголска времена).
- **Прави** веће правописне и граматичке **грешке**. Потребна је стална помоћ наставника. Углавном правилно изговара гласове и **углавном грешки** у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас.

Језичка култура

- **Ретко успева** да формулише говорну поруку, да каже одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и описује и **поред помоћи** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).
- Писмени радови су **логички неповезани и садржајно сиромашни али у вези са темом, имају доста већих правописних, граматичких и стилских грешака**, али поштује форму.
- **Понекад уме** да наведе синоним и антоним уз помоћ наставника.

НЕДОВОЉАН (1)

ученик не записује, нема прибор, не ради домаће задатке и уопште није активан на часу

Књижевност

- Ученик **нема развијено интересовање** за читање и ни уз добру мотивацију и помоћ **не учествује** у интерпретацији.
- Нема основна књижевнотеоријска знања а због лошег читања не разуме текст.
- **Не чита** домаћу лектуру и **не учествује** у интерпретацији.
- На часовима је **неактиван**.

Језик

- Ученик **није усвојио** наставне садржаје из граматике, **не препознаје граматичке категорије**.
- **Нема предзнања па тешко прати** наставу, **пасиван и незаинтересован**.
- **Не прихвата помоћ** ни савете наставника.

Језичка култура

- **Не успева** да формулише говорну поруку, да каже одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и

описује и **поред помоћи** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).

➤ Писмени радови су **логички неповезани и садржајно сиромашни и нису у вези са темом, не поштује павописну и граматичку норму.**

➤ **Тешко се изражава** а техника читања **не задовољава.**

Елементи формативног оцењивања:

➤ усмени одговори,

➤ писмене провере до петнаест минута,

➤ ангажовање (степен развијености ученичке компетенције, активност на часу, успешност у групном раду, израда плаката/паноя, семинарски радови, пп презентација...),

➤ домаћи задаци,

➤ однос према раду.

Предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД: СЕДМИ

УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА / БРОЈ ЧАСОВА НЕДЕЉНО: 72 / 2

ЦИЉ: Циљ наставе енглеског језика у седмом разреду јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења страног језика.

Кључни појмови садржаја: језик, граматика, књижевност

ОБЛАСТ/ТЕМА		МЕСЕЦ (уписати број часова по теми за одређени месец)										Обрада	Остали типови часова	Свега
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Introduction	5										3	2	5
2.	1. My life	4	4									3	5	8
3.	2. My people + Први контролни задатак		5	4								3	6	9
4.	3. School + Први писмени задатак			3	6							3	6	9
5.	4. Jobs for all				2	4	2					3	5	8

6.	5. Technology + Други контролни задатак						4	5				3	6	9
7.	6. Survival + Други писмени задатак							4	5			3	6	9
8.	7. It's so hot!								3	5		3	5	8
9.	8. Works of art									3	4	3	4	7
Укупно		9	9	7	8	4	6	9	8	8	4			72

Бр.	НАСТАВНА ТЕМА	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ И НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	НАСТАВНИ ИСХОДИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	ПРОЦЕНА И ПРОВЕРА ПОСТИГНУЋА	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ / КОРЕЛАЦИЈА
-----	---------------	---------------------------------------	-----------------	----------------------	------------------------------	---

1.	Introduction	Ученици обрађују: - <i>to be/have got</i> - Present Simple - <i>like/hate/don't mind</i> + <i>-ing</i> - чланови <i>a/an, the</i>, нулти члан - Present Continuous - неодређене заменице - Past Simple - Past Continuous	Ученик уме да: - разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; - формулише питања и једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; - разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; - изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; - разуме једноставније текстове у којима се описују	– CJ1.OO.O.1.1. – CJ1.OO.O.1.3. – CJ1.OO.O.1.5. – CJ1.OO.O.1.7. – CJ1.OO.C.1.3. – CJ1.OO.H.1.2. – CJ1.OO.H.1.4. – CJ1.OO.H.1.5. – CJ1.OO.O.2.2. – CJ1.OO.O.2.4. – CJ1.OO.O.2.6. – CJ1.OO.O.3.13. – CJ1.OO.O.3.15. – CJ1.OO.O.3.16. – CJ1.OO.C.2.2. – CJ1.OO.C.2.4.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик
----	--------------	--	--	---	---	--------------

			искуства, догађаји и способности у прошлости; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; - опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.	– CJ1.OO.C.2.6. – CJ1.OO.C.3.13. – CJ1.OO.C.3.15. – CJ1.OO.C.3.16. – CJ1.OO.H.2.2. – CJ1.OO.H.2.4. – CJ1.OO.H.2.6. – CJ1.OO.H.3.13. – CJ1.OO.H.3.15. – CJ1.OO.H.3.16.		
--	--	--	---	---	--	--

2.	1. My life	Ученици обрађују: - вокабулар и изгвоор гласова: слободне активности - Present Simple, Present Continuous - глаголи за стање - посебне прилике - писање блога - писање и-мејла	Ученик уме да: - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; - упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;	– CJ1.OO.O.1.1. – CJ1.OO.O.1.3. – CJ1.OO.O.1.5. – CJ1.OO.O.1.7. – CJ1.OO.C.1.3. – CJ1.OO.H.1.2. – CJ1.OO.H.1.4. – CJ1.OO.H.1.5. – CJ1.OO.O.2.2. – CJ1.OO.O.2.4. – CJ1.OO.O.2.6. – CJ1.OO.O.3.2. – CJ1.OO.O.3.13. – CJ1.OO.O.3.15. – CJ1.OO.O.3.16. – CJ1.OO.C.2.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик Грађанско васпитање Географија
----	------------	--	---	---	---	--

			- затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; - разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; - упути уобичајене молбе и захтеве.	– CJ1.OO.C.2.4. – CJ1.OO.C.2.6. – CJ1.OO.C.3.2. – CJ1.OO.C.3.13. – CJ1.OO.C.3.15. – CJ1.OO.C.3.16. – CJ1.OO.H.2.2. – CJ1.OO.H.2.4. – CJ1.OO.H.2.6. – CJ1.OO.H.3.2. – CJ1.OO.H.3.13. – CJ1.OO.H.3.15. – CJ1.OO.H.3.16.		
--	--	--	---	---	--	--

3.	2. My people + Први контролни задатак	Ученици обрађују: - вокабулар и изговор гласова: придеви за личност - Past Continuous, Past Simple - Односне реченице - осећања - писање блога - разговор о допадању/недопадању	Ученик уме да: - разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; - опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.; - разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и	– CJ1.OO.O.1.1. – CJ1.OO.O.1.3. – CJ1.OO.O.1.5. – CJ1.OO.O.1.7. – CJ1.OO.C.1.3. – CJ1.OO.H.1.2. – CJ1.OO.H.1.4. – CJ1.OO.H.1.5. – CJ1.OO.O.2.3. – CJ1.OO.O.2.5. – CJ1.OO.O.3.7. – CJ1.OO.O.3.8. – CJ1.OO.O.3.9. – CJ1.OO.O.3.10. – CJ1.OO.O.3.11. – CJ1.OO.O.3.13.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти. Тест.	Српски језик Грађанско васпитање Географија Математика
----	--	---	--	---	--	--

			недопадања и реагује на њих; - изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење.	– CJ1.OO.O.3.16. – CJ1.OO.C.2.3. – CJ1.OO.C.2.5. – CJ1.OO.C.3.7. – CJ1.OO.C.3.8. – CJ1.OO.C.3.9. – CJ1.OO.C.3.10. – CJ1.OO.C.3.11. – CJ1.OO.C.3.13. – CJ1.OO.C.3.16. – CJ1.OO.H.2.3. – CJ1.OO.H.2.5. – CJ1.OO.H.3.7. – CJ1.OO.H.3.8. – CJ1.OO.H.3.9. – CJ1.OO.H.3.10. – CJ1.OO.H.3.11. – CJ1.OO.H.3.13. – CJ1.OO.H.3.16.		
--	--	--	--	---	--	--

4.	3. School + Први писмени задатак	Ученици обрађују: - вокабулар и изговор гласова: школа - should, can за могућност и дозволу - have to, must, mustn't - слушање подкаста - молбе и захтеви - писање и-мејла, тражење савета - описивање догађаја	Ученик уме да: - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; - упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - затражи и пружи додатне информације у	– CJ1.OO.O.1.1. – CJ1.OO.O.1.3. – CJ1.OO.O.1.5. – CJ1.OO.O.1.7. – CJ1.OO.C.1.3. – CJ1.OO.H.1.2. – CJ1.OO.H.1.4. – CJ1.OO.H.1.5. – CJ1.OO.O.2.2. – CJ1.OO.O.2.4. – CJ1.OO.O.2.6. – CJ1.OO.O.3.2. – CJ1.OO.O.3.13. – CJ1.OO.O.3.15 – CJ1.OO.O.3.16. – CJ1.OO.C.2.2. – CJ1.OO.C.2.4. – CJ1.OO.C.2.6. – CJ1.OO.C.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти. Тест.	Српски језик Математика Биологија
----	---	--	--	---	--	--

			вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; - разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; - упути уобичајене молбе и захтеве.	– CJ1.OO.C.3.13. – CJ1.OO.C.3.15 – CJ1.OO.C.3.16. – CJ1.OO.H.2.2. – CJ1.OO.H.2.4. – CJ1.OO.H.2.6. – CJ1.OO.H.3.2. – CJ1.OO.H.3.13. – CJ1.OO.H.3.15 – CJ1.OO.H.3.16. – CJ1.OO.H.3.19.		
--	--	--	--	---	--	--

5.	4. Jobs for all	Ученици обрађују: - вокабулар и изговор гласова: занимања - be going to - will за одлуке, понуде, молбе и обећања - планирање и позивање на догађаје - писање и-мејла о плановима - фразе за хронолошко време	Ученик уме да: - разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; - упуту уобичајене молбе и захтеве; - честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства; - разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и	– CJ1.OO.O.1.1. – CJ1.OO.O.1.3. – CJ1.OO.O.1.5. – CJ1.OO.O.1.7. – CJ1.OO.C.1.3. – CJ1.OO.H.1.2. – CJ1.OO.H.1.4. – CJ1.OO.H.1.5. – CJ1.OO.O.2.2. – CJ1.OO.O.2.4. – CJ1.OO.O.2.6. – CJ1.OO.O.3.2. – CJ1.OO.O.3.12. – CJ1.OO.O.3.15. – CJ1.OO.O.3.17. – CJ1.OO.C.2.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти. – CJ1.OO.H.3.19.	Српски језик Историја Грађанско васпитање Географија
----	-----------------	---	---	---	---	--

			предвиђања и реагује на њих; - размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; - саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа.	– CJ1.OO.C.2.4. – CJ1.OO.C.2.6. – CJ1.OO.C.3.2. – CJ1.OO.C.3.12. – CJ1.OO.C.3.13. – CJ1.OO.C.3.15. – CJ1.OO.C.3.17. – CJ1.OO.H.2.2. – CJ1.OO.H.2.4. – CJ1.OO.H.2.6. – CJ1.OO.H.3.2. – CJ1.OO.H.3.12. – CJ1.OO.H.3.15. – CJ1.OO.H.3.17.		
--	--	--	--	--	--	--

6.	5. Technology + Други контролни задатак	Ученици обрађују: - вокабулар и изговор гласова: технологија - will, may, might за предвиђање - Први кондиционал - слушање подкаста - тражење и давање упутстава, налога, инструкција - писање и-мејла, давање савета - одговарање на питања	Ученик уме да: - разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; - упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; - разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; - упуту уобичајене молбе и захтеве; - честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства; - разуме и следи једноставнија упутства	– CJ1.OO.O.1.1. – CJ1.OO.O.1.3. – CJ1.OO.O.1.5. – CJ1.OO.O.1.7. – CJ1.OO.C.1.3. – CJ1.OO.H.1.2. – CJ1.OO.H.1.4. – CJ1.OO.H.1.5. – CJ1.OO.O.2.2. – CJ1.OO.O.2.4. – CJ1.OO.O.2.6. – CJ1.OO.O.3.2. – CJ1.OO.O.3.7. – CJ1.OO.O.3.8. – CJ1.OO.O.3.9. – CJ1.OO.O.3.10.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти. Тест.	Српски језик Информатика и рачунарство Математика Историја Ликовна култура
----	--	---	--	---	---	---

			у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости.	– CJ1.OO.O.3.11. – CJ1.OO.O.3.12. – CJ1.OO.O.3.15. – CJ1.OO.C.2.2. – CJ1.OO.C.2.4. – CJ1.OO.C.2.6. – CJ1.OO.C.3.2. – CJ1.OO.C.3.7. – CJ1.OO.C.3.8. – CJ1.OO.C.3.9. – CJ1.OO.C.3.10. – CJ1.OO.C.3.11. – CJ1.OO.C.3.12. – CJ1.OO.C.3.15. – CJ1.OO.H.2.2. – CJ1.OO.H.2.4. – CJ1.OO.H.2.6. – CJ1.OO.H.3.2. – CJ1.OO.H.3.7. – CJ1.OO.H.3.8. – CJ1.OO.H.3.9. – CJ1.OO.H.3.10. – CJ1.OO.H.3.11. – CJ1.OO.H.3.12. – CJ1.OO.H.3.15. – CJ1.OO.H.3.19.		
--	--	--	---	---	--	--

7.	6. Survival + Други писмени задатак	Ученици обрађују: - вокабулар и изговор гласова: искуства - Present Perfect - Present Perfect vs Past Simple - слушање интервјуа - слагање/неслагање - писање: састављање профила за спортску звезду - разговор о слици, описивање	Ученик уме да: - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење;	– CJ1.OO.O.1.1. – CJ1.OO.O.1.3. – CJ1.OO.O.1.5. – CJ1.OO.O.1.7. – CJ1.OO.C.1.3. – CJ1.OO.H.1.2. – CJ1.OO.H.1.4. – CJ1.OO.H.1.5. – CJ1.OO.O.2.2. – CJ1.OO.O.2.4. – CJ1.OO.O.2.6. – CJ1.OO.O.3.13. – CJ1.OO.O.3.15. – CJ1.OO.O.3.16. – CJ1.OO.C.2.2. – CJ1.OO.C.2.4. – CJ1.OO.C.2.6. – CJ1.OO.C.3.13. – CJ1.OO.C.3.15.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти. Тест.	Српски језик Биологија Историја Географија
----	--	---	---	--	---	---

			- разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства.	– CJ1.OO.C.3.16. – CJ1.OO.C.3.17. – CJ1.OO.H.2.2. – CJ1.OO.H.2.4. – CJ1.OO.H.2.6. – CJ1.OO.H.3.13. – CJ1.OO.H.3.15. – CJ1.OO.H.3.16.		
--	--	--	---	--	--	--

8.	7. It's so hot!	Ученици обрађују: - вокабулар и изговор гласова: екстремне временске прилике и временске непогоде - Present Perfect са just, already, yet - Present Perfect са for и since - извињење и правдање - писање чланка, описивање места - писање приче на основу слике - прича у сликама	Ученик уме да: - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства.	– CJ1.OO.O.1.1. – CJ1.OO.O.1.3. – CJ1.OO.O.1.5. – CJ1.OO.O.1.7. – CJ1.OO.C.1.3. – CJ1.OO.H.1.2. – CJ1.OO.H.1.4. – CJ1.OO.H.1.5. – CJ1.OO.O.2.2. – CJ1.OO.O.2.4. – CJ1.OO.O.2.6. – CJ1.OO.O.3.13. – CJ1.OO.O.3.15. – CJ1.OO.O.3.16. – CJ1.OO.C.2.2. – CJ1.OO.C.2.4. – CJ1.OO.C.2.6. – CJ1.OO.C.3.13. – CJ1.OO.C.3.15. – CJ1.OO.C.3.16. – CJ1.OO.H.2.2. – CJ1.OO.H.2.4. – CJ1.OO.H.2.6. – CJ1.OO.H.3.13. – CJ1.OO.H.3.15. – CJ1.OO.H.3.16.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик Биологија Историја Географија
----	-----------------	---	--	---	---	---

9.	8. Works of art	Ученици обрађују: - вокабулар и изговор гласова: књиге и књижевност - Present Simple passive - Past Simple passive - слушање описа слике - описивање слике - изражавање сумње и неверице - писање онлајн приказа књиге - дијалог	Ученик уме да: - разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; - разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости;	– CJ1.OO.O.1.1. – CJ1.OO.O.1.3. – CJ1.OO.O.1.5. – CJ1.OO.O.1.7. – CJ1.OO.C.1.3. – CJ1.OO.H.1.2. – CJ1.OO.H.1.4. – CJ1.OO.H.1.5. – CJ1.OO.O.2.2. – CJ1.OO.O.2.4. – CJ1.OO.O.2.6. – CJ1.OO.O.3.2. – CJ1.OO.O.3.13. – CJ1.OO.O.3.15. – CJ1.OO.O.3.16. – CJ1.OO.O.2.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројекти.	Српски језик Ликовна култура Музичка култура Грађанско васпитање Географија
----	-----------------	--	--	---	---	--

			- размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; - опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.; - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи	– CJ1.OO.C.2.4. – CJ1.OO.C.2.6. – CJ1.OO.C.3.2. – CJ1.OO.C.3.13. – CJ1.OO.C.3.14. – CJ1.OO.C.3.15. – CJ1.OO.C.3.16. – CJ1.OO.H.2.2. – CJ1.OO.H.2.4. – CJ1.OO.H.2.6. – CJ1.OO.H.3.2. – CJ1.OO.H.3.9. – CJ1.OO.H.3.13. – CJ1.OO.H.3.14. – CJ1.OO.H.3.15. – CJ1.OO.H.3.16.		
--	--	--	---	---	--	--

			једноставнија језичка средства; - разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих; - изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих; - затражи и разуме обавештења о оријентацији положају предмета, бића и места			
--	--	--	--	--	--	--

			у простору и правцу кретања; - опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима; - разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих; - размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту; - разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; - формулише питања и једноставније исказе			
--	--	--	---	--	--	--

			који се односе на поседовање и припадање; - разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; - изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење.			
--	--	--	---	--	--	--

Критеријуми оцењивања:

Критеријуми оцењивања сачињени су у складу са исходима, циљевима и задацима прописаних Планом и програмом наставе и учења предмета, Општим стандардима постигнућа за енглески језик и уз поштовање Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.

Оцењивањем ученика од петог до осмог разреда обухваћени су следећи елементи:

- Разумевање (писаног/слушаног садржаја)
- Говорне способности
- Способности писменог изражавања
- Језичке законитости – граматика
- Мерила за елемент Разумевања:

Одличан 5- ученик разуме саговорника и усмено излаже у нормалном темпу, у потпуности разуме писани и слушани текст, с лакоћом влада материјом и вештинама.

Врло добар 4- разуме питања у нормалном говорном темпу, али је потребно понекад нешто поновити, не разуме сваку појединост код писаног и слушаног садржаја.

Добар 3 - разуме излагања и питања постављена споријим темпом, понекад је нужно поновити и поједноставити неке делове реченице, потребно га је усмеравати.

Довољан 2 - има минимум разумевања и напредује уз помоћ наставника који га води кроз материју, има тешкоћа у разумевању излагања, једва схвата уз објашњења и поједностављења, слабо разуме писану и говорну материју.

Недовољан 1 - не разуме усмена излагања, слушан ни писани садржај ни уз помоћ наставника.

- Мерила за елемент Говорне способности:

Одличан 5 – ученик слободно и без оклевања изражава своје мисли, активан је у разговору, правилним изговором течно изговара реченице и нема већих граматичких грешака.

Врло добар 4 - ученик говори правилно, али се изражава са мањим граматичким грешкама које не утичу на разумевање смисла реченице; понекад користи реч или фразу која је неадекватна и погрешно је изговора.

Добар 3 - ученик може да комуницира и има скроман речник, смисао изреченог

је понекад нејасан због граматичких грешака и нетачног реда речи, али је разумљив. Ученик има делимичних тешкоћа у читању, изговору и интонацији.

Довољан 2-ученик прави велике и честе грешке у разговору и изговору што отежава оно што жели да каже; ретко налази праве речи и фразе, тешко се изражава, а његов оскудан речник користи полако и са пуно оклевања упркос великој помоћи наставника.

Недовољан 1 - ученик не уме самостално да се изражава, једва користи најосновнији вокабулар, има потешкоћа у читању, изговору и интонацији.

Није савладао ни најосновније граматичке структуре, па је смисао изреченог нејасан и неразумљив.

- Мерила за елемент Способности писменог изражавања:

Одличан 5- ученик може у писаној форми да изрази своје мисли самостално и без већих граматичких и правописних проблема; редовно извршава све писане домаће задатке, има добру технику решавања тестова и успешан је у томе.

Врло добар 4 - ученик у писаној форми изражава своје мисли самостално уз понеке граматичке и правописне грешке; готово редовно има све писане домаће задатке; има врло добар резултат на тесту и проверама знања.

Добар 3 - ученик не може без помоћи да изрази своје мисли писаним путем и прави честе и веће правописне и граматичке грешке; делимично ради домаће задатке; углавном остварује просечан резултат на тесту и проверама знања.

Довољан 2 - ученик није способан самостално да се писмено изрази, прави учестале и озбиљне правописне и граматичке грешке; нередовно ради домаће задатке; постиже минималан успех на тестовима и проверама знања.

Недовољан 1- прави крупне грешке у писаном изражавању и у основним граматичким облицима, не ради домаће задатке готово уопште, не постиже минималан број бодова на тесту и проверама знања.

- Мерила за елемент Језичких законитости-граматике:

Одличан 5 - ученик влада граматичким правилима, потпуно их разуме и правилно примењује у датом језичком контексту.

Врло добар 4 - ученик разуме и правилно примењује научена граматичка правила, уз местимичне грешке.

Добар 3 - ученик делимично примењује научена граматичка правила уз грешке.

Довољан 2- ученик препознаје граматичка правила и повремено их минимално примењује.

Недовољан 1-ученик не препознаје граматичка правила нити уме да их примењује.

Оцењивање ученика од петог до осмог разреда је бројчано и врши се:

1) Писаним путем

2) Усменим путем

3) Праћењем активности на часу и кроз израду домаћих задатака/пројектних активности

Оцена представља објективну и поуздану меру напредовања и развоја ученика, као и ангажовања ученика и његове самосталности у раду.

Ученици 5-8. разреда имају 1 писмени задатак по полугодишту и најмање 1 писану проверу уз претходну најаву садржаја програма наставе и учења који ће се писмено проверавати. Распоред писаних провера дужих од 15 минута уписује се у дневник и објављује се за свако одељење на огласној табли школе и на званичној интернет страни школе. До померања датума израде писмених задатака и тестова може доћи и у случају мењања календара рада или дужег одсуства наставника без замене.

Писане провере постигнућа у трајању до 15 минута могу се обављати без претходне најаве и евидентирају се у педагошкој документацији наставника ради праћења постигнућа ученика.

1) Писане провере постигнућа се оцењују на основу скале која изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене. Укупан број бодова се дели са освојеним бројем бодова и множи са 5. Тако се добија аритметичка средина из које добијамо оцену на писменој провери.

- 90-100% оцена одличан (5)
- 70%-89% оцена врло добар (4)
- 50%-69% оцена добар (3)
- 31%-49% оцена довољан (2)
- 0 до 30% оцена недовољан (1)

Скала може да варира у односу на постигнућа ученика, али не више од 5%.

2) Оцена добијена усменим путем се формира на основу учениковог одговора или излагања према следећој бројчаној скали:

Одличан (5) – Ученик у потпуности разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе и показује изузетно велики степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Успешно користи све граматичке елементе и конструкције и уочава најчешће изузетке од правила. У стању је дасамостално искаже усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног текста. Правилно и самостално изражајно чита. Ученик самостално остварује комуникацију и размењује са саговорницима информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. На матерњем и страном језику саопштава информацију добијену од 3. лица у вези са познатим темама у конкретним комуникативним ситуацијама. У потпуности показује способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.

Врло добар (4) – Ученик у великој мери разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе и показује велики степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме једноставне фреквентне речи и изразе, а приликом изражавања користи једноставна језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. У стању је да уз мању помоћ наставника успешно искаже усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног текста. У великој мери правилно и самостално изражајно чита. Ученик у великој мери самостално остварује комуникацију и размењује са саговорницима информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. У великој мери показује способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.

Добар (3) – Ученик углавном разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе уз делимичан степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме углавном једноставније, фреквентније речи и изразе, а приликом изражавања користи једноставније језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. Углавном правилно чита. Делимично је у стању да искаже једноставнију усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног

текста. Ученик у довољној мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Показује делимичну способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама и логичког повезивања појмова.

Довољан (2) – Ученик препознаје и разуме планом и програмом предвиђене основне, најфреквентније појмове, речи и изразе уз мали степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме углавном најједноставније речи, кратке и једноставне поруке и упутства и користи најједноставнија језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. Чита делимично правилно и уз помоћ наставника. Ученик је у стању да искључиво уз помоћ наставника исказе једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста и то на нивоу репродукције. Ученик у малој мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Језичке вештине и знања су на нивоу репродукције, уз повремену минималну примену.

Недовољан (1) – Ученик не препознаје нити разуме планом и програмом предвиђене основне појмове, речи и изразе, не уме да их репродукује нити примени у усменом изражавању. Ученик није самосталан у раду и није у стању ни уз помоћ наставника да исказе једноставнију усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста. Ученик у недовољној мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Језичке вештине и знања нису ни на нивоу препознавања, без способности репродукције и минималне примене.

3) Активност ученика прати се континуирано и вреднује током целе школске године. У активност улази и редовност/благовременост/тачност израде и доношења домаћих задатака, као и редовно доношење материјала потребног за рад на часу. Степен самосталности у раду, степен ангажовања, иницијативе, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима такође се вреднују кроз активност.

Оцена из активности може бити од значаја и за општи успех ученика из предмета, најчешће у његову корист.

Уколико ученик не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање, као ни жељу за напредовањем, оцењује се оценом недовољан (1).

3) Ученици се оцењују формативно, тј. на сваком часу се бележе активности ученика у раду: ангажовање и учествовање у активностима на часу. Ученик може добити оцену изведену из ових активности.

Оцењивање/вредновање пројектних активности углавном има мотивациону улогу и вреднује се у складу са показаним степеном самосталности, активности и ангажовања као и сарадње са осталим члановима групе, извођења закључака на основу прикупљених података и презентовања продукта пројекта.

Оцењивање ученика по ИОП-у

Ученик коме је потребна додатна подршка у образовању оцењује се у односу на остваривање циљева и стандарда постигнућа у току савладавања индивидуалног образовног плана или у односу на прилагођене стандарде постигнућа при чему се вреднује и однос ученика према раду и постављеним задацима/захтевима предмета у складу са његовим способностима.

Оцењивање ученика по ИОП-у 1 се врши на основу ангажовања и степена остварености постојећих стандарда и очекиваних исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Оцењивање ученика по ИОП-у 2 се врши на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Вредновање је усмерено на подстицање ученика на активно учествовање у настави и ваннаставним активностима, развијању његовог самопоуздања и осећаја напредовања.

При евалуацији ученика који раде по ИОП-у, примењује се индивидуални приступ у сарадњи са педагошко-психолошком службом школе.

Предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Фонд часова:	Годишњи фонд:	36
	Недељни фонд:	1
Циљ предмета:	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа. -Општи образовни циљеви наставе ликовне културе: -Стицање теоретских знања о светској и националној традицији и уметничком наслеђу (дела, аутори, епохе и стилови), теорије ликовне уметности, различитим областима ликовне уметности и технологији ликовних материјала. -Унапређивање ликовног језика ученика (ликовни елементи и њихови односи) кроз самосталан практични рад. -Оспособљавање ученика за самостално ликовно изражавање и стварање класичним и савременим ликовним материјалима и техникама. -Формирање естетских критеријума ученика и оспособљавање за самосталну анализу и естетско процењивање у природи, уметничким делима, сопственим ликовним радовима и радовима других. -Подстицање ученика да повезују стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима, чиме се омогућава трансфер учениковог знања из једне области у другу, -Подстицање ученика за примену стечених знања и практичних вештина у свакодневном животу и будућим занимањима. -Општи васпитни циљеви наставе ликовне културе: -Развијање и унапређивање креативности као компоненте личности. -Развијање и унапређивање еманципације и социјализације ученика, емпатије, толеранције и хуманих ставова. -Оспособљавање ученика за комуникацију ликовним медијима. -Развијање и унапређивање воље, пажње, доследности у раду, корисних навика и критичности. -Формирање свести о сопственом бићу, потребама и могућностима задовољавања тих пореба кроз креативан рад. -Развијање поштовања према свим запосленима у школи и свим ученицима. -Развијање и унапређивање посматрања, опажања, визуелног мишљења, дивергентног мишљења, интелигенције, емоције, маште, моторике, координације ока и руке. -Мотивисање ученика да доприносе естетском и културном начину живљења у свом природном и друштвеном окружењу.	
Кључни појмови садржаја предмета:	Простор, композиција, комуникација, уметност, перспектива, равнотежа, арабеска, пропорције, контраст, порука и тема ликовног дела, анимација, обједињавање покрета игре и звука, уметност и технологија, арт-рециклажа, хуманитарни пројекти.	

ПРОСТОР И КОМПОЗИ- ЦИЈА	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања; – изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију; – обликује композиције примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи; – користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад;	Композиција. Боје и емоције, стилизација облика. Композиција линија, композиција боја, композиција облика. Равнотежа, контраст, понављање и степеновање облика, варијације. Орнамент и арабеска. Пропорције. Пропорције главе и тела. Перспектива. Колористичка, ваздушна, линеарна перспектива. -Колористичка перспектива, -Ваздушна перспектива, -Линеарна перспектива, -Вертикална композиција, -Хоризонтална композиција, -Дијагонална композиција, -Пирамидална композиција, -Сложена композиција.	УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА Кључни појмови су међусобно чврсто повезани и чине конструкцију, основу за развијање програма. Централни појам је простор, јер се све што видимо и доживљавамо налази у простору. Из овог појма су изведени остали кључни појмови. У седмом разреду их има шест: простор – облик, линија, боја, текстура, светлина. Понављање истих кључних појмова из разреда у разред не подразумева понављање истих садржаја и активности. У сваком разреду кључни појмови се разматрају из другог угла и надограђују новим појмовима и подпојмовима. Централни појам, простор, указује на то да програм није усмерен на ускостручне садржаје, већ на свет у коме ученик живи и одраста и који треба свесно да опажа, доживљава и истражује из различитих	1. Комуникација 2. Дигитална компетенција 3. Предузетништво и смисао за иницијативу 4. Компетенција за целоживотно учење; 5. Рад с подацима и информацијама; 6. Решавање проблема; 7. Сарадња. 8. Естетичка	Сви наставни предмети. Српски језик, историја, географија, биологија, музичка култура и физичко васпитање, веронаука, енглески језик, хемија, физика и други наставни предмети.
---	--	--	--	--	--

	– разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха; – уважава себе и друге када снима, обрађује и дели дигиталне фотографије; – учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију; – прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације;	Теме. Историјска, религијска и митолошка тема. Оригинал, копија и плагијат. Дигитална фотографија. Кадар, селфи и аутопортрет. Анимација. Процес креирања, стори борд. Сцена. Обједињавање покрета, игре и звука. Презентације. - Порука и тема у ликовним уметностима, -Аутопортрет и селфи, - Анимација, флип-бук, - Стори-борд, - Презентација, - Обједињавање покрета, игре и звука. Наставник прави избор садржаја из националног наслеђа. Имајући у виду фонд часова, одабрани садржаји се могу користити као пример за ликовне проблеме који се истражују, као подстицај (мотиција) за стварање као	КОМУНИКАЦИЈА У овој целини су груписани садржаји који се односе на комуникацију – тумачење садржаја и изражавање (визуелно, вербално, писано и невербално). Ученици треба да до краја седмог разреда науче како да кратко, афирмативно и аргументовано говоре о својим радовима, радовима својих вршњака и о наслеђу, а до краја осмог разреда како да на прихватљив начин изразе критику или неслагање. Одабрани појмови/теме се повезују са одговарајућим појмовима других целина. Садржај уметничког дела Теме и мотиви које су ученици постепено упознавали претходних година (пејзаж, портрет, аутопортрет, мртва природа...) могу, према процени наставника, да се систематизују пре него што се покажу примери историјских, религијских и митолошких композиција. У	-компетенција за целоживотно учење; -комуникација; –рад с подацима и информацијама; –дигитална компетенција; –решавање проблема; –сарадња; –одговорно учешће у демократском друштву; –одговоран однос према здрављу; –одговоран однос према околини; –естетичка компетенција; –предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	Наставник ликовне активности организује тако да се оне преплићу и повезују са осталим садржајима (посебно уметничким). Креативност, као битно обележје понашања, учења и изражавања, заступљена је у свим областима, а њеном развоју нарочито погодују стваралачке активности. Зато је потребно повезати све активности ученика у процесу
--	--	---	--	--	---

УМЕТНОСТ ОКО НАС	– представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно; – предлаже идеје за уметничку рециклажу, хуманитарне акције кроз ликовно стваралаштво или обилазак места и установа културе; – разматра своја интересовања и могућности у односу на занимања у визуелним уметностима. Исходи представљају операционализацију компетенција ученика кроз различите активности у настави које су мерљиве и видљиве. У настави, специфични исходи се одређују за сваку наставну тему/јединицу, а у складу с компетенцијама ученика, циљевима, програмским садржајима и активностима.	Уметност и технологија. Уметничка занимања и продукти. Савремена технологија и уметност. Уметност око нас. Уметничка рециклажа, уметнички пројекти, хуманитарне акције. Наслеђе. -Уметност и технологија, -Уметност сутрашњице, -Арт-рециклажа, -Хуманитарни пројекти.	У овој целини су груписани садржаји који се односе на укључивање ученика у културне и уметничке активности у заједници и на развијање позитивних ставова према наслеђу свог и других народа. Уметност и технологија До краја седмог разреда ученици треба да упознају сва уметничка занимања за која се могу оспособити у средњим уметничким школама (остала занимања су предвиђена за осми разред). Ученици треба да размотре своја интересовања и могућности и да на време почну са припремањем за пријемни испит, уколико планирају да упишу уметничку школу. Циљ разговора о новој технологији је да се ученици упознају са технологијом која се тренутно користи и да размотре на који начин технологија утиче на рад уметника. Наставник нуди минимум података, само онолико колико је потребно да се објасне основни појмови.	-компетенција за целоживотно учење; -комуникација; –рад с подацима и информацијама; –дигитална компетенција; –решавање проблема; –сарадња; –одговорно учешће у демократском друштву; –одговоран однос према здрављу; –одговоран однос према околини; –естетичка компетенција; –предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	Наставник ликовне активности организује тако да се оне преплићу и повезују са осталим садржајима (посебно уметничким). Креативност, као битно обележје понашања, учења и изражавања, заступљена је у свим областима, а њеном развоју нарочито погодују стваралачке активности. Зато је потребно повезати све активности ученика у процесу
------------------------------------	---	---	---	--	--

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

*Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)

*Што већа индивидуализација наставе; Сваког ученика треба третирати као јединствену личност која се развија, која се испољава у својој сложености кроз продукте стваралаштва, због чека критеријуми њиховог процењивања не могу бити само естетски.

* Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја када раде на хамеру и слично.

*Индивидуални планови за ученике којима је потребна додатна подршка због сметњи и тешкоћа у развоју и учењу, као и надареним ученицима.

*Индивидуализација и одмереност према узрасту. Наставник у васпитно-образовном раду поштује индивидуалност ученика и ученица. Такође шири и обочађује ликовни сензибилитет свих ученика уз обавезно уважавање индивидуалних специфичности. Не може се тражити од ученика више него што он може да постигне, већ се захтеви постављају тако да стимулишу његов напор у решавању проблема како би напредовао у развоју. Наставник уводи ученика у „зону наредног развоја,.. Битно је уважити чињеницу да је ликовни развој код свих ученика исти, али да је темпо и ниво њиховог личног развоја различит.

*Слобода ликовног изражавања, Наставник подстиче слободни и креативни израз ученика без наметања готових шема и шаблона, али уз благо усмеравање и уважавање како природе ликовне уметности тако и индивидуалних специфичности сваког ученика.

*Ваннаставне активности подразумевају додатни рад с посебно заинтересованим ученицима који је обogaћен васпитно-образовним садржајима. Ликовне групе или секције формирају се у оквиру школе. Приступ оваквим групама треба да се омогући сваком ученику који показује иницијативу и заинтересованост, а не само талентованим појединцима према избору наставника.

СТАНДАРДИ:

Тема /област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Простор и композиција	– ЛИК.ОО.О.1.1. Повезују материјале и прибор са традиционалним техникама визуелних уметности које користе у раду. – ЛИК.ОО.О.1.3 Објашњавају на који начин визуелна уметност доприноси очувању животне средине. – ЛИК.ОО.О.1.4. Описују основне карактеристике занимања у визуелним уметностима.	– ЛИК.ОО.С.1.1. Објашњавају примену принципа компоновања, пропорција, планова и перспективе у обликовању дела визуелних уметности. – ЛИК.ОО.С.1.2. Објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и њен потенцијал да утиче на друштво и појединце. – ЛИК.ОО.С.1.3. Објашњавају начин коришћења различитих садржаја као подстицај за развијање креативних идеја наводећи примере из сопственог искуства. – ЛИК.ОО.С.1.4. Објашњавају значај визуелних уметности за културни идентитет, лични развој и развој локалне и шире заједнице. – ЛИК.ОО.С.1.5. Повезују карактеристичан археолошки налаз са локалитетом и експонат са врстом музеја.	– ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. – ЛИК.ОО.Н.1.2. Повезују водеће визуелне уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у одговарајућу епоху и друштвени контекст. – ЛИК.ОО.Н.1.3. Наводе примере повезаности визуелних уметности, других врста уметности и наука.

Комуникација	– ЛИК.ОО.О.2.1 Истражују, у стваралачком раду, изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. – ЛИК.ОО.О.2.2. Обликују ликовне радове и импровизовани прибор од материјала за рециклажу и употребљених предмета и амбалаже. – ЛИК.ОО.О.2.3. Идентификују уметничка занимања и продукте/дела визуелних уметности које уочавају у различитим ситуацијама.	– ЛИК.ОО.С.2.1. Примењују плански основна знања о ликовним елементима, принципима компоновања, пропорцијама, плановима и перспективи приликом обликовања ликовних композиција. – ЛИК.ОО.С.2.2. Обликују визуелне садржаје који изражавају позитивне поруке и мотивишу друге. – ЛИК.ОО.С.2.3. Користе природу, уметничка дела и разноврсне текстуалне, аудио и аудио-визуелне садржаје као подстицај за стварање оригиналних ликовних радова. – ЛИК.ОО.С.2.4. Самостални или у сарадњу са другима истражују културне ресурсе у локалној и широј заједници.	– ЛИК.ОО.Н.2.1. Анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима. – ЛИК.ОО.Н.2.2. Користе релевантне изворе за истраживање и селектовање података и информација на матерњем и страном језику. – ЛИК.ОО.Н.2.3. Смишљају једноставне интердисциплинарне пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку.
---------------------	--	--	---

Уметност око нас	– ЛИК.ОО.О.3.1. Изражавају своје идеје, осећања и машту користећи одабране традиционалне технике и савремене уређаје и алате за обликовање визуелних садржаја. – ЛИК.ОО.О.3.2. Указују на улогу визуелне уметности у очувању животне средине у различитим животним и радним ситуацијама. – ЛИК.ОО.О.3.3. Разматрају избор средње школе и/или будућег занимања у односу на своја интересовања и способности изражавања техникама визуелних уметности.	– ЛИК.ОО.С.3.1.Тумаче садржај ликовних дела и визуелних информација са којима се срећу у различитим ситуацијама. – ЛИК.ОО.С.3.2. Описују усмено свој рад и естетски доживљај уметничких дела, дизајна, природе и урбане средине користећи примерене и јасне реченице и изразе. – ЛИК.ОО.С.3.3. Уважавају различитост у естетским доживљајима и начинима визуелног изражавања испољавајући разумевање и емпатију. – ЛИК.ОО.С.3.4. Активно и аргументовано предлажу посете установама културе или уметничким манифестацијама. – ЛИК.ОО.С.3.5. Самостално или у сарадњи са другима реализују једноставне ликовне пројекте који промовишу културу и уметност локалне или шире заједнице.	– ЛИК.ОО.Н.3.1. Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати одабране вештине. – ЛИК.ОО.Н.3.2. Подстичу друге да се активно укључе у културни и уметнички живот заједнице. – ЛИК.ОО.Н.3.3. Обликују презентације водећи рачуна о ауторским правима и безбедности током рада на интернету и приликом преузимања садржаја са интернета.
-------------------------	--	--	---

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

III. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Наставник у току године прати, процењује и подстиче развијање индивидуалних потенцијала сваког ученика. Могући елементи за процењивање напредовања и оцењивања

- однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);
- однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...);
- однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...);
- разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...);
- повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...);
- оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...);
- организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...);
- вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...);
- употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму).

Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају се према типу ликовног задатка и циљевима задатка.

Бројчано оцењивање успеха ученика из предмета обавља се на основу следећих критеријума:

- 1) ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета у потпуности самостално испуњавање захтева који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредним нивоима посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз веома висок степен ангажовања, добија оцену одличан (5);
- 2) ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета у потпуности, самостално, испуњавање захтева који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредним нивоима посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања, добија оцену врло добар (4);

Предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Наставни предмет	Музичка култура
Разред	7. разред
Циљ наставног предмета	Циљ учења Музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.
Годишњи фонд часова	36

Област /тема	Исходи	Садржаји	Време реализације	Начиностваривањапрограма /специфичности
ЧОВЕК И МУЗИКА	– повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; (МУЗ.ОО.С.1.2.) – наведе изражајна средства музичке уметности карактеристична за период барок а и класицизма; (МУЗ.ОО.С.1.3.) - уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму; (МУЗ.ОО.О.1.2) – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената; (МУЗ.ОО.С.1.5.) – идентификује елементе музике барока и класицизма као инспирацију у	Барок. Рођење опере. Клаудио Монтеверди. Облицовокално-инструментална музике (ораторијум, кантата). Инструментална музика: солистичко, камерно и оркестарско музицирање. Инструментални облици: свита, концерто гресо. Антонио Вивалди, Јохан Себастијан Бах и Георг Фридрих Хендл. Класицизам. Појам сонате и симфоније. Жанрови класичне музике – опера, црквени жанрови, симфонијска, концертантна, камерна (посебно гудачки квартет), солистичка музика. Јозеф Хајдн, Волфганг Амадеус Моцарт и	Септембар - јун	1) Упознавањем са културом класицизма развија се Естетичка компетенција. Ученици ће повезивати и анализирати настанак музике са историјским околностима. (МУЗ.ОО.С.1.2.) 2) Корелација са предметом Географија остварује се преко истог садржаја (класицизам и слушање композиције Ероика-октобар 3) Непосредно окружење – музички кабинет или посета концерту класичне музике. 4) Гугл учионица – истраживачки задатак на тему Бечки класичари

	музика савременог доба; (МУЗ.ОО.Н.2.1.)	Лудвиг ван Бетовен. Развој српске црквене музике.		
МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	– препозна врсту жичаних инструмената по изгледу и звуку; (МУЗ.ОО.О.1.3.) – опише начин добијања тона код жичаних инструмената; (МУЗ.ОО.О.1.3.) – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; (МУЗ.ОО.С.2.3.) – користи ИКТ (МУЗ.ОО.Н.1.4. МУЗ.ОО.Н.3.2.)	Жичани: трзалачки и гудачки. Градитељске школе. Појам симфонијског оркестра Српски народни музички инструменти.	Септембар - јун	1) Радом у пару и кроз самосталан рад, истраживањем допадања и недопадања, развијају се Естетичка, Дигитална и компетенција за сарадњу и комуникацију. 2) Корелација са предметом Историја. 3) Непосредно окружење – музички кабинет. 4) Гугл учионица – додатни материјал: истражи инструменте NewYorkPhilharmonicKidzone (nyphilkids.org)
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	– понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; (МУЗ.ОО.О.3.1.) – критички просуђује утицај музике на здравље; (МУЗ.ОО.С.3.3.) – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; (МУЗ.ОО.С.2.3.) – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника барока и класицизма; (МУЗ.ОО.О.1.2.)	Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне музике барока и класицизма. Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање делатра традиционалне народне музике.	Септембар - јун	1) Сарадња и учење – кроз усвајање народне игре из Србије ученици усвајају нова знања и вештине, а кроз заједничку активност уче се међусобном поштовању, равноправности и сарадњи. (МУЗ.ОО.Н.1.3.) 2) Корелација са предметом Физичка култура (коло - децембар) 3) Непосредно окружење – физкултурна сала. 4) Гугл учионица – видео материјал https://youtu.be/p8kP5xU-Nok (МУЗ.ОО.Н.1.4)
ИЗВОЂЕЊЕ	– изводи музичке примере користећи	Певање песама послушу и	Септембар -	1) Обрадом песама Тамо

МУЗИКЕ	глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; (МУЗ.ОО.О.2.1. МУЗ.ОО.С.3.2) – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); (МУЗ.ОО.С.2.5.) – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; (МУЗ.ОО.О.3.1. МУЗ.ОО.О.3.4. МУЗ.ОО.Н.3.1.) –користи ИКТ (МУЗ.ОО.Н.1.4. МУЗ.ОО.Н.3.2.)	изотногтекста (солмизацијом) самостално и у групи. Певањепесама у комбинацијисапокретом. Певање и свирањеизотногтекстанаро дних и уметничкихкомпозицијанаин струментимаОрфовогинстру ментарија и/илинадругиминструменти ма. Извођењеједноставнијихмуз ичкихпримера у везисаобрађеномтемом. Извођење (певањеилисвирање) једноставнихритмичких и мелодијскиххрепрезентативн ихпримера (одломака/тема) у стилумузикиебарока, класицизма.	јун	далеко и Креће се лађа Француска развијају се компетенције Одговорно учешће у демократском друштву и Естетичка компетенција. Ученици ће говорити о принципима слободе, равноправности и толеранције, али и анализирати и критички вредновати уметничко дело. (МУЗ.ОО.Н.1.1. МУЗ.ОО.Н.1.3) 2) Корелација са предметом Историја остварује се преко истих садржаја (први светски рат - мај) 3) Непосредно окружење – музички кабинет или обилазак музеја . 4) Гугл учионица – гледање филма Кад цвета лимун жут.
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	– користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; (МУЗ.ОО.С.2.7.) – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; (МУЗ.ОО.С.2.6.) – учествује у креирањушколскихприредби, догађаја и пројеката; (МУЗ.ОО.Н.3.1. –користимогућности ИКТ-азамузичкостваралаштво. (МУЗ.ОО.Н.3.2.)	Креирањепокретаузмузикуко јуученициизводе. Креирањеритмичкепратње. Реконструкцијамузичкихдог ађаја у стилубарока и класицизма.	Септембар - јун	1) Дигитална компетенција – ученици помоћу програма за записивање нота креирају и стварају ритам на задату мелодију. (МУЗ.ОО.Н.3.2.) 2) Корелација са предметом Информатика 3) Непосредно окружење – кабинет за информатику. 4) Гугл учионица – ученици шаљу аудио запис.

Критеријуми оцењивања – музичка култура

Оцењивање из предмета музичка култура обавља се полазећи од ученичких способности, степена спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом оцењивања узима се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствено претходно постигнуће, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу.

Ученик са изузетним способностима, који стиче образовање и васпитање на прилагођени и обогаћени начин применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу остварености циљева и прописаних стандарда постигнућа, као и на основу ангажовања.

Ангажовање ученика обухвата: одговоран однос према раду, постављеним задацима, активно учествовање у настави, сарадња са другима и исказано интересовање и мотивација за учење и напредовање.

Оцена одличан 5

Ученик веома успешно савладава теоријско знање, показује висок степен ангажовања на часу, самостално излаже своје ставове кроз дискусије, примењује и повезује знање стечено на часу кроз савремене и актуелне теме у савременој музици и уметности.

Оцена врло добар 4

Ученик је у великој мери успео да савлада градиво, показује висок степен ангажовања на часу, сам доноси закључке и повезује знање са животним темама, уз минималну помоћ наставника.

Оцена добар 3

Ученик у довољној мери савладава теоријско знање, показује средњи степен ангажовања на часу, уз помоћ наставника повезује стечено знање са животним темама.

Оцена довољан 2

Ученик остварује минималан напредак у савладавању теоријског знања, показује низак степен ангажовања на часу, уз помоћ наставника доноси закључке и повезује градиво.

Оцена недовољан 1

Ученик не показује ангажовање на часу, нити жељу да уз помоћ наставника напредује.

Музицирање

Оцењује се у складу са могућностима ученика и ангажовањем. У оцену улази више музичких елемената – осећај за ритам, свирање на неком од инструмената Орфовог инструментаријума, тактирање, извођење песама самостално/у групи, муз. писменост.

Оцена одличан 5

Ученик самостално изводи песму (певањем или свирањем), са свим елементима музичке изражајности, способан је да анализира песму (текст, мелодију) и образлаже своја запажања, слушно уме да препозна одређене примере муз. литературе, показује висок степен ангажовања и има жељу да напредује.

Оцена врло добар 4

Ученик самостално изводи песму, са одређеним елементима муз. изражајности, уз минималну помоћ наставника анализира песму, слушно препознаје већину муз. примера, има жељу да напредује.

Оцена добар 3

Ученик је у стању да изведе одређене делове песама, уз помоћ наставника анализира песму и препознаје ритам, слушно препознаје поједине композиције, познаје елементе муз. писмености, али их не повезује правилно, нема жељу да напредује.

Оцена довољан 2

Ученик искључиво уз помоћ наставника изводи и анализира одређене делове песме, има минимално знање везано за основне елементе муз. изражајности и писмености, слушно уз помоћ наставника препознаје одређени инструмент у композицији, не труди се и нема жељу да напредује.

Оцена недовољан 1

Ученик није у стању ни уз помоћ наставника да изведе одређене делове песме, не познаје основне елементе муз. изражајности и писмености, не труди се и нема жељу да напредује.

Активност на часу

Активност ученика се прати током целе школске године: труд, залагање, интересовање, ангажовање на часу, учествовање у дискусијама, напредак, постигнуће. У оцену улази рад из свеске, тимски рад на пројектима/презентацијама, музичко изражавање ученика, начин излагања на задату тему.

Предмет: ИСТОРИЈА

Фонд часова:	Годишњи фонд:	72
	Недељни фонд:	2
Циљ предмета:	Ученици учењем историје: стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове; оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења; развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова. Настава историје омогућава ученицима: овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама, као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски). Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу. Учење историје: омогућава упознавање са историјским и савременим променама и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке; подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, исказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње, одговорног односа према разноврсној културно- историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.	
Кључни појмови садржаја предмета:	Историјски извори, историјски периоди, архив, музеј, нови век, револуција (индустријска, политичка, национална: први и други српски устанак), индустријско доба, источно питање, људска права, уставност, сретењски устав, уставна и парламентарна монархија, република, либерализам, национализам, Друга индустријска револуција, социјализам, колонијализам, империјализам, расизам, уставност, парламентаризам, национализам, људска права, расизам, антисемитизам, берлински конгрес, независност србије и црне горе, 1878, источно питање, колонијализам, империјализам, балкански ратови, антанта, централне силе, цер, колубара, велики рат, људска права, церска битка, колубарска битка, албанска голгота, споменичко наслеђе, дан примирја	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корел ација:
Основи проучавања прошлости	- Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; -Именују историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; -Користе основне појмове из историје цивилизације: век, историја, историјски периоди, Стари век, Средњи век, Нови век, Савремено доба хронолошке границе периода	Основне одлике, хронолошки и просторни оквири периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата. Историјски извори за изучавање периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио и визуелни).	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: уџбеника, илустрација, шема, графикана Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима новог века, историјском архиву, евентуално виртуелна посета музеју, локалитету из новог века... Проналажење примера извора за период Новог века од стране ученика Коришћење е-уџбеника и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др.	Рад са подацима и информацијама -Комуникација - Компетенција за учење	

Европа, свет и српски народ на почетку индустријског доба (од средине XVIII до средине XIX века)	Ученик: - Користи основне историјске појмове - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту (Наполеон, Карађорђе. Милош Обреновић, Петровићи) - Повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени) - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима: Прва инд.револуција, Француска револуција, Први српски устанак - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у Новом веку (Источно питање, Српска револуција) - Препознаје основне карактеристике различитих идеологија: национализам -Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи -Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност -Изражава своје ставове на аргументован начин - Препознаје историјску подлогу савремених институција и	Индустријска револуција (парна машина и њена примена; промене у друштву – јачање грађанске и појава радничке класе). Политичке револуције (узроци, последице и обележја, европске монархије уочи револуција, просветитељске идеје, примери америчке и француске револуције; појмови уставности и поделе власти, Декларација о правима човека и грађанина, укидање феудализма). Наполеоново доба (Наполеорова владавина, ратови, тековине, Бечки конгрес). Свакодневни живот и култура (промене у начину живота). Источно питање и балкански народи (политика великих сила, борба балканских народа за ослобођење). Живот Срба под	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, историјске карте, историјских извора, различитих графичких организатора, ППТ, видео материјали, пројектна настава; израда шема и др. Корелација са сродним предметима: српским језиком (Почетак буне на дахије, Бој на Мишару) географија (Европе и Србије), веронаука (покаталичавање, унијаћење, исламизација), ликовно (мотиви Наполеона, подизање устанака и др.), музичко (Ероика), грађанско (људска права, национално ослобођење) кроз интегративну наставу и тематско повезивање Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура (Наполеон, Источно питање), илустрација (Прва индустријска рев.), карикатура, ППТ, квиз на кахуу и др. Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву, евентуално виртуелна посета Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне	Рад са подацима и информацијама Комуникација Естетичка компетенција; Компетенција за учење;	- Грађанско васпитање: Разумевање промена у положају појединца и његових права ма - Техника и технологија: Разумевање утицаја технолошких промена на друштво и историјске појаве
--	---	---	---	---	--

Европа, свет и српски народ у другој половини XIX века	-Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима: Источно питање, Берлински конгрес, Централне силе, уједињење Немачке и Италије -Изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском на основу датих примера : Велика источна криза, Берлински конгрес -Препознаје основне карактеристике различитих идеологија: расизам, социјализам -Анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике -Користи основне историјске појмове (наведене) - На карти показује места где су се десили одређени догађаји: Берлински конгрес, ширење граница земаља на Балкану - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту: Ото фон Бизмарк, Михаило, Милан и Александар Обреновић, Никола Петровић - Самостално или у групи реализује једноставне задатке - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима: Велика источна криза, Централне силе	Рађање модерних држава, међународни односи и кризе (револуције 1848/49 – „пролеће народа”, политичке идеје, настанак модерне Италије и Немачке, успон САД и грађански рат, борба за колоније у Африци и Азији, Персија, Индија, Кина, опадање Османског царства). Промене у привреди, друштву и култури (Друга индустријска револуција, људска права и слободе – право гласа, укидање робовласништва, положај деце и жена; култура, наука, образовање, свакодневни живот). Кнежевина и Краљевина Србија и њено окружење (развој државних установа и политичког живота, унутрашња и спољна политика,	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија (колоније, Балкан), ликовно (карикатуре, романтизам, импресионизам) и музичко васпитање, верска настава, грађанско васпитање, кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура (односи између великих сила), илустрација (Друга индустријска револуција), питања, филмова (Пролазак воза кроз станицу), ППТ, шеме Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење е-уџбеника и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др.	Дигитална Сарадња; Комуникација; Одговоран однос према здрављу; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; компетенција;	- Грађанско васпитање: Разумевање промена у положају појединца и његовим правима - Техника и технологија: Разумевање утицаја технолошких промена на друштво и историјске појаве
--	--	--	--	--	--

Европа, свет и српски народ на почетку XX века	Ученик: - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима: Анексиона криза, Балкански ратови, Сарајевски атентат, Први светски рат - Користи основне историјске појмове - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту: Петар I и Александар Карађорђевић, Николај II Романов, Вилхелм II, Вудро Вилсон - Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку: интереси великих сила и савеза; Балкански ратови, Први светски рат - Уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе - Анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву: односи између великих сила, позиција Србије - Пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности: уметничке слике	Међународни односи и кризе (формирање савеза, сукоби око колонија, Руско-јапански рат, Мароканска криза, Анексиона криза, Либијски рат, балкански ратови). Култура, наука и свакодневни живот (Светска изложба у Паризу, примена научних достигнућа, положај жена). Краљевина Србија и њено окружење (Мајски преврат, политички живот, унутрашња и спољна политика; појава југословенства, наука, култура, свакодневни живот, положај Срба под аустроугарском и османском влашћу, Црна Гора – доношење устава, проглашење краљевине; учешће Србије и Црне Горе у балканским ратовима). Велики рат (узроци и повод, савезништва и фронтови, Србија и Црна Гора у рату; преломнице,	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада.. Корелација са сродним предметима: географија (Европа, Србија), ликовно (слике Првог светског рата) и музичко васпитање (Марш на Дрину, Тамо далеко), верска настава, грађанско васпитање (људска права, право на слободу), српски језик (Плава гробница) кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, филмова (Крунисање Петра I, Први светски рат), ППТ, шеме Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања, ППТ Коришћење е-уџбеника и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и	Комуникација; Одговорно учешће у демократском Рад са подацима и информацијама друштву; Дигитална компетенција; Компетенција за учење; Естетичка компетенција;	- Грађанско васпитање: Разумевање промена у положају појединца и његовим правима - Техника и технологија: Разумевање утицаја технолошких промена на друштво и историјске појаве
--	---	--	--	--	--

Систематизација	-Користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске наратије у образовном контексту; - Показују историјски простор на историјској карти; - Представљају резултате истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима	Уџбеник, интернет, свеска, историјска карта, личности, догађаји...	Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања историјско-географских појмова, кроз испитивање на карти Коришћење е уџбеника, Гугл платформе, кахут квиза и др.	Рад са подацима и информацијама, Комуникација	
Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:					
- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...) - Што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи... - Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја. Део школског програма биће индивидуални планови за ученике којима је потребна додатна подршка због сметњи и тешкоћа у развоју и учењу, као и надареним ученицима.					

СТАНДАРДИ:			
Тема /област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Основи проучавања прошлости	– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.3. Наводе историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.2.1. Именују	ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају (музеј, архив, библиотека, место постанка)	

	историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости.		
Европа, свет и српски народ на почетку индустријског доба (од средине XVIII до средине XIX века)	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.6. Препознају историјске теме у књижевним и уметничким делима и идентификују сличности и разлике у њиховој научној и уметничкој интерпретацији. – ИСТ.ОО.О.3.3. Наводе и објашњавају значај кључних појава, догађаја, процеса и личности за развој људских права и друштва заснованог на њиховом поштовању. – ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју	– ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе.	– ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе-Сретење

	културно-историјско наслеђе сопственог народа (Ћеле кула, Орашац, Таково) – ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета.		
Европа, свет и српски народ у другој половини XIX века	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу. – ИСТ.ОО.О.2.5. Пореде различите изворе о истој историјској појави, догађају и/или личности и идентификују сличности и разлике у њиховом представљању и/или интерпретацији.	– ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје.	– ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе-Независност Србије

	– ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета: краљевина, химна – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе.		
Европа, свет и српски народ на почетку XX века	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу.	– ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.2.3. Разврставају историјске информације у различитим симболичким модалитетима према релевантности за тему истраживања. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмова	– ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.2.1. Анализирају значај историјских догађаја, појава, личности на основу мерила вредности времена одигравања, а не на основу савременог контекста. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе-Балкански ратови, Први светски рат

		историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје.	
Систематизација	– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске наративе, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и		– ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквире.

	догађаја из националне и опште историје.		
--	--	--	--

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

ШТА ПРАТИМО

Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета и ангажовање ученика у настави. Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и извођење радних задатака и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у задацима, одговоран однос према раду, постављеним настави, сарадњу са другима.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцену одличан (5) добија ученик који:

- у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама;
- лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;
- показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања

Оцену врло добар (4) добија ученик који:

- у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове;
- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;
- показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања

Оцену добар (3) добија ученик који:

- у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама;
- у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;
- већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;
- у довољној мери критички расуђује;
- показује делимични степен активности и ангажовања

Оцену довољан (2) добија ученик који:

- знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену;
- у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;
- понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;
- показује мањи степен активности и ангажовања

Недовољан (1) добија ученик који:

- знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене;
- не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује;
- не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање

ПОСТУПАК И ИСТРУМЕНТИ ОЦЕЊИВАЊА

- Формативно оцењивање:

Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника

- Усмено одговарање
- Редовност доношења домаћих задатака
- Олајн квизови и остли дигитални задаци
- Прегледање свески
- Писане провере
- Ученици дају самопроцену оцено
- Израда разних пројектних задатака: презентација, ленти времена, паноа, есеја, излагања и др.
- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)
- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)
- Сналажење на карти

- Вођење евиденције од стране наставника о:

- Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима)
- Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти)
- Учешћу на такмичењима
- Посета културно-историјским институцијама и догађајима
- Несебичном пружању помоћи другим ученицима
- Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања

Предмет: МАТЕМАТИКА

Фонд часова:	Годишњи фонд: 144 Недељни фонд : 4
Циљ предмета:	Циљ учења у настави математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Кључни појмови садржаја предмета:	Квадрат рационалног броја; Квадратни корен; ирационални бројеви; Директна пропорционалност; Продужена пропорција; Питагори на теорема; обрт Питагорине теореме; Питагорине тројке; Степен; Полином; Многоугао; Круг; бројл; Средња вредност; медијана; мод.

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи: Ученик ће бити у стању да:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација
Реални бројеви	Ученик ће бити у стању да: - израчуна квадрат реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и	Квадрат рационалног броја. - Решавање једначине $x^2 = a$, $a > 0$; постојање	- Увести појам квадрата рационалног броја p/q и илустровати га површином квадрата. - Цртање дужи чији је мерни број дати рационални броја затим објаснити примерка да	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама - Комуникац	Унутарпредметна са садржајима претходних разреда, физика, ТИТ, хемија

	примени одговарајућа својства операција; – одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима; – на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима; – одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку; нацрта график функције $y=kx, k \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$; примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама;	ирационалних бројева (на пример решења једначине $x^2=2$). -Реални бројеви и бројевна права. -Квадратни корен, једнакост $\sqrt{a^2}= a$ -Децимални запис реалног броја; приближна вредност реалног броја; апсолутна грешка. -Основна својства операција са Реалним бројевима. - Функција директне пропорционално сти $y = kx, k \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$. – Продужена пропорција	мерни број није рационалан. - Увести појам ирационалног броја. - Доказати колика је страница квадрата чија је површина 2. - Кроз одговарајуће примере објаснити узајамно једнозначну везу између тачака на правој с једне и реалних бројева с друге стране. - Саопштити ученицима разлику рационалних и ирационалних бројева кроз одговарајуће примере. - Објаснити поступак приказивања децималних разломака са неограниченим бројем децимала који ће представљати изабрани ирационални број. - Објаснити да се за рачунање са реалним бројевима користе исти принципи као и у пољу рационалних бројева. - За све реалне бројеве без обзира да ли имају	ија - Сарадња - Дигитална компетенција Решавање проблема	
--	---	--	---	---	--

			коначну или бесконачну децималну репрезентацију увести појам приближне вредности и појам апсолутне грешке. -Правила за округљивања реалних бројева увести на конкретним примерима, посматрањем могућих граница (интервала) у зависности од прецизности, ученици бирају приближне вредности тако да се при заокругљивању бира вредност са мањом апсолутном грешком, након чега се формулишу правила. - Реализовати основна својства операције кореновања у R^+ на примерима при чему се посебно третирају збир, разлика, производ и количник корена и њихови односи са кореном збира, разлике, производа и количника. - Увести функцију		
--	--	--	---	--	--

			директне пропорционалности $y=kx$ на конкретним примерима блиским Искуству ученика (раст дужине пута са временом путовања при константној брзини, смањење водостаја реке ако је дневни пад протока константан ...). - Реализовати тематску јединицу продужена пропорција, такође, на конкретним примерима (подела да те суме у датој размери, одређивање углова троугла ако је дат њихов однос, присуство метала у легурама) - Посебну пажњу поклонити вези продужене пропорције са класичном двојном пропорцијом. - Праћење активности ученика на свим пољима рада. - Преглед и оцена постигнутих знања о реалним бројевима на тесту.		
Питагорина теорема	Ученик ће бити у стању да:	- Питагорина теорема(директн	- Као мотивација за тему могу се користити	Компетенција за целоживотно уче	Унутарпред метна са садржајима

	–примени Питагорину теорему у Рачунским и конструктивни м задацима - Контруктивно одреди бројеве $\sqrt{2}\sqrt{3}$ $\sqrt{5}$ на бројевној правој -одреди растојање између две Тачке у координатном систему	а и обрнута).- Важније примене Питагорине теореме. - Конструкције тачака на бројевној правој које одговарају бројевима $\sqrt{2}\sqrt{3}\sqrt{5}$ итд -Растојање између две Тачке у координатном систему	историјски подаци најпре о потреби човека за употребом и конструкцијом правоуглих троуглова током изградње различитих објеката. - На пример у египатског троугла експериментом са конопцем, цртежом или симулацијом на неком од динамичких софтвера упознати ученике са теоремом, а затим је и исказати и дати комплетан доказ. - У току вежбања инсистирати на различитим ознакама катета и хипотенузе, као различитим положајима самог правоуглог троугла, како би се ученици оспособили да Питагорину теорему користе касније у образовању. - Упознати ученике са карактеристичним Питагориним тројкама кроз примере и напоменути да таквих	ње Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решање проблема Сарадња	претходних разреда, физика
--	---	--	--	---	-----------------------------------

			тројки има бесконачно много. -Формулисати обрат Питагорине теореме и применити га у задацима. - Показати примену Питагорине теореме на конструкције дужи чији је мерни број дужине ирационалан број и примену на квадрат, правоугаоник, једнакокрак и и једнакостранични троугао, ромб и правоугли и једнакократи трапез. - Увежбавање да примене Питагорине теореме и на једнакократи правоугли троугао, правоугли троугао са углом од 30° - Увежбавање о одређивања растојања двеју тачака у координатном систему. - Праћење активности ученика на свим пољима рада. -Оцена постигнутих знања о Питагориној теореме		
Цели алгебарски и изрази	Ученик ће бити у стању да: - Трансформише збир,	Степен чији је изложилац природан број;	- Упознавање ученика са степенима чији је изложилац	Компетенција за целоживотно учење Комуникација	Унутарпредметна садржаја претходних разреда, физика

Првидео- степени/ Другидео- полиноми	разлику и производ полинома; –Примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; –Растави полином на чиниоце (користећи дистрибутивни закон формуле за квадрат бинома и разлику квадрата); примени трансформације полинома на решавање једначина;	-Степен декадне јединице чији је изложилац цео број; - Операције са степенима -Степен производа, количника и степена. -Полиноми и операције (мономи, сређени облик, трансформације збира, разлике и производа полинома у сређени облик полинома); - Квадрат бинома и разлика квадрата; - Растављање полинома на чиниоце	конкретан природан број и операцијама са таквим степенима. - Решавање одговарајућих задатака са степенима. - Објаснити практичност примене ових знања у физици и другим наукама. - Упознати ученике са појмом алгебарског израза, уз израчунавање вредности једноставнијих израза. - Објаснити појам полинома (моном као специјалан случај полинома). - Решавати полиноме на основу познатих закона рачунских операција са бројевима. Објаснити растављање полинома на чиниоце типа: $ax + bx$, $a^2 - b^2$, $a^2 + 2ab + b^2$ уз наглашавање сврхе тих трансформација.	Расподацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња	
---	---	--	--	--	--

		Коришћењем дистрибутивног закона, формуле за квадрат бинома и разлику квадрата; -Примене	- Кроз примену растављања на чиниоце објаснити решавање једначина облика: $ax^2+bx=0$		
Многоугао	Ученик ће бити у стању да: -примени својства страница, углова и дијагонала многоугла;– израчуна површину многоугла користећи обрасцеилиразлож иву једнакост; – конструише ортоцентаритежиште троугла; примениставове подударности при доказивању једноставнијих тврђења и у конструктивним задацима	Појам многоугла; - Врсте многоуглова - Збир углова многоугла - Бројдијагонала многоугла.; -Правилни многоуглови(појам, својства, конструкције); - Обим и површина многоугла; -Тежишна дуж троугла. - Ортоцентар и тежиште	- Позивајући се на раније стечена знања о појединим геометријским фигурама,дефинисати многоугао као део равни ограничен многоугаоном линијом. - Објаснити зависност збира углова и броја дијагоналамаког угла од броја његових страница. - Кроз одговарајуће примере објаснити конструкцију неких правилних многоуглова(са 3, 4, 6, 8... страница) - Објаснити могућност цртањеправилних многоуглова са 1,9,	Компетенција за целоживотно учење Комуникација	Унутарпредметна садржајима претходних разреда, физика

		троугла; - Сложеније примене ставова подударности	10 итд. страница уз коришћење угломера. - Разликовати конструкцију од приближног цртања (скице). На примерима илустровати ситуације када конструктивни задатак има више решења или нема решења, али не инсистирати на ова квим задацима. - Израчунавање обима и површине многоугла илустровати разноврсним примерима и задацима. - Посебну пажњу посветити израчунавању површине правилног шестоугла. - Укључити и одређени број практичних примера рачунања површина. - Праћење активности ученика на свим пољима рада. Оцена постигнутих знања о многоуглу		
Круг	Ученик ће бити у стању	- Централни и периферијски	- Кроз предавање увести појам централног и	Компетенција за	Унутарпредметна садржаја

	да: - Примени својства централног и периферијског угла у кругу; - Израчуна обим и површину круга и његових делова; Преслика дати геометријски објекат ротацијом;	угао у кругу; - Обим круга, број π; - Дужина кружног лука; - Површина круга, кружног исечка и кружног прстена. Ротација.	периферијског угла у кругу и кроз доказано њихов однос. - На адекватан начин објаснити обим и површину круга. - Кроз одговарајуће примере на неким моделима експерименталним путем објаснити сталност односа обима и пречника круга, уз увођење броја π. - Извести обрасце за дужину кружног лука, површину кружног исечка и површину кружног прстена. - У практичним израчунавањима користити приближну вредност 3,14 а ли повремено радити и са проценама 3,142; 22/7; 3,1. - У оквиру дела теме који се односи на ротацију, треба се ограничити на ротације једноставнијих фигура око задате тачке и за задати угао. - Објаснити ученицима	целоживотно учење Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња	претходних разреда, физика
--	---	---	--	--	-----------------------------------

			позитиван и негативан смер ротације и урадити неколико примера ротације у координатном систему. Важно је да ученици уоче да се дужине дужи и величине углова не мењају при ротацији. - Праћење активности ученика на свим пољима рада. Оцена постигнутих знања о кругу		
Обрада података	Ученик ће бити устању да: - одређује средњу вредност, медијану и мод.	- Средња вредност - Медијана - Мод.	- Ову тему реализовати као пројектни задатак. Циљ пројектног задатка је да ученици овладају појмовима средња вредност, медијана и мод и истовремено се увере у применљивост обраде података у свакодневној пракси. - Препорука је да се пројектни задатак реализује на конкретним примерима и предлог је да у седмом разреду то буде прикупљање, обрада и анализа података добијених анкетом. Теме	- Компетенција за целоживотно учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Сарадња	Унутарпредметна садржајима претходних разреда, физика, ТИТ, хемија

			се могу одабрати из животног окружења и њихов садржај би требало да буде близак узрасту ученика (на пример: коришћење ИКТ од стране ученика, расподела слободног времена ученика, еколошка свест младих...). Број питања у анкети не мора бити велики, највише 5-6, а истраживање треба реализовати тако да узорак не буде премали, али ни превелик и да се може Реализовати у најближем окружењу(школ а, породица, комшилук ..		
--	--	--	---	--	--

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- Што већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја.

Део школског програма биће индивидуални планови за ученике којима је потребна додатна подршка због сметњи и тешкоћа у развоју и учењу, као и надареним ученицима.

СТАНДАРДИ			
Тема /област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Реални бројеви	МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. – МАТ.А.ОО.О.1.3. Изводе основне поступке при раду са општим бројевима. – МАТ.А.ОО.О.1.4. Користе директну и обрнуту пропорционалност у познатом контексту. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик – МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје	– МАТ.А.ОО.С.1.2. Имају шира знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. – МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. – МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије.	– МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања. МАТ.А.ОО.Н.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима.

	математичке способности		
ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	– МАТ.Г.ОО.О.1.7. Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теорему. МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења.. – МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема.	– МАТ.Г.ОО.С.1.6. Користе Питагорину теорему за одређивање елемената геометријских фигура и тела -МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије.	МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. МАТ.Г.ОО.Н.1.6. Доказују геометријска тврђења, по потреби примењујући више познатих тврђења (Питагорина теорема и њен обрат, Талесова теорема, ставови подударности и сличности, значајне тачке троугла, збир углова многоугла, и друго).
Целиалгебарск и изрази Први део-степени / Други део-полиноми	– МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.3.2. Стичу основне вештине које ће им бити	– МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење	– МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у

	корисне у свакодневним ситуацијама, као што су: мерење, управљање новцем и доношење одлука уопште. МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. – МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима.	(синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. – МАТ.ОО.С.2.3. Користе индуктивно закључивање за откривање правила/тврђења	дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов. МАТ.А.ОО.Н.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима.
Многоугао	– МАТ.Г.ОО.О.1.7. Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теорему. МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења..	– МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима – МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструирају једноставне геометријске фигуре.	МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. МАТ.Г.ОО.Н.1.6. Доказују геометријска тврђења, по потреби примењујући више познатих тврђења (Питагорина теорема и њен обрат,

	– МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема.		Талесова теорема, ставови подударности и сличности, значајне тачке троугла, збир углова многоугла, и друго) – МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција
Круг	– МАТ.Г.ОО.О.1.7. Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теорему. МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења.. – МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину,	– МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима – МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструирају једноставне геометријске фигуре.	МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. МАТ.Г.ОО.Н.1.6. Доказују геометријска тврђења, по потреби примењујући више познатих тврђења (Питагорина теорема и њен обрат, Талесова теорема, ставови подударности и сличности, значајне тачке троугла, збир углова многоугла, и друго)

	уметничка дела, архитектонска остварења и сл. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема.		– МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција
Обрада података	МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. – МАТ.ОО.О.3.6. Користе информације и статистичке податке за доношење личних одлука. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.	– МАТ.С.ОО.С.1.10. Анализирају и графички представљају једноставније скупове податка.	– МАТ.ОО.Н.3.7. Спровode анализу податка у контексту других области и доносе закључке. МАТ.С.ОО.Н.1.7. Анализирају сложеније скупове прикупљених података.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

Иницијално тестирање

На почетку школске године наставник процењује претходна постигнућа ученика у оквиру одређене области, резултат иницијалног процењивања се не оцењује и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика.

Сумативно оцењивање

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

1. писмених провера знања (контролних задатака, писмених задатака)
2. усменог испитивања;
3. активности на часу.

Оцењивање је јавно и оцена одмах мора да буде образложена ученику.

Писане провере постигнућа ученика у трајању од 45 минута се најављују и планирају на нивоу одељењских већа на почетку сваког полугодишта. Оцена је бројчана и уписује се у дневник у року од осам дана од дана провере. За писане провере од 45 минута важи да у току школске године ученик има четири писмена задатка (по два у сваком полугодишту) и 4 контролна задатака.

Закључна оцена се формира као аритметичка средина свих оцена добијених током целе школске године.

Када су питању писмене провере знања скала која изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене је следећа:

- 88%-до 100% одличан (5)
- 70%-до 87% врло добар (4)
- 50%-69% добар (3)
- 30%-49% довољан (2)
- од 0%-29% недовољан (1)

У зависности од тежине теста дозвољена су одступања од $\pm 5\%$.

Усмена провера постигнућа ученика се обавља путем непосредног одговарања на часу без најаве.

Формативно оцењивање

Подразумева: праћење рада, напредовања, ангажовања и мотивисаности ученика, потом активност на часовима, пројектима редовно доношење прибора, израда домаћих задатака - однос према раду.

Одличан успех – ученик редовно извршава своје школске обавезе, доноси прибор и домаће задатке, изузетно је активан и мотивисан, у континуитету показује заинтересованост и жељу за напредовањем и стицањем знања

Врло добар успех – ученик се труди да редовно извршава своје обавезе, доноси прибор и домаће задатке, активан је и мотивисан за рад.

Добар успех – ученик прати наставу, труди се, углавном доноси прибор и домаће задатке, активан је на часу, али не у континуитету

Довољан успех – ученик повремено прати наставу и повремено доноси прибор и домаћи и ретко кад је активан на часу, углавном пише све што од њега наставник очекује.

Недовољан успех - ученик не извршава своје обавезе, нема одговоран однос према раду, не доноси прибор, домаће задатке, неактиван и незаинтересован на часу.

На крају наставне целине се из тих формативних изводи сумативна оцена.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 1, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 2, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода, који су дефинисани у персонализованом плану наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Активност ученика

У активности ученика спадају кратки усмени одговори на часу приликом обнављања или обраде нове лекције, израда домаћих задатака, петнаестоминутне провере, израда цртежа и презентација. Наставник сваки час прати активности ученика и благовремено бележи у своју педагошку свеску. На тај начин наставник формативно оцењује ученика. Целокупна активност ученика може бити изражљива сумативном оценом у дневнику.

Петнаестоминутне провере

Писане провере постигнућа у трајању од 15 минута обављају се без најаве, а спроводе се ради утврђивања остварености циља једног или више часова и савладаности дела реализованих програмских садржаја, односно остварености операционализованих исхода. Оцена из писане провере постигнућа у трајању од 15 минута се не уписује у дневник. Евидентира се у педагошкој документацији наставника ради праћења постигнућа на крају програмске целине или на крају полугодишта. Служи као повратна информација ученику и наставнику о постигнућу ученика, утиче на оцену из активности и може се узети у обзир приликом утврђивања закључне оцене.

Критеријуми за оцењивање усвојености садржаја ученика 7.разреда

недовољан (1)

Не испуњава захтеве за довољну оцену;
Не препознаје градиво ни уз помоћ наставника;
Не показује заинтересованост за учење, не сарађује

довољан (2)

Ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа

добар (3)

Ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа

врло добар (4)

Ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа,

одличан (5)

Ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа.

Предмет: ГЕОГРАФИЈА

Фонд часова:	Годишњи фонд:	72
	Недељни фонд:	2
Циљ предмета:	Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма	
Кључни појмови садржаја предмета:	Регионална географија, регије Европе, Азије, Африке, Северне Америке, Јужне Америке, Аустралије и поларне области	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	међупредметне компетенције:	Корелација:
1. РЕГИОНАЛ НА ГЕОГРАФИЈА	– дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; – проналази на карти државе проучаване регије и именује их; – приказује на немој карти: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове;	Регионална географија, принципи регионализације. Хомогеност и хетерогеност географског простора	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, тематске карте, презентације. Коришћење видео записи са питањима.	Компетенција за учење; Рад са подацима информацијама Естетичка компетенција; Дигитална компетенција Комуникација	Историја, биологија

2. ГЕОГРАФС КЕ РЕГИЈЕ ЕВРОПЕ	– класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; – анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; – објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; – проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету;– укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама;	Јужна Европа – културно-цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, туризам, политичка подела.Државе Јужне Европе: државе бивше СФРЈ, Италија, Шпанија и Грчка – основне географске карактеристике. Средња Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Немачка – основне географске карактеристике. Западна Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Француска и Уједињено Краљевство – основне географске карактеристике. Северна Европа – природни ресурси и економски развој, народи политичка подела. Чешка Република	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: ППТ, видео материјали, пројектна настава Обезбеђивање корелације са сродним предметима. Стално коришћење географске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, табела, ППТ, питања, квиз.. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.	Компетенција за учење; Рад са подацима информацијама Естетичка компетенција; Дигитална компетенција Комуникација	Историја, биологија
---	--	--	---	---	-------------------------------------

3. АЗИЈА	– тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; – описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; – доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава;	Географски положај, границе и величина Азије. Природне одлике Азије. Становништво Азије. Насеља Азије. Привреда Азије. Политичка и регионална подела. Југозападна Азија – природни ресурси и економски развој, културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, урбанизација, политичка подела. Јужна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, урбанизација, политичка подела. Југоисточна Азија – природни ресурси и економски развој, политичка подела. Источна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Централна Азија – природни ресурси и економски развој, политичка подела.	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: ППТ, видео материјали, пројектна настава. Обезбеђивање корелације са сродним предметима. Стално коришћење географске карте. Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, табела, ППТ, питања, квиз.. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.	Компетенција за учење; Рад са подацима информацијама Естетичка компетенција; Дигитална компетенција Комуникација	Историја, биологија
----------	--	---	---	---	--------------------------------

4. АФРИКА	– уз помоћ географске карте објашњава специфичности појединих просторних целина и описује различите начине издвајања регија; – објасни формирање политичке карте света; – објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; – доводе у везу квалитет живота становништва са природним,	Географски положај, границе и величина Африке. Природне одлике Африке. Становништво Африке. Насеља Африке. Привреда Африке. Политичка и регионална подела. Афрички Медитеран и Сахарска Африка. Подсахарска Африка	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: ППТ, видео материјали, пројектна настава Обезбеђивање корелације са сродним предметима. Стално коришћење географске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, табела, ППТ, питања, квиз.. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.	Компетенција за учење; Рад са подацима информацијама Естетичка компетенција; Дигитална компетенција Комуникација	Историја, биологија
5. СЕВЕРНА АМЕРИКА	демографским, економским и политичко-географским одликама простора; – препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и у одабраним државама; – анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи	Географски положај, границе, величина и регионална подела Северне Америке. Природне одлике Северне Америке. Становништво Северне Америке. Насеља Северне Америке. Привреда Северне Америке. Политичка подела.	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: ППТ, видео материјали, пројектна настава Обезбеђивање корелације са сродним предметима. Стално коришћење географске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, табела, ППТ, питања, квиз.. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.	Компетенција за учење; Рад са подацима информацијама Естетичка компетенција; Дигитална компетенција Комуникација	Историја, биологија

6. ЈУЖНА АМЕРИКА	– изводи закључак о могућим решењима за коришћење чистих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља;	Географски положај, границе и величина Јужне Америке. Природне одлике Јужне Америке. Становништво о Јужне Америке. Насеља Јужне Америке. Привреда Јужне Америке. Политичка подела	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: ППТ, видео материјали, пројектна настава Обезбеђивање корелације са сродним предметима. Стално коришћење географске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, табела, ППТ, питања, квиз.. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.	Компетенција за учење; Рад са подацима информацијама Естетичка компетенција; Дигитална компетенција Комуникација	Историја, биологија
7. АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА	– истражује утицај Европске уније на демографске, економске и политичке процесе у Европи и свету;	Географски положај, границе и величина Аустралије и Океаније. Природне одлике Аустралије. Колонијални период и становништво Аустралије. Насеља Аустралије. Привреда Аустралије. Океанија – основна географска обележја. Политичка и регионална подела.	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: ППТ, видео материјали, пројектна настава Обезбеђивање корелације са сродним предметима. Стално коришћење географске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, табела, ППТ, питања, квиз.. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.	Компетенција за учење; Рад са подацима информацијама Естетичка компетенција; Дигитална компетенција Комуникација	Историја, биологија

8. ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ	описује улогу међународних организација у свету	Основне географске одлике Антарктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и научна истраживања. Основне географске одлике Арктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и савремена научна истраживања.	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: ППТ, видео материјали, пројектна настава Обезбеђивање корелације са сродним предметима. Стално коришћење географске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, табела, ППТ, питања, квиз.. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.	Компетенција за учење; Рад са подацима информацијама Естетичка компетенција; Дигитална компетенција Комуникација	Историја, биологија

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја-
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

СТАНДАРДИ:

Тема /област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
1. РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА	ГЕО.ОО.О.1.1. Објашњавају својим речима предмет проучавања географије.	ГЕО.ОО.С.1.1. Процењују повезаност географије са осталим природним и друштвеним наукама у истраживању просторних феномена	
2. ГЕОГРАФСKE РЕГИЈЕ ЕВРОПЕ	– ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске	– ГЕО.ОО.С.1.7. Анализирају факторе настанка и развоја	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-

	појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). – ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. – ГЕО.ОО.О.1.9. Упореджују географске одлике изабраних регија у Србији и свету.	држава у Европи и свету у ближој и даљој прошлости. – ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта.	последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата.
3. АЗИЈА	– ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). – ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. – ГЕО.ОО.О.1.9. Упореджују географске одлике изабраних регија у Србији и свету.	– ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата.
4. АФРИКА	– ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). – ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. – ГЕО.ОО.О.1.9. Упореджују географске одлике изабраних	– ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата.

	регија у Србији и свету.		
5. СЕВЕРНА АМЕРИКА	– ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). – ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. – ГЕО.ОО.О.1.9. Упореджују географске одлике изабраних регија у Србији и свету.	– ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету - ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата.
6. ЈУЖНА АМЕРИКА	– ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). – ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објеката одређеној регији. – ГЕО.ОО.О.1.9. Упореджују географске одлике изабраних регија у Србији и свету.	– ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету - ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата.
7. АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА	– ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). – ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских	– ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету - ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са

	објекта одређеној регији. – ГЕО.ОО.О.1.9. Упоредјују географске одлике изабраних регија у Србији и свету.	карта.	географских карата.
8. ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ	– ГЕО.ОО.О.1.7. Објашњавају основне политичко-географске појмове (држава, државна територија, географски положај и границе државе). – ГЕО.ОО.О.1.8. Одређују припадност географских објекта одређеној регији. – ГЕО.ОО.О.1.9. Упоредјују географске одлике изабраних регија у Србији и свету.	– ГЕО.ОО.С.1.8. Изводе закључке о елементима географских регија у Србији, Европи и свету ГЕО.ОО.С.2.3. Израђују графиконе, табеле, схеме и тематске карте (картограме) над основом коју представља нема карта.	ГЕО.ОО.Н.2.1. Доносе закључке о просторним и узрочно-последичним везама између физичко-географских фактора (рељеф, клима, воде и земљиште) и друштвено-географских елемената (становништво, привреда, насеља и држава) на основу информација са географских карата.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

Критеријуми оцењивања ученика за предмет Географија

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем. Ученик се из предмета Географија оцењује најмање два пута у полугодишту у петом разреду, а четири пута у полугодишту у шестом, седмом и осмом разреду.

Утоку полугодишта ученици се оцењују на три начина: 1) усмено 2) писмено 3) на основу активности на часу. Ученик може бити оцењен током сваког дела часа и на свим типовима часа. Оцена је јавна са образложењем и препоруком за даљи рад. Оцена се бележи у педагошку свеску и уноси у дневник.

Оцене на писменим задацима, изражена у процентима:

86-100% одличан (5)

70– 85%врло добар (4)

50– 69%добар (3)

30– 49%довољан (2)

0– 29%недовољан (1)

Иницијало проћењивање- обавља се на почетку школске године, у првој или другој недељи. Наставник процењује претходна постигнућа

ученика у оквиру одређене области или теме, која су од значаја за предмет. Резултат иницијалног процењивања не оцењује се и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика.

Писмена провера постигнућа ученика- обавља се у току оба полугодишта. Ученик ће имати најмање једну оцену (у полугодишту) на контролном задатку дужем од 15 минута. Оцене су јавне, ученик има увид у свој рад. Тестови дужи од 15 минута су најављени, оцена се уписује у дневник у року од осам дана од дана провере. Реализује се на крају наставне области, а према плану предметног наставника.

Провера картографске писмености се остварује усменим и писменим путем—представљање географских објеката на немој карти.

Усмена провера постигнућа ученика- обавља се у току оба полугодишта. Најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика.

Активност на часу- активност ученика прати се и вреднује континуирано током наставног процеса.

Елементи формативног оцењивања чине : усмени одговори, ангажовање, степен развијености ученичке компетенције, активност на часу, домаћи задаци, садржај школске свеске, коришћење атласа на часу, успешност у групном раду, практичан рад, излагања и представљања изложби радова, презентација, резултата истраживања, панорама, цртежа, у складу са програмом географије, домаћи задаци, однос према раду, писање есеја, учешћа у дебати и дискусији, сарадња у тиму, комуникација у тиму, показивање иницијативе, заинтересованост, као и учешће на општинском, окружном или републичком такмичењу и учешће на националним и међународним такмичењима.

Критеријуми оцењивања у настави географије

Ученик се оцењује бројчано на основу остварености исхода, самосталности и ангажовања ученика: Оцену одличан (5) добија :

Ученик који у потпуности усвојио основна, проширена и продубљена знања, умења и вештине, уочава битно, логички повезује чињенице и појмове, самостално закључује, критички расуђује, самостално проналази појмове на географској карти.

Оцену врло добар (4) добија:

Ученик који у потпуности усвојио основна знања, умења и вештине и више од половине проширених и продубљених знања, уочава битно, логички повезује чињенице и појмове, уз малу помоћ наставника долази до закључка, критички расуђује, самостално проналази појмове на географској карти.

Оцену добар (3) добија:

Ученик који је у целини усвојио основна знања, умења и вештине, и половину проширених знања, умења и вештина, а према програму предмета, да уз помоћ наставника схвати значење научених садржаја, објашњења и да их повезује, уз помоћ наставника уочава битно, уз помоћ наставника проналази битне појмове на географској карти.

Оцену довољан (2) добија:

Ученик који је усвојио основна знања, умења и вештине, према програму предмета, ученик испољава потешкоће у анализи чињеница, података, њиховом уопштавању и закључивању, има тешкоћа у усменом и писменом изражавању, не сналази се у новим ситуацијама, уз велику помоћ наставника проналази основне појмове на карти.

Оцену недовољан (1) добија:

Ученик који ни уз помоћ наставника није савладао основно знање, умење и вештине.

Критеријуми за бројчане оцене ученика.

Пети разред

Одличан (5)- ученик објашњава појаве и процесе у Сунчевом систему и њихов утицај на планету Земљу; зна димензије Земље, анализира и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања; објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање, у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, самостално се сналази на географској карти, лако логички повезује чињенице и појмове, самостално

изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује, показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4)- ученик разуме појаве и процесе у Сунчевом систему и њихов утицај на планету Земљу; зна димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања, разуме физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и познаје мере за његову заштиту, обнову и унапређивање, у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.

Добар (3)- ученик класификује небеска тела и описује појаве, процесе и њихове односе у Сунчевом систему разликује и објашњава географске чињенице- објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери), у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.

Довољан (2)- ученик именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред, описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања, именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике; знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1)- ученик не препознаје основне географске објекте, појаве, процесе и односе. Не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује жељу за напредовањем као ни интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

Шести разред:

Одличан (5)- ученик у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, лако логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује, показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. Доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница- објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте; објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља, објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности, вреднује алтернативе за одрживи развој усвојој локалној средини, Србији, Европи и свету, представља процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света; објашњава географске везе и законитости у Европи и уме да издвоји географске регије.

Врло добар (4)- ученик у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује. Разуме просторне (топографске) и каузалне везе географских чињеница- објеката, појава, процеса и углавном самостално доноси закључке о њиховом односу на основу анализе географске карте; описује утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља, познаје утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности, разуме алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету, описује процесе који су довели до формирања савремене

политичкогеографске карте света, углавном се самостално сналази на географској карти; познаје географске везе и законитости у Европи и уме да издвоји географске регије, илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.

Добар (3)- ученик у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе. Одређује стране света у простору и на географској карти, одређује положај места и тачака на географској карти, препознаје и објашњава географске чињенице- објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом; приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболима), графиком, табелом и шемом; разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва, именује међународне организације у свету; описује природне и друштвене одлике Европе и наводи њене географске регије.

Довољан (2)– ученик разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања, наводи и описује начине представљања Земљине површине, препознаје и чита географске и допунске елементе карте; познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред, дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране; препознаје основне природне и друштвене одлике Европе; знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1)- ученик не познаје основне појмове из картографије, области друштвене географије и регионалне географије Европе; нања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује жељу за напредовањем и ангажовањем као ни интересовање за учешће у активностима.

Седми разред

Одличан (5)- ученик објашњава географске везе и законитости у Европи и на ваневропским континентима; издваја и објашњава географске регије, препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама, доводи у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава, самостално се сналази на географској карти, у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, лако логички повезује чињенице и појмове; самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4)- ученик разуме географске везе и законитости у Европи и на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије, углавном се самостално служи географском картом, у великој мери показује примену знања и логички повезује чињенице и појмове, специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и одабраним државама, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.

Добар (3)- ученик описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије; у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално

изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, делимично је самосталан у сналажењу на географској карти, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.

Довољан (2)- ученик који именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике; знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1)- ученик не познаје основне појмове из регионалне географије Европе и ваневропских континената. Знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује жељу за напредовањем и ангажовањем као ни интересовање за учешће у активностима.

Осми разред

Одличан (5)- ученик анализира и објашњава географске везе и законитости у нашој земљи и издваја и пореди географске регије, самостално се сналази на географској карти, у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља Србије, логички повезује чињенице и појмове; објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности у нашој земљи, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4)- ученик објашњава природне и друштвене одлике наше државе и описује географске везе и законитости у нашој земљи и издваја географске регије, углавном се самостално сналази на географској карти, углавном самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.

Добар (3) ученик описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи и описује њене географске регије у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, делимично је самосталан у сналажењу на географској карти, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.

Довољан (2)- ученик препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе, знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, није самосталан у сналажењу на карти, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1)- ученик не познаје основне појмове из регионалне географије Србије, њена природна и друштвена обележја; знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање

Предмет: ФИЗИКА

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонда часова: 2

Програм је израђен на основу Правилника о плану наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања (Службени гласник Републике Србије – Просветни гласник, 12/2018, 3/2019, 5/2019, 12/2019) и Закона о основном образовању и васпитању (Службени гласник Републике Србије – Просветни гласник, 10/2019), а у складу са Законом о основама система образовања и васпитања (Службени гласник Републике Србије – Просветни гласник, 88/2017).

➤ **Циљ учења предмета Физике** јесте да сви ученици:

- Стекну базичну језичку и научну писменост;
- Оспособе се да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама;
- Образложе своје мишљење у оквиру дискусије;
- Упознају природне појаве и основне природне законе и њихову примену у свакодневном животу;
- Развију мотивисаност за учење и напредују ка достизању одговарајућих стандарда.

➤ **Планирани број часова по темама и време реализације:**

Редни број и назив наставне области/ теме	Број часова	Број часова за лаб. вежбе	Укупан број часова за наставну област/тему	Време реализације теме
1. Сила и кретање	22	3	25	септембар, октобар, новембар
2. Кретање тело под дејством силе теже. Силе трења	10	2	12	децембар, јануар

3. Равнотежа тела	10	1	11	фебруар, март
4. Механички рад и енергија. Снага	13	2	15	април, мај
5. Топлотне појаве	8	1	9	мај, јун
	63	9	72	

➤ **Садржаји програма наставе и учења:**

Тема	Садржај
Сила и кретање	Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања. Успостављање везе између силе, масе тела и убрзања. Други Њутнов закон. Динамичко мерење силе. Међусобно деловање два тела – силе акције и реакције. Трећи Њутнов закон. Примери Равномерно променљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања. Тренутна и средња брзина тела. Зависност брзине и пута од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању. Графичко представљање зависности брзине тела од времена код равномерно променљивог праволинијског кретања. <u>Демонстрациони огледи:</u> – Илустровање инерције тела помоћу папира и тега. – Кретање куглице низ Галилејев жљеб. – Кретање тела под дејством сталне силе. – Мерење силе динамометром. – Илустровање закона акције и реакције помоћу динамометара и колица, колица са опругом и других огледа (реактивно кретање балона и пластичне боце). Лабораторијске вежбе 1. Одређивање сталног убрзања при кретању куглице низ жљеб. 2. Провера Другог Њутновог закона помоћу покретног тела (коллица) или помоћу Атвудове машине.
Кретање тела под дејством силе теже. Силе трења	Убрзање при кретању тела под дејством силе теже. Галилејев оглед. Слободно падање тела, бестежинско стање. Хитац навише и хитац наниже. Силе трења и силе отпора средине (трење мировања, клизања и котрљања). Утицај ових сила на кретање тела. <u>Демонстрациони огледи:</u> – Слободно падање тела различитих облика и маса (Њутнова цев, слободан пад везаних новчића...) – Падање тела у разним срединама. – Бестежинско стање тела (огледи са динамометром, с два тега и папиром између њих, са пластичном чашом која има отвор на дну и напуњена је водом). – Трење на столу, косој подлози и сл. – Мерење силе трења помоћу динамометра.

	Лабораторијске вежбе - Одређивање убрзања тела које слободно пада. - Одређивање коефицијента трења клизања.
Равнотежа тела	Деловање две силе на тело, појам резултујуће силе кроз различите примере слагања сила. Разлагање сила. Појам и врсте равнотеже тела. Полуга, момент силе. Равнотежа полуге и њена примена. Сила потиска у течности и гасу. Архимедов закон и његова примена. Пливање и тоњење тела. <u>Демонстрациони огледи:</u> - Врсте равнотеже помоћу лењира или штапа. - Равнотежа полуге. - Услови пливања тела (тегови и стаклена посуда на води, Картезијански гњурац, суво грожђе у минералној води, свеже јаје у води и воденом раствору соли, мандарина са кором и без коре у води, пливање коцке леда на води...). Лабораторијска вежба - Одређивање густине чврстог тела применом Архимедовог закона.
Механички рад и енергија. Снага	Механички рад. Рад силе. Рад силе теже и силе трења. Квалитативно увођење појма механичке енергије тела. Кинетичка енергија тела. Потенцијална енергија. Гравитациона потенцијална енергија тела. Веза између промене механичке енергије тела и извршеног рада. Закон о одржању механичке енергије. Снага. Коефицијент корисног дејства. <u>Демонстрациони огледи:</u> - Илустровање рада утрошеног на савладавање силе трења при клизању тела по различитим подлогама, уз коришћење динамометра. - Коришћење потенцијалне енергије воде или енергије надуваног балона за вршење механичког рада. - Примери механичке енергије тела. Закон о одржању механичке енергије (Галилејев жљеб; математичко клатно; тег са опругом) Лабораторијске вежбе - Одређивање рада силе под чијим дејством се тело креће по различитим подлогама. - Провера закона одржања механичке енергије помоћу колица.
Топлотне појаве	Честични састав супстанције: молекули и њихово хаотично кретање. Топлотно ширење тела. Појам и мерење температуре. Унутрашња енергија и температура. Количина топлоте. Специфични топлотни капацитет. Топлотна равнотежа. Агрегатна стања супстанције. <u>Демонстрациони огледи:</u>

	– Дифузија и Брауново кретање. – Ширење чврстих тела, течности и гасова (надувани балон на стакленој посуди - флаши и две посуде са хладном и топлом водом, Гравесандов прстен, издужење жице, капилара...). Лабораторијска вежба 1. Мерење температуре мешавине топле и хладне воде после успостављања топлотне равнотеже.
--	--

- **Кључни појмови садржаја:** кретање, сила, убрзање, Њутнови закони, сила теже, трење, равнотежа тела, механички рад, енергија, снага, топлотне појве, температура
- **План остваривања исхода по темама**

Исходи	Сила и кретање	Кретање тела под дејством силе теже	Равнотежа тела	Механички рад и енергија.	Снага	Топлотне појаве
<i>По завршетку шестог разреда ученик ће бити у стању да:</i>						
Разликује скаларне и векторске физичке величине.	+	+	+	+		+
Користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички.	+	+	+	+		+
Анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем.	+	+				
Примени Њутнове законе динамике на кретање тела из окружења.	+	+	+	+		
Покаже од чега зависи сила трења и на основу тога процени како може променити њено деловање.		+		+		
Демонстрира појаве: инерције тела, убрзаног кретања, кретање тела под дејством сталне силе, силе трења и сила акције и реакције на примерима из окружења.	+	+				
Самостално изведе експеримент из области кинематике и динамике (Атвудова машина, колица са теговима...), прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента.	+	+				
Покаже врсте и услове равнотеже чврстих тела.			+			
Наводи примере простих машина које се користе у свакодневном животу.			+			

Прикаже како сила потиска утиче на понашање тела потопљених у течност и наведе услове пливања тела на води.			+		
Повеже појмове механички рад, енергија и снага и израчуна рад силе теже и рад силе трења.				+	
Разликује кинетичку и потенцијалну енергију тела и повеже њихове промене са извршеним радом.				+	
Демонстрира важење закона одржања енергије на примерима из окружења.				+	
Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...).	+	+	+	+	+
Разликује појмове температуре и количине топлоте и прикаже различите механизме преноса топлоте са једног тела на друго.					+
Анализира промене стања тела (димензија, запремине и агрегатног стања) приликом грејања или хлађења.					+
Наведе методе добијања топлотне енергије и укаже на примере њеног рационалног коришћења.					+

- Преглед међупредметних компетенција чије се развијање планира кроз реализацију наставе и учења предмета физика у седмом разреду по темама

МЕЃУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ТЕМА				
	Сила и кретање	Кретање тела под дејством	Равнотежа тела	Механички рад и енергија.	Топлотне појаве
Компетенција за учење	+	+	+	+	+
Одговорно учешће у демократском друштву					
Естетичка компетенција	+		+		

Комуникација	+	+	+	+	+
Одговоран однос према околини					+
Одговоран однос према здрављу				+	
Преузимаљивост и оријентација ка предузетништву	+	+	+	+	+
Рад са подацима и информацијама	+	+	+	+	+
Решавање проблема	+	+	+	+	+
Сарадња	+	+	+	+	+
Дигитална компетенција	+	+	+	+	+

➤ **Преглед стандарда постигнућа ученика чије се остваривање планира кроз реализацију наставе и учења предмета физика у седмом разреду**

Области: Силе; Кретање; Мерење; Енергија и топлота; Математичке основе физике и Експеримент.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
– ФИЗ.ОО.О.1.1. Разликују врсте кретања према облику путање и промени брзине – ФИЗ.ОО.О.1.2. На једноставним примерима анализирају узајамно деловање тела. – ФИЗ.ОО.О.2.1. Наводе начине на које се природне појаве могу истражити и објаснити. – ФИЗ.ОО.О.2.2. Интерпретирају табеларни и графички приказ података у физичким истраживањима и свакодневном животу. – ФИЗ.ОО.О.3.1. Примењују	– ФИЗ.ОО.С.1.1. Примењују релације између физичких величина којима се описује механичко кретање. – ФИЗ.ОО.С.1.2. Објашњавају разлику између скаларних и векторских физичких величина. – ФИЗ.ОО.С.1.3. Примењују Њутнове законе механике. – ФИЗ.ОО.С.1.4. Разликују појмове маса и тежина – ФИЗ.ОО.С.1.5. Објашњавају услове равнотеже тела. – ФИЗ.ОО.С.1.6. Изводе закључке о утицају одговарајућих физичких	– ФИЗ.ОО.Н.1.1. Анализирају утицај односа сила на кретање тела. – ФИЗ.ОО.Н.1.3. Примењују закон одржања енергије. – ФИЗ.ОО.Н.1.4. Разликују појмове температура и количина топлоте и анализирају различите начине преноса топлоте. – ФИЗ.ОО.Н.2.1. На основу разматрања различитих начина истраживања и мерења, бирају и планирају оне који су најпоузданији и најекономичнији. – ФИЗ.ОО.Н.2.2. Критички разматрају доступне податке у поставци задатка, начин

основна знања о кретању у ситуацијама из свакодневног живота. – ФИЗ.ОО.О.3.2. Описују принцип рада простих машина у свакодневним ситуацијама. – ФИЗ.ОО.О.1.3. Разликују кинетичку и потенцијалну енергију тела. – ФИЗ.ОО.О.2.3. Очитавају мерну скалу и записују резултат мерења. – ФИЗ.ОО.О.2.4. На основу упутства реализују једноставне експерименте и описују њихов ток. – ФИЗ.ОО.О.2.5. Изражавају физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (SI).	величина на вредност притиска. – ФИЗ.ОО.С.1.7. Примењују концепт густине при објашњавању појава из свакодневног живота. – ФИЗ.ОО.С.1.8. Анализирају утицај одговарајућих физичких величина на вредности механичког рада, енергије и снаге. – ФИЗ.ОО.С.1.9. Идентификују под којим условима долази до промене агрегатних стања. – ФИЗ.ОО.С.2.1. Формулишу једноставна истраживачка питања уз усмеравање наставника. – ФИЗ.ОО.С.2.2. Безбедно и правилно користе различите методе, технике и процедуре за прикупљање	решавања, тачност решења и физички смисао добијених решења. – ФИЗ.ОО.Н.2.3. Израчунавају апсолутну и релативну грешку директно мерених физичких величина и правилно записују резултат мерења. – ФИЗ.ОО.Н.2.4. Критички преиспитују усклађеност резултата и закључака истраживања са физичким законима и принципима, потврђују њихово важење и дискутују о разлозима одступања. – ФИЗ.ОО.Н.2.5. Примерима илуструју да се научна знања у датој дисциплини стално проверавају, критички преиспитују и потврђују или мењају на основу истраживања и аргумената. – ФИЗ.ОО.Н.3.1. Објашњавају примену физике у спорту.
---	--	--

	података. – ФИЗ.ОО.С.2.3. Табеларно и графички систематизују резултате истраживања и мерења. – ФИЗ.ОО.С.2.4. Представљају резултат мерења средњом вредношћу. – ФИЗ.ОО.С.2.5. Анализирају податке добијене експериментом и истраживањем и изводе закључке. – ФИЗ.ОО.С.2.6. Разликују и користи префиксе нано, микро, мили, кило, мега и гига.	– ФИЗ.ОО.Н.3.2. Уочавају физичке принципе у уметничким решењима. – ФИЗ.ОО.Н.3.4. Повезују достигнућа из физике са историјским, друштвеним и географским контекстом њиховог настанка. – ФИЗ.ОО.Н.3.5. У дискусији аргументовано заступају научни поглед на свет.
--	---	--

➤ **Начин и поступци остваривања наставе и учења**

Препоручени садржаји наставе оријентисане на исходе за седми разред приказани су у форми која задовољава основне методске захтеве наставе Физике:

- Поступност (од једноставног ка сложеном) при упознавању нових појмова и формулисању закона.
- Очигледност при излагању наставних садржаја (уз сваку тематску целину предвиђено је више демонстрационих огледа, а у недостатку наставних средстава могуће је користити и симулације).
- Повезаност наставних садржаја са појавама у свакодневном животу.

Програмски садржаји на основу исхода могу се реализовати на следеће начине:

1. Излагањем садржаја теме уз одговарајуће демонстрационе огледе:

Како уз сваку тематску целину иду демонстрациони огледи, ученици ће спонтано пратити ток посматране појаве, а на наставнику је да наведе ученика да својим речима, на основу сопственог расуђивања, опише појаву коју посматра. После тога, наставник, користећи прецизни језик физике, дефинише нове појмове (величине) и речима формулише закон појаве. Када се прође кроз све етапе у излагању садржаја теме (оглед, учеников опис појаве, дефинисање појмова и формулисање закона), прелази се, ако је могуће, на презентовање закона у математичкој форми.

2. Решавањем квалитативних и квантитативних проблема као и проблем-ситуација:

При решавању квантитативних (рачунских) задатака из физике, у задатку прво треба на прави начин сагледати физичке садржаје, па тек после тога прећи на математичко формулисање и израчунавање. Наиме, решавање задатака одвија се кроз три етапе: физичка анализа задатка, математичко израчунавање и дискусија резултата. У првој етапи уочавају се физичке појаве на које се односи задатак, а затим се набрајају и речима исказују закони по којима се појаве одвијају. У другој етапи се, на основу математичке форме закона, израчунава вредност тражене величине. У трећој етапи тражи се физичко тумачење добијеног резултата. У циљу развијања природно-научне писмености наставник инсистира на систематском коришћењу јединица мере физичких величина SI (међународни систем јединица).

3. Лабораторијским вежбама:

Лабораторијске вежбе чине саставни део редовне наставе и организују се на следећи начин: ученици сваког одељења деле се у две групе, тако да свака група има свој термин за лабораторијску вежбу. Опрема за сваку лабораторијску вежбу умножена је у више комплета, тако да на једној вежби (радном месту) може да ради два до три ученика. Час експерименталних вежби састоји се из: уводног дела, мерења и записивања података добијених мерењима, анализе и дискусије добијених резултата, извођења закључака.

У уводном делу часа наставник:

- обнавља делове градива који су обрађени на часовима предавања, а односе се на дату вежбу (дефиниција величине која се одређује и метод који се користи да би се величина одредила),
- обраћа пажњу на чињеницу да свако мерење прати одговарајућа грешка и указује на њене могуће изворе,
- упознаје ученике с мерним инструментима и обучава их да пажљиво рукују лабораторијским инвентаром,
- указује ученицима на мере предострожности, којих се морају придржавати ради сопствене сигурности.

Док ученици врше мерења, наставник активно прати њихов рад, дискретно их надгледа и, кад затреба, објашњава им и помаже. При уношењу резултата мерења у ђачку свеску, процену грешке треба вршити само за директно мерене величине, а не и за величине које се посредно одређују.

4. Другим начинима рада који доприносе бољем разумевању садржаја теме, остваривању исхода и развијању предметних и међупредметних компетенција (радионице, пројектна настава, истраживачки задаци, вршњачко учење, домаћи задаци...):

- При одабиру домаћих задатака наставник треба да води рачуна о нивоу сложености задатака, али и о њиховој мотивационој функцији. С обзиром на то да кроз израду домаћег задатка ученици проверавају степен разумевања усвојеног садржаја, коректност урађеног задатог домаћег задатка треба да буде проверена на наредном часу.
- Пројектна настава, као један од облика рада, обухвата припрему, израду пројекта, презентацију и дискусију. Пројекат изводе ученици по групама уз асистенцију наставника. Овакав начин рада подразумева активно учешће сваког ученика у групи у оквиру прикупљања података, извођење експеримената, мерења, обраде резултата, припрема презентације и презентовање. Резултат оваквог начина рада је активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање.
- Планирана се пројектна настава у областима: Сила и кретање; Кретање тела под дејством силе теже. Силе трења; Равнотежа тела; Механички рад и енергија. Снага.
- Планирани су истраживачки домаћи задаци, на пример у области Механички рад, енергија, Снага: „Енергетска вредност дневног уноса хране“ и у оквиру области Топлотне појаве „Климатске промене“.
- Подстицање вршњачког учења у различитим фазама наставе и учења, посебно кроз пројектну наставу, рад на истраживачким задацима, приликом међусобног оцењивања постигнућа ученика, током реализације радионица, укључивањем ученика у ваннаставне активности промоције и популаризације природних наука...
- Планирани су различити типови домаћих задатака (класични – квалитативни и квантитативни задаци, практични, истраживачки, уз употребу ИКТ-а), при чему наставник води рачуна о нивоу сложености задатака, али и о њиховој мотивационој функцији. С обзиром да кроз израду домаћег задатка ученици проверавају степен разумевања усвојеног садржаја, коректност урађеног домаћег задатка биће проверена на наредном часу.

5. Систематским праћењем рада сваког ученика:

Наставник је дужан да континуирано прати рад сваког ученика кроз проверу његових усвојених знања, стечених путем организовања различитих облика наставе. Такође је у обавези да уредно води евиденцију о раду и напредовању сваког ученика. Оцењивање ученика само на основу резултата које је он постигао при реализацији само једног облика наставе није добро. Неопходно је да наставник од ученика не тражи само формално знање већ да га подстиче на размишљање и логичко закључивање. Ученик се кроз усмене одговоре навикава да користи прецизну терминологију и развија способност да своје мисли јасно формулише.

Будући да је програм, како по садржају, тако и по обиму, прилагођен психофизичким могућностима ученика седмог разреда, сталним обнављањем најважнијих делова из целокупног градива постиже се да стечено знање буде трајније и да ученик боље уочава повезаност разних области физике.

6. *Остваривањем међупредметне корелације:*

Реализовање наставе и учења физике у различитим темама уз успостављање међупредметне корелације са следећим предметима: математика, географија, биологија, хемија, информатика, техника и технологија, физичко васпитање.

➤ **Начин и поступци праћења и вредновања наставе и учења**

У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се остварени ниво постигнућа и напредовање током процеса учења. Да би вредновање било објективно, потребно је да буде усклађено са принципима оцењивања (Правилник о оцењивању у основној школи из 2019. године).

Наставник континуирано прати рад сваког ученика кроз проверавање његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонстрационих огледа (пре свега оних реализованих применом предвиди-посматрај-објасни наставне стратегије), предавања и активног учешћа у раду, решавања квантитативних, квалитативних, графичких, практичних и истраживачких задатака, пројектне наставе и лабораторијских вежби.

Континуирано се пратити и вреднује знање, вештине и ставови ученика помоћу **усменог испитивања, кратких писмених провера, контролних вежби, провером практичних вештина**, као и **вредновањем учешћа и продуката пројектне наставе**. Наставник треба да омогући ученицима да искажу сопствена размишљања о неким физичким појавама и да то адекватно вреднује.

На почетку школске године, потребно је спровести **иницијални тест**. Овај тест је инструмент провере предзнања и потенцијала ученика.

➤ **Начини прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:**

У складу са утврђеним потребама извршити индивидуализацију наставе и обезбедити додатну образовну подршку:

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива и прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...);

- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у остваривању прилагођених исхода и развијању компетенција;
- Размена искустава и сарадња са члановима одговарајућих стручних већа и тимова и Школи.

Предмет: БИОЛОГИЈА

Фонд часова:	Годишњи фонд:	72
	Недељни фонд:	2
Циљ предмета:	Циљ наставе биологије је да ученици изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошки процесима развијају одговоран однос према себи и природи, да разумеју значај биолошке разноврсности.	
Кључни појмови садржаја предмета:	Ћелија, ткива, органи и органски системи; грађа и функција система за кретање, варење, дисање, циркулацију, излучивање, нервног и ендокриног система; чула; размножавање и развој човека; пубертет и полна зрелост; здрава исхрана, хигијена и очување здравља; болести зависности; значај здравих стилова живота; превенција заразних болести; одговорно понашање и репродуктивно здравље.	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација :
Наслеђивање и еволуција	– прикупи и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења; – упореди бесполо и полно размножавање; – идентификује разлике између митозе и мејозе на основну промене броја хромозома и њихове улоге у развићу и репродукцији; – одреди однос између гена и хромозома и основну улогу генетичког материјала у ћелији; – шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу	Улога и значај једра у метаболизму ћелије. Деоба ћелије (хромозоми, настајање телесних и полних ћелија). ДНК и појам гена (алел, генотип, фенотип) Прво Менделово правило, крвне групе, трансфузија и трансплантација. Наслеђивање пола. Наследне болести. Животни циклуси биљака и животиња. Смена генерација. Једнополни и двополни организми. Значај и улога полног размножавања	Облици рада: фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. Методе рада: метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. Активност наставника: мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа, наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; оцењивање. Активности ученика: слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са претходно стеченим знањем, извођење закључака.	-естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција	географија, историја, ликовна култура

Јединство грађе и функције као основа живота	одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи; – упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота“ према начину на који обављају животне процесе; – користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива;	Основни принципи организације живих бића. Појам симетрије – типични примери код једноћелијских и вишећелијских организама; биолошки значај. Симетрија, цефализација и сегментација код животиња. Присуство/одсуство биљних органа, (симетрија и сегментација код биљака). Ћелије са специфичном функцијом: мишићне, крвне, нервне, ћелије затварачице... Грађа и улога ткива, органа, органских система и значај за функционисање организма. Компаративни преглед грађе главних група биљака, гљива и животиња – сличности и разлике у обављању основних животних процеса на методски одабраним	Облици рада: фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. Методе рада: метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. Активност наставника: мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; оцењивање. Активности ученика: слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са претходно стеченим знањем, извођење закључка.	-естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према околини - рад са подацима и информацијама - дигитална компетенција	ликовна култура, математика
---	--	--	--	--	------------------------------------

Порекло и разноврсност живота	- разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомих кључева; – повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста – фосила;	Основни принципи систематике (Карл Лине, биномна номенклатура). Приказ разноврсности живота кроз основне систематске категорије до нивоа кола и класе. Докази еволуције, фосили и тумачење филогенетских низова (предачке и потомачке форме, прелазни фосили).	Учествовање у разговору, прикупљање информација из различитих извора, свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, рад у групи, рад у пару, пројекти, ПП презентације, есејско излагање	-естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према околини - рад са подацима и информацијама - дигитална компетенција	историја, математика, језик и књижевност
-------------------------------	--	--	--	---	--

Живот у екосистему	идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима; илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције; упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима; повеже утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају; анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције; идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране; предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима;	Састав и структура популација. Популациона динамика (природни прираштај и миграције). Абиотички фактори и биотички односи као чиниоци природне селекције (адаптације). Мреже исхране. Животне области. Конвергенција и дивергенција животних форми. Заштита природе. Заштита биодиверзитета	Облици рада: фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. Методе рада: метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. Активност наставника: мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа, наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; оцењивање. Активности ученика: слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са претходно стеченим знањем, извођење закључка.	-естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција	географија, техничко и информатичк образовање
--------------------	--	---	--	---	---

Човек и здравље	анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране; – идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија); – планира време за рад, одмор и рекреацију; – доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци;	Примери наследних болести. Особине и грађа вируса. Болести изазване вирусима. Имунитет, вакцине. Пулс и крвни притисак. Прва помоћ: повреде крвних судова (практичан рад). Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. Значај правилног чувања, припреме и хигијене намирница; тровање храном. Промене у адолесценцији. Здрави стилови живота (сан, кондиција, итд). Последице болести зависности – наркоманија.	Облици рада: фронтални, индивидуални, групни, рад у пару. Методе рада: метода усменог излагања, текстуална метода, демонстративна метода, метода презентације. Активност наставника: мотивисање ученика за учење предмета, демонстрација слика са презентација и модела, вођење и усмеравање тока часа, наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; оцењивање. Активности ученика: слушање, активно укључивање у дискусију, повезивање са претходно стеченим знањем, извођење закључка.	-естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција	физичко и здравствено васпитање; грађанско васпитање

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

1. Просторно, садржајно и методичко прилагођавање

- Прилагођавање простора у учионици (нпр. посебно место за седење ученика који имају проблеме са концентрацијом или другим сметњама).
- Избор и прилагођавање наставног градива у складу са способностима ученика – олакшани или проширени задаци, различите сложености и облици рада.
- Примена различитих метода рада: рад у паровима, групни рад, индивидуални задаци.
- Флексибилност у начину и врстама оцењивања (нпр. усмени испити, пројекти, портфолио, самовредновање).
- Прилагођавање домаћих задатака по потреби – мањи обим или другачији облици задатака.

2. Већа индивидуализација наставе

- Израда индивидуалних образовних планова (ИОП) који садрже циљеве, активности и начин праћења напретка прилагођене потребама ученика.
- Пружање додатне подршке и консултација током и ван наставе.
- Увођење додатних образовних активности, радионица и пројеката који стимулишу развој специфичних способности.

3. Сарадња и размена искустава

- Активно укључивање стручних сарадника (психолог, педагог, дефектолог) у планирање и праћење рада са ученицима.
- Организовање редовних састанака Већа за размену искустава, препорука и примена најбољих пракси.
- Сарадња са родитељима ради подршке и осигуравања континуитета у образовању и ван школе.

4. Коришћење вршњачке подршке

- Организовање вршњачког менторства где напреднији ученици помажу својим друговима у савладавању градива.
- Подстицање сарадничког и тимског учења као начина развијања социјалних и комуникацијских вештина.
- Креирање окружења у којем ученици размењују знања и искуства, што позитивно утиче и на ученике са изузетним способностима и

СТАНДАРДИ:			
Тема /област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
Наслеђивање и еволуција		БИО.ОО.С.1.5 — Објашњавају значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света.	БИО.ОО.Н.1.2 — Објашњавају функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, РНК, ген) и пренос наследне информације кроз генерације.
Јединство грађе и функције као основа живота	БИО.ОО.О.1.2 — Идентификују положај, изглед и функцију органа у људском телу.	БИО.ОО.С.1.1 — Пореде ћелије према морфолошким и функционалним карактеристикама. БИО.ОО.С.1.2 — Објашњавају основе животних процеса на свим нивоима биолошке организације.	БИО.ОО.Н.1.1 — Илуструју примерима одржавање хомеостазе.

Порекло и разноврсност живота	БИО.ОО.О.1.1 — Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе.	БИО.ОО.С.1.6 — Одређују положај главних група на Дрвету живота на основу познавања основних карактеристика организама, разликујући сличност и сродност међу њима. БИО.ОО.С.1.7 — Илуструју примерима еволуционе промене код живих бића условљене антропогеним фактором и другим утицајима спољашње средине. БИО.ОО.С.1.8 — Изводе закључак о значају и доприносу Дарвинове теорије савременој теорији еволуције и различитим областима људског деловања.	БИО.ОО.Н.1.3 — Конструишу филогенетски низ на основу истраживања сродничких односа појединих група и њиховог еволутивног порекла. БИО.ОО.Н.1.4 — Објашњавају настанак нових врста под утицајем еволуционих механизма.
--------------------------------------	--	---	---

Живот у екосистему	БИО.ОО.О.1.3 — Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину.	БИО.ОО.С.1.9 — Увиђају узајамне утицаје између делова екосистема. БИО.ОО.С.1.10 — Описују циклусе кружења воде и угљеника у природи, пренос супстанце и енергије у екосистему.	БИО.ОО.Н.1.5 — Објашњавају развој и еволуцију екосистема на задатим примерима. БИО.ОО.Н.1.6 — Критички вреднују антропогени утицај на животну средину и биодиверзитет. БИО.ОО.Н.1.7 — Анализирају значај концепта одрживог развоја за природу.
Човек и здравље	БИО.ОО.О.3.1 — Избегавају ризична понашања и прихватају да су пубертетске промене део одрастања. БИО.ОО.О.3.3 — Усвајају навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи.	БИО.ОО.С.1.12 — Критички вреднују важност здравих стилова живота у превенцији болести. БИО.ОО.С.2.8 — Изводе једноставна истраживања о утицају животних навика на здравље.	БИО.ОО.Н.3.1 — Иницирају, осмишљавају и учествују у реализацији активности за очување здравља и животне средине. БИО.ОО.Н.3.3 — Примерима илуструју значај биотехнолошких производа у превенцији и лечењу болести, производњи хране и заштити животне средине.

--

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

Ученик се из предмета биологија оцењује на основу усмене провере постигнућа, писмене провере постигнућа и практичног рада, а у складу са програмом предмета.

Ученик се оцењује и на основу активности и његових резултата рада, а нарочито: излагања и представљања (изложба радова, резултати истраживања, модели, цртежи, постери, и др.), учешћа у дебати и дискусији, домаћих задатака, учешћа у различитим облицима групног рада, рада на пројектима а у складу са програмом предмета.

Постигнуће ученика из практичног рада, огледа, лабораторијске и друге вежбе, се на основу примене учениковог знања, самосталности, показаних вештина у коришћењу материјала, алата, инструмената и других

Иницијални тест- обавља се у првој недељи школске године. Иницијалним тестом се процењује ученичко постигнуће из претходног разреда. Резултат иницијалног тестирања се не оцењује, а наставнику служи за планирање рада и даље праћење напредовања ученика.

Усмена провера постигнућа ученика - обавља се у току оба полугодишта. Најмање једна оцена треба добија се на основу усмене провере постигнућа ученика.

Одличан (5) добија ученик који:

- је у потпуности савладао градиво,
- је сигуран и самосталан, брзо и логично закључује,
- успешно повезује садржаје, уочава корелације с другим предметима,
- зна применити знање у решавању проблемских задатака,
- брзо, тачно, опширно, логички и аргументовано одговара на постављена питања,
- самостално или у групи ради и презентира пројектне задатке,
- је одговоран према раду, наставницима, ученицима, и животном окружењу.

Врло добар (4) добија ученик који:

- има висок ниво и обим знања и степен разумевања програмских садржаја,
- спорије, али тачно, логично и утврђеном аргументовано одговара на постављена питања, уз спонтано постављена додатна

Предмет: ХЕМИЈА

Годишњи фонд часова: 72

Разред : СЕДМИ

часа

Недељни фонд часова: 2

ЦИЉ ПРЕДМЕТА: Циљ учења Хемије је да ученик стекне основну језичку и научну писменост и да развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

ОБЛАСТ/ ТЕМА	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС	- препознаје и дограђује појмове који повезују хемију са природним и другим наукама и различитим професијама и принципима одрживог развоја - повеже и објасни хемију са другим природним предметима, наводи примену хемије у животу -изнесе став о добрим и лошим странама научно-технолошког развоја -користи радну свеску и уџбеник -разликује и опише врсте супстанци	Предмет изучавања хемије. Везе између хемије и других наука. Примена хемије у различитим делатностима и свакодневном животу. Супстанца. Врсте супстанци: хемијски елементи, хемијска једињења и смеше. Демонстрациони огледи: демонстрирање узорака елемената, једињења и смеша.

ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	-правилно рукује лабораторијским посуђем,прибором и супстанцама и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; -организује радно место, припрема и одлаже прибор и други материјал за рад - интересује се и истражује различите професионалне могућности повезане са хемијом -експериментално самостално или у групи испита и опише физичка и хемијска својства супстанци (нпр.растворљивост,магнетна својства, сагоревање...) ,руководећи се упутством, и повезује их са применом у свакодневном животу и различитим професијама - професионална оријентација -разликује и наведе физичка тела и физичких поља - разликује и наведе физичка и хемијска својства супстанци,физичке и хемијске промене, покаже и упоређи у свакодневном животу -процени, истражи и открије супстанцу или промену на основу описа или огледа -повеже и прикаже и шематски представи појмове -зна шта су чисте супстанце и прави разлику између елемената и једињења,препознаје чисте супстанце (примере елемената и једињења) у свакодневном животу -зна шта су смеше, прави разлику између смеша и једињења, препознаје примере смеша	Хемијска лабораторија и експеримент. Лабораторијско посуђе и прибор. Физичка и хемијска својства супстанци. Физичке и хемијске промене супстанци. Демонстрациони огледи: демонстрирање правилног руковања лабораторијским посуђем и прибором, и правилног извођења основних лабораторијских техника рада; испитивање физичких и хемијских својстава и промена супстанци. Лабораторијска вежба I: основне лабораторијске технике рада: мешање, уситњавање и загревање супстанци. Лабораторијска вежба II: физичка својства супстанци, мерење масе, запремине и температуре супстанце. Лабораторијска вежба III: физичке и хемијске промене супстанци.
---	--	---

	-зна поступке за развајање састојака смеше и примени најбољи поступак за одвајање одговарајуће смеше на основу физичких особина супстанци у смеси	
--	--	--

АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	-налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију; -наводи и препознаје примере хемијских елемената изграђених од атома или молекула и хемијских једињења изграђених од молекула или јона у свакодневном животу и објашњава разлику између елемената и једињења; -зна да је атом најмања честица хемијског елемента -препозна,разликује, обележи честице атома и њихове физичке особине; -наводи, покаже хемијске симболе, објасни квалитативно и квантитативно значење; -забави се и научи симболе кроз игру -зна хемијске симболе и разуме њихово квалитативно и квантитативно значење - разликује, објасни и обележава атомски и масени број - распореди електроне по енергетским нивоима -анализира периодни систем елемената и повеже са грађом атома -разликује и покаже групе и периоде -истражи и сазна о значају и примени изотопа у свакодневном животу	Атоми хемијских елемената. Хемијски симболи. Грађа атома: атомско језгро и електронски омотач. Атомски и масени број, изотопи. Распоред електрона по нивоима у атомима елемената. Периодни систем елемената (ПСЕ), закон периодичности и веза између броја и распореда електрона по нивоима у атомима елемената и положаја елемената у ПСЕ. Племенити гасови. Својства и примена. Демонстрациони огледи: формулисање претпоставке о честичној грађи супстанци. Вежба IV: одређивање валентног нивоа и броја валентних електрона.
----------------------------------	--	---

	- користи и упоређује податке из таблице периодног система елемената.	
--	--	--

МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	-разликује елементе и једињења на основу симбола и формула; -разликује врсте хемијске везе, препознаје врсту хемијске везе у супстанцама и повезује са својствима супстанци; -разликује честице атоме, молекуле, јоне, јонску и ковалентну везу; -прикаже шематски настанак ковалентне и јонске везе -разликује и приказује формуле -осмисли и уради оглед разликовања врсте везе - истражи, табеларно и графички прикаже јоне у свакодневном животу (намирнице) -направи молекуле помоћу модела - повеже и примени знање о валентним електронима са појмом валенце - пише формуле једињења на основу валенце елемената, одређује валенце елемената на основу формуле и даје називе -препознаје и разликује појмове индекс и коефицијент - образложи и закључи о врсти везе на основу огледа -наводи, разликује кристалне решетке у природи	Ковалентна веза: молекули елемената и молекули једињења. Атомска и молекулска кристална решетка. Јонска веза и јонска кристална решетка. Валенца. Хемијске формуле и називи. Демонстрациони огледи: својства супстанци са ковалентном и јонском везом. Лабораторијска вежба V: упоређивање својстава супстанци са јонском и супстанци са ковалентном везом.
---	---	--

ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ	-објасни процес растварања супстанци и квантитативно значење растворљивости; -изводи израчунавања у вези растворљивости и масеним процентним саставом раствора -објашњава појам растворљивост,засићен,незасићен и презасићен раствор -описује утицај температуре, природу супстанце и величину честица на растворљивост -графички и табеларно приказује растворљивост -безбедно по себе и друге рукује лабораторијским посуђем и прибором -припрема растворе за рад у лабораторији и свакодневном животу -истражи, упоређи и закључи о саставу минералних вода - наводи примере раствора из свакодневног живота -истражи значај воде и ваздуха за живи свет -наводи и истражи начине загађења воде и начине пречишћавања	Смеше: хомогене и хетерогене. Раствори – хомогене смеше. Растварање и растворљивост. Вода и ваздух – хомогене смеше у природи. Масени процентни састав смеша. Раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета. Демонстрациони огледи: састав и својства смеша; раствори и њихова својства; растворљивост; незасићени, засићени и презасићени раствори; раздвајање састојака смеша. Лабораторијска вежба VI: испитивање растворљивости супстанци. Лабораторијска вежба VII: раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета.
---	--	--

ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	- напише једначине хемијских реакција и објасни квалитативно и квантитативно значење; - квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле користећи појмове: релативна атомска и молекулска маса, количина супстанце, моларна маса; - разликује и препознаје реактанте и производе реакције хемијској једначини - препознаје и наводи примере хемијских реакција у свакодневном животу - објасни значење анализа и синтеза - приказује једначинама хемијске реакције - истражи значај анализе и синтезе у свакодневном животу - изједначи хемијску једначину и примени закон одржања масе - примени закон одржања масе експериментално и рачунски - истражи и објасни енергетске промене у хемијским реакцијама у лабораторији и природи - наводи и објасни значај хемијских реакција у свакодневном животу	Хемијске реакције. Закон о одржању масе. Хемијске једначине. Демонстрациони огледи: мерење и упоређивање укупне масе супстанци пре и после хемијске реакције у отвореном и затвореном реакционом систему. Вежба VIII: састављање једначина хемијских реакција.
--	---	---

ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ	-квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле користећи појмове:релативна атомска и молекулска маса,количина супстанце, моларна маса; -разликује и обележава реалтивна атомска, молекулска маса,моларна маса, количина супстанце -израчуна реалтивну,молекулску масу, моларну масу, количину супстанце -изводи хемијска израчунавања на основу хемијских једначина -израчунава на основу урађеног огледа	Релативна атомска и релативна молекулска маса. Количина супстанце и мол. Моларна маса. Закон сталних односа маса. Масени процентни састав једињења. Израчунавања на основу једначина хемијских реакција. Лабораторијска вежба IX: мерење масе супстанце и израчунавање моларне масе и количине супстанце.
------------------------------	---	---

ВОДНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ	- разликује оксиде,киселине, хидроксиде и соли на основу хемијске формуле и назива и опише основна својства ових класа једињења; - индикаторима испита и на рН скали одреди киселост раствора; - тумачи ознаке са амбалаже супстанци на производима из свакодневног живота - наводи,разликује својства водоника, кисеоника и њихових једињења - препознаје, пише, опише киселине,базе, оксиде и соли - наводи значај и примену киселина,база, оксида и соли-производи из домаћинства, витамин С - закључи на основу огледа о киселости раствора - наведе значај рН у свакодневном животу - објасни појам електролит и наведе примере из свакодневног живота	Водоник. Кисеоник. Оксидација, сагоревање и корозија. Оксиди: хемијске формуле, називи и основна својства. Киселине: хемијске формуле, називи и основна својства. Хидроксида (базе): хемијске формуле, називи и основна својства. Мера киселости раствора: рН-скала. Неутрализација – хемијска реакција киселина и хидроксида (база). Соли: формуле и називи. Демонстрациони огледи: испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора; реакција неутрализације. Лабораторијска вежба X: испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора.
---	---	--

Корелација: физика, биологија, математика , техничко, информатика, историја, географија

Наставни садржаји у седмом разреду су подељени у осам тема. Настава би требало да буде усмерена на:

-смислено учење са повезивањем знања у самом предмету и између предмета

-проблемско и дивергентно учење- самостално прикупљање, обрада података, решавање проблемских ситуација и давање предлога за решавање проблема, повезивање садржаја

-критичко и кооперативно учење- упоређивање података и сарадња са наставником и другим ученицима, кроз разговор и дискусију

Програм наставе и учења оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу креирању и осмишљавању наставе и учења. При планирању наставе и учења важно је имати у виду да се исходи разликују по потребном времену за њихово постизање. Неки се лакше и брже могу остварити, али је за већину исхода потребно више времена и више различитих активности. Потребно је да наставник за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час, у односу на одабрани исход, дефинише исходе специфичне за дату наставну јединицу. Препорука је да наставник планира и припрема наставу самостално али и у сарадњи са другим колегама због успостављања корелација са предметима. У фази планирања наставе и учења треба имати у виду да је уџбеник наставно средство и да он не одређује садржаје предмета. Препоручен је број часова за реализацију сваке теме који укључује и предвиђене лабораторијске вежбе, вежбе и демонстрационе огледе. Формирање појмова треба базирати на демонстрационим огледима и лабораторијским вежбама. Ако у школи не постоје супстанце предложене за извођење демонстрационих огледа и лабораторијских вежби, огледи се могу извести са доступним супстанцама

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Хемија као експериментална наука и хемија у свету око нас- Хемија као експериментална наука и хемија у свету око нас је тема у којој ученици идентификују појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, кроз различите примере из савременог живота (на пример, производња и прерада хране, производња лекова, нових врста грађевинских и изолационих материјала, козметичких производа, средстава за хигијену, конзерванаса, боја, лакова). Ученици би требало да уоче да је развијеност хемијске производње значајан показатељ нивоа развијености друштва, да хемијски производи представљају стално окружење савременог човека, са свим добитима и ризицима. Хемија као природна наука, заједно са физиком и биологијом, пружа могућност комплексног сагледавања

природе и доприноси да ученици формирају позитиван став према њеном очувању. У оквиру теме ученици идентификују да је предмет изучавања хемије супстанца. На основу претходног знања разликују супстанцу и физичко тело, класификују супстанце према сложености састава на хемијске елементе и хемијска једињења, и сазнају да се елементи и једињења у природи могу наћи као чисте супстанце и као састојци смеша. Зато је важно да у оквиру демонстрације ученици посматрају узорке хемијских елемената, једињења и смеша, познатих из свакодневног живота. У овом периоду од њих се не може очекивати да прецизирају разлику у саставу различитих једињења. Препоручени број часова за реализацију ове теме је 3.

Хемијска лабораторија - У оквиру ове теме ученици уочавају улогу експеримента у хемији, усвајају основна правила понашања у хемијској лабораторији, мере опреза при руковању супстанцама, лабораторијским посуђем и прибором, мере заштите себе и других, заштите животне и радне средине, и мере прве помоћи у случају повреде при раду. Ученици започињу учење о правилима понашања и мерама опреза у раду, а она се даље разрађују на садржајима наредних тема. Знања и вештине које ученици стичу на овим часовима неопходна су и за задовољавање свакодневних животних потреба. Почев од ове теме, ученици се упознају са основним техникама рада у лабораторији (мешање, уситњавање и загревање супстанци), као и техникама: посматрања, мерења, бележења и уочавања правилности међу прикупљеним подацима, формулисања објашњења, извођења закључака. Ученици експериментално испитују и описују физичка и нека хемијска својства супстанци, на пример, запаљивост, као и физичке и хемијске промене супстанци и повезују их са применом у свакодневном животу и различитим професијама. У демонстрационим огледима ученици уочавају које се лабораторијско посуђе и прибор користи у експерименталном раду, како се правилно њиме рукује, уочавају и разликују физичка и хемијска својства супстанци, и физичке и хемијске промене супстанци. Да би ученици препознали када је дошло до хемијске реакције, могу се демонстрирати огледи: издвајање гаса (реакција између цинка и хлороводоничне киселине, реакција између натријум-хидрогенкарбоната и етанске киселине), издвајање талога (реакција између раствора олово(II)-нитрата и калијум-јодида, бакар(II)-сулфата и натријум-хидроксида), промена боје реактаната (сагоревање хартије и сахарозе, разлагање амонијум-дихромата), појава светлости (сагоревање траке магнезијума). У овом периоду учења хемије важно је да ученици само уоче шта указује на хемијску промену (хемијску реакцију). У оквиру ове теме ученици први пут изводе лабораторијске вежбе. Потребно је да они претходно виде како се правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама и зато је важно да посматрају демонстрације огледа пре сваке вежбе. То важи и за све остале теме. Препоручени број часова за реализацију ове теме је 7 укључујући три лабораторијске вежбе.

Атоми и хемијски елементи - Учење шта је атом, о структури атома и субатомским честицама (протони, електрони, неутрони), ученици би требало да започну на примеру атома хелијума (с обзиром на то да атом најзаступљенијег изотопа водоника нема неутроне). Потребно је да ученици упореде наелектрисање и масу протона, неутрона и електрона, а потом наелектрисање, масу и величину атомског језгра и електронског омотача. Ученици би требало да примењују појмове атомски и масени број у описивању структуре атома. У овом периоду учења хемије ученици би требало да прошире дефиницију хемијског елемента тиме да хемијски елемент изграђује једна врста атома, тј. да сви атоми хемијског елемента имају исти број прото- на, односно атомски број. Учећи о структури атома ученици би требало да користе различите моделе атома (слике, тродимензионалне и анимиране моделе атома доступне преко савремених информационо комуникационих технологија, ИКТ). При томе је важно да ученици критички посматрају моделе, уочавају информације о структури атома које модели пружају, као и њихова ограничења. Учећи о изотопима важно је да ученици уоче да атоми једне врсте, тј. једног хемијског елемента, могу да се разликују према броју неутрона. Уз то, потребно је да уоче различиту заступљеност изотопа у природи и да познају каква је њихова практична примена. У оквиру ове теме ученици први пут разликују врсте хемијских елемената: метале, неметале, металоиде и племените гасове. Они би требало да уоче: када је максимално попуњен валентни ниво, распоред електрона у атомима племенитих гасова, да шематски представљају распоред електрона по енергетским нивоима, и да повезују распоред електрона у атому елемената са положајем елемента у Периодном систему елемената. Учећи о племенитим гасовима ученици би требало да повезују структуру атома са својствима елемената, применом, као и са заступљеношћу њихових слободних атома у природи. Демонстрациони огледи: демонстрирање огледа за постављање претпоставке о честичној структури супстанце: растварање калијум-перманганата у води и разблаживање раствора калијум-перманганата. Препоручени број часова за реализацију ове теме је 10 укључујући једну лабораторијску вежбу.

Молекули елемената и једињења, јони и јонска једињења - Током учења садржаја ове теме, ученици би требало да наставе повезивање својстава и структуре супстанци. При томе, важно је да уоче веома малу заступљеност слободних атома у природи, тј. да су само атоми племенитих гасова слободни. Удруживање атома у стабилне молекуле, односно грађење ковалентне везе, ученици би требало да уче на примерима: водоника, хлора, кисеоника, азота, хлороводоника, воде и амонијака, а о јонској хемијској вези на примерима: натријум-хлорида, натријум-оксида и магнезијум-хлорида. Ученици би требало да пишу формуле и називе супстанци користећи појам валенце. Учећи о хемијској вези могу користити моделе атома, молекула, јона, кристалних решетки доступних преко савремених ИКТ. Посматрањем демонстрационих огледа ученици би требало да уоче разлике својстава супстанци са поларном и неполарном ковалентном везом – скретање млаза поларне супстанце у електричном пољу; поларност воде и етанола. Такође, као и да уоче разлике својстава супстанци са јонском и ковалентном везом: растворљивост, температура топљења, и агрегатно стање при стандардним условима. Препоручени број часова за реализацију ове теме је 9 укључујући и једну лабораторијску вежбу.

Хомогене и хетерогене смеше - Током учења садржаја теме ученици формирају појмове: хетерогена и хомогена смеша, раствори и растворљивост, разликују квалитативни и квантитативни састав смеша и представљају квантитативни састав смеша преко масеног процентног састава. Ученици треба да овладају основним техникама раздвајања састојака смеша и да их самостално изводе: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета. (Могу се информисати и о осталим техникама раздвајања састојака смеша). Требало би да препознају воду за пиће, ваздух, али и речну воду или морску воду, као примере хомогених смеша. Упоредивши различите узорке вода у природи и разматрајући различите природне или деловањем човека изазване промене у њиховом саставу, треба да уоче када вода и ваздух представљају хомогене, а када хетерогене смеше. При томе, важно је да разликују воду као једињење (чиста супстанца), од примера вода у природи које су смеше (изворска, морска, речна, језерска, подземна, минерална вода, атмосферска и отпадна вода). Ученици би требало да објасне шта се раствара у води, да схвате значај воде за живот, и да је чувају од загађења. Важно је да знају су неке супстанце загађујуће за ваздух, али и да се могу предузети мере у циљу спречавања загађивања ваздуха. Израчунавања у вези са масеним процентним саставом смеша ученици би требало да у највећој мери повезују са саставом комерцијалних производа (на пример, медицинска средства, прехранбени производи, средства за одржавање хигијене). У демонстрационим огледима ученици би требало да уоче да је састав смеша произвољан, да састојци смеша не мењају својства у смешама и да својства смеша зависе од заступљености састојака у смешама. Они би требало да виде како се припремају раствори, на пример припремање презасићеног раствора натријум-ацетата и кристализацију растворене супстанце. Препоручује се и демонстрирање огледа којим се показује да у води има раствореног кисеоника, растварање калијум-перманганата и јода у води и неполарним растварачима („хемијски коктел”). Поред наведеног, пре лабораторијске вежбе намењене раздвајању састојака смеша, потребно је да наставник демонстрационим огледима покаже како се изводе поједини поступци. Препоручени број часова за реализацију ове теме је 11 укључујући и две лабораторијске вежбе.

Хемијске реакције и хемијске једначине - У оквиру теме ученици треба да схвате квалитативно и квантитативно значење хемијске једначине којом се представља одређена хемијска промена, да примењују значење коефицијента и да разликују коефицијент од индекса. Закон о одржању масе ученици треба да разумеју са становишта честичне структуре супстанце, тј. да је маса супстанце пре и после хемијске реакције иста, јер је број атома пре и после хемијске реакције исти. Ученици би требало да усмене и текстуалне описе хемијских реакција преводе у симболички запис, тј. да записују једначине хемијских реакција, разликују реактанте од производа хемијске реакције и одређују коефицијенте у хемијској једначини. Ученици би требало да уоче топлотне ефекте при физичким и хемијским променама супстанци, тј. да се током промена ослобађа или троши топлота на пример, при растварању натријум-хидроксида

и растварању амонијум-хлорида у води. При писању хемијских формула супстанци и записивању једначина хемијских реакција ученици уче и како се пишу хемијске формуле у програмима за обраду текста и посебним програмима креираним за ту сврху. Велики значај у усвајању нових појмова у овој теми имају демонстрациони огледи: сагоревање свеће, реакција између натријум-хидрогенкарбоната и сирћетне киселине, реакција између натријумхлорида и сребро-нитрата, и баријум-хлорида и натријум-сулфата. Препоручени број часова за реализацију ове теме је 8 укључујући једну лабораторијску вежбу.

Израчунавања у хемији - У оквиру ове теме ученици формирају појмове: релативна атомска маса, релативна молекулска маса, количина супстанце, мол, моларна маса. Ученици на основу назива или хемијске формуле супстанце израчунавају релативне молекулске масе задатих супстанци користећи таблицу ПСЕ. Лабораторијска вежба предвиђа да ученици на техничкој ваги измере масу одређене супстанце, а затим да израчунају количину супстанце, и обрнуто, да за задату количину супстанце израчунају масу те супстанце, а онда и да је измере помоћу ваге. Важно је да током израчунавања ученици успостављају везе између масе супстанце, количине супстанце и броја честица, да изводе израчунавања на основу хемијских формула – израчунавање масеног елементарног процентног састава једињења, израчунавања на основу хемијских једначина, на основу односа количине, масе и броја честица учесника у хемијској реакцији. Препоручени број часова за реализацију ове теме је 12 укључујући једну лабораторијску вежбу.

Водоник и кисеоник, и њихова једињења. Соли - У последњој теми у 7. разреду ученици уче о водонику и кисеонику, и класама неорганских једињења (оксиди, киселине, хидроксида/базе и соли). У оквиру теме ученици детаљније сазнају о својствима и практичној примени ова два елемента, као и о њиховим једињењима учећи у наставку о класама неорганских једињења. Тако ученици сазнају о заступљености водоника у природи, својствима водоника и повезују својства и примену водоника. Примењују Закон о одржању масе приликом писања хемијских једначина добијања водоника електролизом воде и сагоревања водоника. На тим примерима, ученици могу уочити разлику између хемијске реакције анализе и синтезе. Заступљеност кисеоника у природи ученици повезују са значајем кисеоника за живи свет – дисање. Они би требало да знају да су својства O_2 и O_3 различита, и значај озона за заштиту живог света од зрачења из космоса. Ученици треба да формирају појмове оксидација, сагоревање и корозија, и да уоче улогу кисеоника у овим процесима. Ученици треба да уоче да оксидација може бити бурна или тиха, и да се производи оксидације разликују по својим својствима. При томе могу се користити примери хемијских једначина реакције оксидације из теме ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ, и формуле оксида (писање на основу валенце кисеоника), из теме МОЛЕКУЛИ, ЈОНИ И ХЕМИЈСКА ЈЕДИЊЕЊА. Потребно је да ученици кроз демонстрационе огледе и лабораторијску вежбу повежу састав и својства киселина, база и соли, да уоче шта је заједничко у саставу киселина (на пример, HCl , H_2SO_4 , CH_3COOH), и у саставу хидроксида/база ($NaOH$, $Ca(OH)_2$).

Промену боје индикатора у растворима различитих киселина и база требало би да повежу с постојањем H^+ , односно OH^- јона у воденим растворима, што одређује и остала хемијска својства ових једињења. Важно је да то знање повежу са примерима из свакодневног живота. Важно је да ученици испитују кисело-базна својстава комерцијалних производа (за уклањање каменца, одмашћивање рерни, чишћење сливника) и тако уоче везу између својстава и примене киселина и хидроксида. Ученици уче о киселости раствора и рН-скали на примерима из свакодневног живота (на пример, средства за одржавање хигијене, козметички препарати, прехранбени производи, телесне течности), што им помаже у разумевању информација о рН вредности на етикетама тих производа. Ученици на крају теме систематизују знање о киселинама, хидроксидима/базама и солима кроз демонстрациони оглед, испитивање електропроводљивости дестиловане воде, хлороводоничне киселине, раствора натријум-хидроксида и раствора натријум-хлорида, и разматрање зашто неке течности проводе електричну струју, а неке не проводе. Препоручени број часова за реализацију ове теме је 12 укључујући једну лабораторијску вежбу.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Да би се што боље остварио план наставе и учења и да би ученици што боље савладали и усвојили задатке предвиђене планом, мора се водити рачуна о избору наставних метода, облика рада као и о коришћењу одговарајућих наставних средстава.

Од **наставних метода** требало би да буду заступљене оне које омогућавају што већу активност ученика, као и сарадњу између ученика и наставника, али и међусобну сарадњу ученика (кооперативна). Активности ученика могу да буду различите:

- посматрање промена у демонстрационом огледу
- извођење огледа
- бележење резултата огледа и доношење закључака
- коришћење различите литературе, коришћење Интернета, програма за хемију

-израда наставних средстава(панои) и презентација

-анализа занимљивих текстова и дискусија

-израда домаћих задатака

Методе које би требало применити су разне врсте усменог излагања при обради наставних садржаја (дијалог, монолог, разговор,). Коришћење илустративно-демонстрационих метода је пожељно јер постоје многи наставни садржаји које треба на тај начин представити, а то олакшава усвајање знања и боље разумевање садржаја. Веома је важна демонстрација огледом где наставник на очигледан начин показује неку појаву или процес на основу које ученици могу самостално да изведу закључке или реше проблемски задатак. Неки садржаји могу да се остваре кроз самосталан рад или групни рад ученика, извођењем огледа, пројектних задатака, једноставнијих истраживања. У настави користити задатке који захтевају примену наученог у разумевању и решавању свакодневних проблемских ситуација. За ученике који раде по ИОП-у прилагођавају се методе рада због постизања најбољих резултата.

У свим случајевима је присутан истраживачки приступ формирања појмова који обухвата, посматрање, мерење, праћење, промена, анализа резултата огледа, бележење резултата, приказивање резултата (табела, дијаграм) објашњавање резултата и извођење закључака. У оквиру експерименталног рада ученици изграђују вештине у безбедном руковању са прибором и хемикалијама. Такође неки резултати могу да доведу до дискусије или за додатним информацијама са Интернета или из друге литературе. При формирању појмова треба почети са примерима из свакодневног живота и повезивањем са претходним знањем и искуством ученика.

Облици рада: најчешће се примењује фронтални, индивидуални, рад у групама или у пару. Који ће се применити зависи од наставног садржаја. Наставна средства која се примењују у настави хемије су различита. То могу да буду разни цртежи, слике, графикони, графо фолије и разне хемијске супстанце и прибор. У већини наставних садржаја треба применити управо супстанце и прибор, али и комбиновати са другим наставним средствима. У случају да не постоје супстанце предвиђене огледом, могу се заменити са неким другим доступним супстанцама. Могућност примене електронских материјала-дигитални уџбеници, презентација на рачунару, разних интернет сајтова за хемију. Веома је битно да стечена сазнања могу да се примене у свакодневном животу и да ученици схвате практичан значај. Треба наводити примере из свакодневног живота и окружења како би им се хемија што више приближила и била јаснија и занимљивија. Ученици који раде по ИОП-у углавном раде индивидуално уз помоћ педагошког асистента.

Провера постигнућа ученика је саставни део наставног процеса и треба користити различите начине провере (усмене, писмене, а по потреби и експерименталне). Неопходно је стално праћење ученика у свим деловима наставног процеса и на сваком часу. Задаци треба да подстакну повезивање знања и примену знања. Знања, умења и вештине требало би да прате одговарајуће исходе и стандарде. Такође је потребно повезивати појмове и знања са другим наставним предметима-међупредметна корелација

(биологија, физика, математика, информатика) кроз тематско планирање. За ученике који слабије усвајају наставно градиво дају се диференцирани задаци. Ученици који раде по ИОП-у, добијају задатке који су прилагођени њиховим могућностима. Иницијални тест се ради на почетку осмог разреда као провера усвојености наставног градива седмог разреда.

Кроз наставу хемије ученици би требало да развијају мануелне вештине, али и вештине комуникације, способности да искажу и презентују своје идеје, да знају да поставе питање, да планирају, договарају се, међусобно сарађују, сарађују са наставником. Истраживање и пројектни задаци су један од начина учења где се ове вештине комуникације успешно развијају. Наставни план је успешно реализован ако ученици умеју своје стечено знање на најбољи начин да примене у одговарајућој ситуацији или у свакодневном животу.

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици развијају способност да објасне састав, структуру, својства и промене најважнијих чистих супстанци и смеша, познатих из свакодневног живота. Развијају способност да постављају питања и формулишу претпоставке, да планирају и изводе огледе, прикупљају податке, уочавају правилности, објашњавају их и изводе закључке. Формирају хемијску писменост која им омогућава да: (а) прате информације о доприносу хемије у медицини, фармацији, пољопривреди, индустријској производњи и, уопштено, квалитету живота; (б) дискутују о питањима/темама у вези са здрављем и заштитом животне средине; (в) показују иницијативу, предузимљивост, критичко мишљење, способност за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи и другима у складу с циљевима одрживог развоја; (г) користе информације о саставу, употреби и начинима одлагања супстанци, безбедно и одговорно рукују супстанцама и комерцијалним производима. Ученици развијају разумевање природе научноистраживачког рада у области хемије и логичко резонување кроз експериментално испитивање састава, својстава и промена чистих супстанци (најважнијих представника метала, неметала и класа неорганских и органских једињења) и смеша. Кроз квантитативна израчунавања повезују субмикроскопски и макроскопски ниво. Унапређују способност комуникације и изражавања у усменом и писаном виду коришћењем хемијских термина и симболичког језика хемије (хемијски симболи, формуле и једначине), коришћењем различитих извора информација на матерњем и страним језицима, и применом дигиталне писмености.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Ученици развијају разумевање о својствима и променама супстанцама у саставу неживе и живе природе. Разликују према саставу примере елемената, једињења и смеша који су им познати из свакодневног живота. Уочавају и описују физичка и хемијска својства, и промене најважнијих неорганских и органских супстанци, познатих из свакодневног живота, њихову заступљеност у природи и практичну примену, укључујући и правилно руковање супстанцама. Уочена својства супстанци (макроскопски ниво), ученици повезују са изграђивачким честицама супстанци (атоми, јони, молекули) и хемијским везама (субмикроскопски ниво). Препознају примере смеша и раствора у свакодневном животу, повезују њихова својства са квалитативним и квантитативним саставом и практичном применом у различитим животним ситуацијама. Разликују електролите и неелектролите међу примерима из свакодневног живота, као и електролите међусобно. Примењују поступке за раздвајање састојака смеша у свакодневном животу. Разумеју значење хемијских симбола и формула, познају симболе најважнијих елемената, као и формуле елемената и најважнијих представника класа неорганских и органских једињења. Показују одговоран однос према здрављу и животној средини.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Ученици кроз експериментални рад формирају основне идеје о природи хемије као науке и како се у хемији истраживачким радом долази до знања. Правилно и безбедно рукују лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама. Одговорно се понашају у циљу очувања здравља и заштите животне средине. О својствима и променама супстанци сазнају посматрањем и експерименталним испитивањем, уз писано упутство и у сарадњи са другим ученицима и наставником. Развијају мануелне вештине које могу да користе и у другим животним ситуацијама. Мере масу и запремину супстанци, и изводе поступке за раздвајање састојака смеша одливањем, цеђењем и помоћу магнета. Прикупљене податке бележе на одговарајући начин. Поред мануелних вештина, наведеним активностима развијају логичко и аналитичко мишљење, сарадничке способности, комуникацијске вештине, и позитиван и одговоран однос према учењу и додељеним задацима у групи.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Ученици на основном нивоу развијају базичну хемијску пименост која им омогућава да повезују својства и промене неорганских и органских супстанци и смеша с практичном применом, и значајем за живот појединца и за друштво. Формирана хемијска писменост омогућава им да прате информације у прикладним текстовима из дигиталних и штампаних извора о супстанцама у саставу комерцијалних производа, и о материјалима који имају широку примену. Еколошки одговорно понашање, коришћење и одлагање производа и амбалаже базирају на познавању својстава састојака комерцијалних производа и значења пиктограма на амбалажи. Одговорно и рационално користе енергију и ресурсе природе, и подржавају употребу алтернативних и обновљивих видова енергије. У циљу одржања физичког и менталног здравља планирају правилну исхрану користећи се знањем о основним својствима биолошки важних органских једињења, њихове улоге у организму и

заступљености у намирницама. На основу знања о својствима и променама неорганских и органских супстанци, као и способности и вештина формираних учењем хемије, могу да продукују идеје и планове, да их повежу с предузетничким активностима и спроведу у дело.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Основни ниво		
СПК1	СПК2	СПК3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
– ХЕМ.ОО.О.1.1. Описују честичну структуру супстанци и врсте изграђивачких честица (атоми, молекули, јони). – ХЕМ.ОО.О.1.2. Препознају тип хемијске везе на основу хемијских формула и назива супстанци, и повезују са својствима тих супстанци. – ХЕМ.ОО.О.1.3. На основу хемијских симбола, формула, назива и својстава разликују метале од неметала и елементе од једињења. – ХЕМ.ОО.О.1.4. Разликују хемијске и физичке промене супстанци и илуструју их примерима из свакодневног живота. – ХЕМ.ОО.О.1.5. Описују квалитативни и квантитативни састав (масени удео	– ХЕМ.ОО.О.2.1. Правилно рукују лабораторијским посуђем и прибором. – ХЕМ.ОО.О.2.2. Према упутству за оглед испитују својства супстанци, мере масу и запремину, испитују растворљивост, киселинско-базна својства раствора, и изводе поступке за раздвајање састојака смеша (декантовање, цеђење, испаравање и одвајање помоћу магнета).	– ХЕМ.ОО.О.3.1. Повезују физичка својства, заступљеност у намирницама и улоге масти и уља, угљених хидрата, протеина и витамина у организму са правилном исхраном. – ХЕМ.ОО.О.3.2. Према пиктограмима на амбалажи правилно, безбедно и рационално користе супстанце/комерцијалне производе, складиште их и одлажу отпад.

изражен у процентима), својства и практичну примену смеша и раствора. – ХЕМ.ОО.О.1.6. На основу формула, назива и својстава разликују најважније представнике класа неорганских једињења: оксида, киселина, база и соли. – ХЕМ.ОО.О.1.7. Разликују растворе неелектролита и електролита у свакодневном животу, као и растворе електролита на основу рН вредности и боје киселинско-базних индикатора. – ХЕМ.ОО.О.1.8. На основу формула, функционалних група, назива и својстава разликују најважније представнике класа органских једињења: угљоводоника, алкохола и карбоксилних киселина.		
--	--	--

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1) Ученици развијају разумевање о својствима чистих супстанци, елемената и једињења, познатих из свакодневног живота или по практичној примени. Повезују својства са структуром изграђивачких честица и типом хемијске везе у супстанцама. Својства метала и неметала која се могу опазити и због којих елементи имају одређену практичну примену, повезују са распоредом електрона у атомима тих елемената и положајем у Периодном систему. У циљу систематизације знања о својствима и променама већег броја супстанци, и повезивања с њиховом практичном применом и значајем, ученици класификују неорганска и органска једињења према саставу, структури, својствима и променама. На основу познавања структуре, својстава, заступљености и улоге биолошки важних једињења, доносе одлуке о чувању здравља и опредељују се за здраве стилове живота. Ученици разликују основне типове хемијских реакција и повезују их с практичном применом. Повезују топлотне ефекте при променама супстанци с практичном применом. Примењују квалитативно и квантитативно значење симболичког језика хемије у
--

описивању чистих супстанци, њиховог састава, структуре и промена, користећи се хемијским симболима најважнијих елемената и хемијским формулама елемената и најважнијих представника класа неорганских и органских једињења. Макроскопски и субмикроскопски ниво повезују кроз стехиометријска израчунавања базирана на разумевању квантитативног значења хемијских симбола, формула и хемијских једначина, као и израчунавања у вези са квантитативним саставом смеша и раствора.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Ученици развијају разумевање природе и значаја научноистраживачке делатности у области хемије. Могу да идентификују питања на која се одговори добијају експерименталним радом и коришћењем релевантних извора. Посматрањем и експерименталним радом, на основу писаног упутства, прикупљају податке о физичким и хемијским својствима и променама супстанци, бирају и изводе поступке за раздвајање састојака смеша. Податке прикупљене у експерименталном раду организују и приказују на структуриран начин, уз употребу ИКТ алата. Примењују стечено теоријско знање за објашњавање добијених резултата и извођење закључака. Припремају извештај о раду и презентују га другима уз одговарајућа теоријска објашњења и репрезентације. На тај начин ученици развијају аналитичке вештине, резонување и способност аргументованог изражавања основних идеја у хемији. У контексту експерименталних задатака ученици изводе једноставна израчунавања којима развијају основе логичког и критичког мишљења потребног за повезивање макроскопског и субмикроскопског нивоа. Преиспитују и вреднују процес и резултате учења, и према томе доносе одлуке о даљем раду и активностима у циљу унапређивања постигнућа.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Ученици на средњем нивоу формирају хемијску писменост као основ за разумевање својстава и промена неорганских и органских супстанци, и смеша у природи и свакодневном животу, као и за разумевање практичне примене и значаја хемије за живот појединца и за друштво. Формирана хемијска писменост омогућава ученицима да прегледају и критички вреднују информације из области хемије у различитим дигиталним или штампаним изворима, да праве изборе и доносе одлуке на основу процене релевантности и тачности информација. Могу да прате информације о загађујућим супстанцама у животној средини и о изворима загађења, да предузимају активности за заштиту здравља и животне средине, да преиспитују сопствено понашање и мењају га, као и да дају предлоге за унапређење квалитета живота. Повезују знања о саставу, својствима, променама и примени неорганских и органских супстанци, и вештине формиране учењем хемије, са знањима из других научних дисциплина ради сагледавања проблема из више перспектива. Развијају способност решавања проблема и критичког мишљења у тимском и групном раду, или раду у пару, на пројектима у школи, у сарадњи са локалном заједницом и шире. Развијају дигиталну писменост тако што користе ИКТ алате и апликације у планирању пројеката, за прикупљање и обраду података, за представљање резултата пројеката, као и за промоцију сопственог рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Средњи ниво		
СПК1	СПК2	СПК3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ХЕМ.ОО.С.1.1. Повезују распоред електрона у атомима елемената с положајем елемената у Периодном систему и својствима елемената. – ХЕМ.ОО.С.1.2. Повезују структуру атома с формирањем јона и молекула, типом хемијске везе и својствима супстанци. – ХЕМ.ОО.С.1.3. Разликују на основу растворљивости супстанци незасићен, засићен и презасићен раствор. – ХЕМ.ОО.С.1.4. Израчунавају масени удео (у процентима) супстанци у смеши, као и масу растворене супстанце и растварача у раствору на основу масеног удела или растворљивости. – ХЕМ.ОО.С.1.5. Одређују коефицијенте у једначинама хемијских реакција применом закона о одржању масе. – ХЕМ.ОО.С.1.6. Израчунавају масени удео елемената у једињењу на основу формуле једињења, а масу реактаната и производа хемијске реакције на основу познате хемијске једначине.	– ХЕМ.ОО.С.2.1. Испитују како температура, мешање и уситњеност супстанце утичу на брзину њеног растварања. – ХЕМ.ОО.С.2.2. Идентификују и описују показатеље хемијске реакције у изведеним огледима (настајање гаса, формирање талога, промена боје). – ХЕМ.ОО.С.2.3. Испитују топлотне ефекте промена супстанци познатих из свакодневног живота и класификују промене на егзотермне и ендотермне.	– ХЕМ.ОО.С.3.1. Повезују употребу материјала са њиховим физичким својствима (нпр. тврдоћа, температура топљења, температура кључања, растворљивост, топлотна проводљивост) и хемијским својствима (нпр. склоност ка рђању, запаљивост). – ХЕМ.ОО.С.3.2. Описују утицај супстанци које загађују ваздух, воду и земљиште на здравље и животну средину, као и мере заштите.

– ХЕМ.ОО.С.1.7. На основу назива пишу формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и именују једињења на основу формуле. – ХЕМ.ОО.С.1.8. Описују својства, промене, руковање и практичну примену метала и неметала, и њихових најважнијих оксида, киселина, база и соли. – ХЕМ.ОО.С.1.9. На основу датих једначина једноставних хемијских реакција разликују реакције: синтезе и анализе бинарних једињења, неутрализације, супституције, адиције и сагоревања. – ХЕМ.ОО.С.1.10. Описују својства, промене, руковање и практичну примену угљоводоника, алкохола, карбоксилних киселина и естара. – ХЕМ.ОО.С.1.11. Повезују називе и структурне формуле градивних јединица биомолекула са класом биолошки важних органских једињења (триацилглицероли, угљени хидрати и протеини).		
--	--	--

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1) Ученици разумеју различите нивое структурне организације неорганских и органских супстанци у природи, полазећи од структуре атома, јона и молекула, типова хемијске везе, до агрегата великог броја честица, и повезују макроскопски ниво који се може опазити помоћу чула, са субмикроскопским нивоом. На томе граде објашњења физичких и хемијских својстава и промена супстанци, и повезују их с практичном

применом и значајем супстанци за појединца и друштво. Развијају логичко мишљење кроз предвиђање реактивности метала и неметала на основу распореда електрона у атомима елемената, представљају распоред електрона у атомима и повезују с положајем елемената у Периодном систему. Примењују квалитативно и квантитативно значење симболичког језика хемије у описивању хемијских промена, писању једначина хемијских реакција неорганских и органских супстанци познатих из свакодневног живота и извођењу стехиометријских израчунавања маса и количина реактаната и производа хемијских реакција. Систематизовано знање о својствима и променама представника класа неорганских и органских једињења примењују у различитим школским и ваншколским контекстима.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Ученици разумеју природу науке и основне активности у оквиру научног истраживања у области хемије. Покрећу питања о супстанцама на која одговоре могу да добију експерименталним истраживањем и коришћењем релевантних извора. Продукују идеје, формулишу хипотезе о саставу, својствима и променама неорганских и органских супстанци, њиховом добијању и изоловању из смеша, и планирају огледе за проверу хипотеза. Самостално или сарађујући у пару или групи планирају решавање теоријских и експерименталних проблема у вези са саставом, својствима, променама, добијањем и изоловањем супстанци. Планирају и реализују истраживачке активности у вези са супстанцама у реалним контекстима (храна, различити комерцијални и прородни производи, материјали, земљиште, воде у природи). Процењују исправност сопственог начина решавања проблема и решења, као и рад других, дискутују о решењима, наводе аргументе за и против, поштујући и уважавајући идеје, резултате и мишљења других. Прихватају одговорност за преузете задатке и учење, и развијају истрајност у остваривању циљева. На тај начин ученици развијају аналитичко, критичко и креативно мишљење, као и способност аргументованог и ефективног изражавања идеја у хемији.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Ученици на напредном нивоу могу да покрену и учествују у дискусијама у свом окружењу о физичким и хемијским својствима и променама неорганских и органских супстанци и смеша, о различитим питањима која се односе на практичну примену супстанци и утицајима на живот појединца и друштва. Формирана хемијска писменост омогућава ученицима праћење и критичку анализу информација у текстовима из дигиталних и штампаних извора о доприносу хемије у развоју и производњи нових материјала, енергије, хране, у медицини и фармацији. Према циљевима одрживог развоја и зелене хемије вреднују допринос хемије у тим областима. Критички процењују сопствене и активности других које доводе до загађења животне средине, преузимају одговорност, показују иницијативу и предузимају активности за заштиту здравља и животне средине. Показују способност креативног мишљења, истрајност и мотивисаност у остваривању постављених циљева.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Напредни ниво		
СПК1	СПК2	СПК3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ХЕМ.ОО.Н.1. 1. Представљају структуру атома и јона симболички и помоћу цртежа модела, и објашњавају разлику у наелектрисању атома и јона према врсти и броју елементарних честица (протона, неутрона и електрона). – ХЕМ.ОО.Н.1.2. Према положају елемената у Периодном систему пишу распоред електрона у атомима метала и неметала атомског броја до 20 и предвиђају својства елемената. – ХЕМ.ОО.Н.1.3. Помоћу Луисових симбола и формула представљају формирање ковалентне везе у молекулима елемената и једињења. – ХЕМ.ОО.Н.1.4. Објашњавају како тип хемијске везе у неорганским и органским супстанцама утиче на физичка и хемијска својства супстанци. – ХЕМ.ОО.Н.1.5. Изводе стехиометријска израчунавања масе, количине и броја честица реактаната и производа хемијских реакција.	– ХЕМ.ОО.Н.2.1. Испитују огледима и објашњавају хемијске реакције биолошки важних органских једињења: сапонификација триацилглицерола, хидролиза дисахарида и полисахарида, и денатурација протеина.	– ХЕМ.ОО.Н.3.1. Критички разматрају значај и примену реакција хидрогенизације триацилглицерола, сапонификације и хидролизе биолошки важних органских једињења у индустријској производњи и предузетничким делатностима. – ХЕМ.ОО.Н.3.2. Објашњавају повезаност структуре и реакција биолошки важних органских једињења са њиховим улогама у организ

– ХЕМ.ОО.Н.1.6. Објашњавају примену поступка дестилације за раздвајање састојака меша. – ХЕМ.ОО.Н.1.7. Пишу и објашњавају једначине хемијских реакција метала, неметала, оксида, киселина, база и соли, повезују их с добијањем појединих једињења и практичном применом. – ХЕМ.ОО.Н.1.8. Пишу и објашњавају једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбоксилних киселина, и повезују их с практичном применом појединих представника наведених класа једињења. – ХЕМ.ОО.Н.1.9. Именују и хемијским формулама приказују основне градивне јединице молекула триациглицерола, угљених хидрата и протеина.		
---	--	--

Предмет: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Фонд часова:	Годишњи фонд:	72
	Недељни фонд:	2
Циљ предмета:	Циљ наставе и учења <i>технике и технологије</i> је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.	
Кључни појмови садржаја предмета:	Машинство, енергија, механизми, мотори, обновљиви извори, обрада метала, роботика, вештачка интелигенција.	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација :
-----------------	---------	-----------	--------------------------------	--	-----------------

1. Животно и радно окружење	- повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада; - повеже ергономију са здрављем и конфором људи при употреби техничких средстава; - анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине; - истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству; • повеже занимања у области производних техника и технологија са сопственим интересовањем;	- Појам, улога и развој машина и механизма. - Потрошња енергије у домаћинству и могућности уштеде. - Утицај дизајна и правилне употребе техничких средстава на здравље људи. - Зависност очувања животне средине од технологије. - Професије (занимања) у области производних техника и технологија.	- Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Различитим методама, подстицајући истраживачки начин рада, постојеће знање ученика о техници и технологији проширити користећи различите изворе знања. Развој технике повезивати са историјским епохама и догађајима. - Упознавање подручја човековог рада и производње, занимања и послова у области технике и технологије треба реализовати уз активну улогу ученика и примену одговарајућих медија. Омогућити ученицима да идентификују одређена занимања којима се људи баве и послове који се обављају у оквиру тих занимања као и техничка средства која се при томе користе. - Уз активну улогу ученика и примену мултимедија указивати на правилну употребу и евентуалне последице у случају непридржавања упутстава за коришћење и неисправности техничких апарата у домаћинству.	- Оспособљен да повеже развој машина и њихов допринос подизању - Оспособљен да, методом истраживачког рада, открије и препозна предности и недостатке убрзаног развоја технике и технологије. - Кроз употребу алата, машина и уређаја схватио утицај њиховог дизајна на постизање комфора, безбедности при раду и очување здравља. - Изградио свест о неопходности очувања животне средине при коришћењу технике и технологије.	Техника и технологија 5,6 и 7 разред, Историја (индустријске револуције) Биологија (природна богатства и проивреда) Биологија (човек – органски систем)
------------------------------------	--	--	--	--	---

				-Оспособљен да препозна могућности уштеде енергије у домаћинству и смањење трошкова коришћења исте. -Упознат са подручјима човековог рада и производње, занимањима и пословима у области машинске технике, електротехнике и мехатронике	
--	--	--	--	---	--

2. Саобраћај	- разликује врсте транспортних машина; - повеже подсистеме код возила друског саобраћаја са њиховом улогом; - провери техничку исправност бицикла; - демонстрира поступке одржавања бицикла или мопеда;	- Машине спољашњег и унутрашњег транспорта. - Подсистеми код возила друског саобраћаја (погонски, преносни, управљачки, кочиони). Исправан бицикл/мопед као битан предуслов безбедног учешћа у саобраћају	Фронтални, индивидуални и групни -Ученици треба да се на интересант и очигледан начин упознају са правилима ипрописима кретања пешака и бицикла у јавном саобраћају, начине рагулисања саобраћаја ибезбедна кретање од школе до куће. Тежиште ове теме је на: • безбедном понашању и преузимању личне одговорности ученика за понашање у саобраћају и • употреба заштитне опреме при вожњи бицикла и других дечијих возила, као и коришћење сигурносних појасева у возилу је најважнији исход који треба постићи. - За реализацију ових наставних садржаја, а за практично увежбавање могу се користитиполигони у оквиру школе или саобраћајне макете које могу урадити ученици на редовнимчасовима или у раду слободних активности као и коришћењем рачунарске симулације.	- Упознат са машинама спољашњег и унутрашњег транспорта и њиховим главним карактеристикама. - Упознат са погонским, преносним, управљачким и кочионим подсистемима код возила друског саобраћаја. - Схватио значај исправности наведених подсистема код возила друског саобраћаја са безбедоносног становишта. - Оспособљен да самостално провери и подеси техничку исправност бицикла.	Техника и технологија 5,6и 7 разред, Српски језик (технички и сугестивни опис) Физика (коефицијент корисног дејства) Ликовна култура (пропорције, композиција и простор)
---------------------	--	--	---	--	--

3. Техничка и дигитална писменост	- самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање; - користи CAD технологију за креирање техничке документације; - образложи предности употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета; - управља моделима користећи рачунар; - објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја; - објасни улогу и значај вештачке интелигенције и примену у свакодневном животу	- Специфичности техничких цртежа у машинству. - Ортогонално и просторно приказивање предмета. - Коришћење функција и алата програма за CAD. - Употреба 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета. - Основне компоненте ИКТ уређаја. - Управљање и контрола коришћењем рачунарске технике и интерфејса. - Вештачка интелигенција – појмови; примери технологија управљаних вештачком интелигенцијом	- Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Увежбати изражавање идеје скицом и техничким цртежом . - Објаснити како се променом правила (стандарда) израђује технички цртеж. - Упознати ученике, кроз практичну примену, са: врстама линија, форматима папира, размером, правилима котирања... - Оспособити ученике и инсистирати на правилном коришћењу прибора за техничко цртање и развоју вештине њиховог коришћења. Потребно је да сваки ученик самостално нацрта једноставан технички цртеж у одређеној размери користећи одговарајуће врсте линија као и елементе котирања. - Примена информационо-комуникационих технологија у техници првенствено се односе на правилно и безбедно коришћењедигиталних уређаја (рачунар, лаптоп, таблет, мобилни телефон, тв, дигитални фотоапарат, веб камера) а потом и на овладавање вештинама обраде	- Оспособљен да самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање. - Оспособљен да користи рачунарске апликације у оквиру CAD технологије за креирање техничке документације. - Упознат са појмом и улогом интерфејса у управљању и контроли. - Упознат са могућностима употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета.	Техника и технологија 5,6 и 7 разред, Математика (геометрија) Информатика и рачунарство (Дигитални и паметни дигитални уређаји))
--	---	---	---	---	---

			дигиталне слике на рачунару у циљу стицања одговарајућих компетенција које се односе на документовање и дизајн. - Вежбати у пару пренос података између рачунара и екстерних уређаја (мобилни телефон, фотоапарат) а да сваки ученик самостално реализује процедуре током рада на рачунару. - Реализовати једноставну вежбу уметања фотографије у одговарајући програм за обраду текста и уређивање документа. Где год је то могуће, треба користити Интернет претрагу и приступ online ресурсима.	- Оспособљен да управља моделима користећи рачунар. - Упознат са улогом основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја. - Схватио значај и улогу рачунарске технике код функционисања и коришћења савремених апарата и уређаја. - Оспособљен да самостално користи савремене ИКТ уређаје.	
--	--	--	---	--	--

4. Ресурси и производња	- Аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи; - идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене; - користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења; - врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду; - објасни улогу одређених елемената машина и механизма на једноставном примеру; - образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса;	- Рационално коришћење ресурса на Земљи и очување и заштита животне средине. - Материјали у машинству (пластика, метали, легуре и др.). - Мерење и контрола – појам и примена мерних средстава (мерила). - Технологија обраде материјала у машинству (обрада материјала са и без скидања струготине, савремене технологије обраде). - Елементи машина и механизма (елементи за везу, елементи за пренос снаге и кретања, специјални елементи). - Производне машине: врсте, принцип рада, појединачна и серијска производња. - Појам, врсте, намена и конструкција робота (механика, погон и управљање). - Погонске машине – мотори (хидраулични, пнеуматски, топлотни). - погонских машина и/или школског мини робота.	- Фронтални, индивидуални, групни - Надограђујући се на ранија знања ученика, упознати их са појмом природних ресурса на Земљи и са значајем њиховог очувања. Тежиште ове теме је на енергији и материјалима. - Назначити основне изворе енергије као важан ресурс за живот људи, технолошке процесе и производњу без улажења у детаље. Упознати ученике са начином коришћења и претварања у неке корисне облике њима већ познатих извора енергије воде, ветра и Сунца. - Други важан ресурс су материјали. Упознати ученике са појмом и поделом материјала (природни, вештачки). Врсте и својства материјала (физичка, хемијска и механичка): дрво, папир, текстил, кожа објаснити на елементарном нивоу. Начин обраде материјала (принципи деловања алата за механичку обраду материјала, испитивање материјала). Припрема за обраду.	- Упознат са значајем рационалног коришћења расположивих ресурса и принципима очувања животне средине. - Оспособљен да идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене. - Оспособљен да користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења. - Оспособљен да правилно и безбедно користи алате и машине за обраду метала уз одговарајућу примену мера заштите на раду. - Оспособље н да објасни улогу одређених елемената машина и механизма на једноставном примеру.	Техника и технологија 5,6 и 7 разред, Географија (Природне одлике - воде и природне зоне) Техника и технологија за 6. разред (грађевинск и материјали) Физика за 6 разред (Мерење) Хемија и физика (вежбе мерења) Техника и технологија за 5. и 6. разред (Ресурси и производња) Физика (Механички рад и енергија)
--------------------------------	--	--	--	---	--

		- Моделовање погонских машина и/или школског мини робота.	(бушење, равнање, брушење). Избор материјала, операција и алата и редоследа њихове примене. Рециклажа материјала и заштита животне средине. Поступно увођење ученика у рад са алатом обезбеђује да обрада материјала постаје средство креативног изражавања, а не циљ у настави технике и технологије.		
--	--	--	---	--	--

5.Конструкторско моделовање	- самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта; - изради производ у складу са принципима безбедности на раду; - тимски представи идеју, потупак израде и производ; - креира рекламу за израђен производ; - врши е-кореспонденцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје; - процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.).	- Проналажење информација, стварање идеје и дефинисање задатка. - Самосталан/тимски рад на пројекту. - Израда техничке документације изабраног модела ручно или уз помоћ рачунарских апликација. - Реализација пројекта - израда модела коришћењем алата и машина у складу са принципима безбедности на раду. - Представљање идеје, поступака израде и производа. - Процена сопственог рада и рада других на основу постављених критеријума. - Употреба електронске кореспонденције са циљем унапређења производа. - Одређивање оквирне цене трошкова и вредност израђеног модела. - Креирање рекламе за израђен производ.	- Пројекте реализовати у паровима или малим групама. - У овом делу програма ученици реализују заједничке пројекте примењујући претходно стечена знања и вештине. Ученици се сами опредељују за одређену активност у оквиру групе. Пружа им се могућност да реализују своју идеју. Ученици самостално истражују информације за пројектни задатак користећи информационо-комуникационе технологије, налазе решење, формирају идеју, израђују техничку документацију, планирају и реализују сопствени производ. Користити материјале и технологије које су ученици упознали у претходној области. Ученици самостално врше мерење и обележавање. Ученици раде у пару, чиме развијају способност сарадње исоцијалних вештина. По завршетку, ученици самостално представљају производ/модел, усмено образлажући ток реализације, процењујући оствареност резултата и предлог унапређења. Тежиште оваквог рада није на	- Оспособљен да самостално проналази информације потребне за израду модела машинске конструкције користећи ИКТ-е. - Оспособљен да самостално/тимски дефинише задатак у оквиру мини пројекта и представи алгоритам израде производа од идеје до реализације. - Оспособљен да самостално или у групи, у оквиру мини пројекта израде макете/модела, креира планску документацију користећи рачунарске апликације.	Техника и технологија 5,6 и 7 разред, Физика (Механички рад и енергија) Техника и технологија за 6. разред (Конструкторско моделовање) Информатика и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја)
------------------------------------	--	--	---	--	---

			Приказати правилно коришћење алата за ручну обраду материјала, извођење операција и заштита на раду: обележавање, сечење, завршна обрада (бушење, равнање, брушење). Избор материјала, операција и алата и редоследа њихове примене. Рециклажа материјала и заштита животне средине. Поступно увођење ученика у рад са алатом обезбеђује да обрада материјала постаје средство креативног изражавања, а не циљ у настави технике и технологије. -Упознавати ученике са професијама из ове области. - На крају ове области, ученици треба да направе план израде и самостално израде најмање три једноставна модела. Програм се реализује у форми предавања (теоретска настава) и вежби.	- Оспособљен да самостално или у оквиру групе практично израђује изабрани модел производних машина, саобраћајних средстава, транспортних машина и уређаја или претварача енергије. - Оспособљен да самостално открива и решава једноставне техничке и технолошке проблеме применом природних законитости у пракси. - Стекао радне навике, осећај економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата. - предузетничке компетенције.	
--	--	--	---	--	--

				- Схватио предности тимског рада и међусобне сарадње при реализацији пројекта. - Стекао основне предузетничке компетенције. - Оспособљен да одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова. - Оспособљен да правилно вреднује туђи и самовреднује сопствени	
Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима: - Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...) - Што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи... - Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја. Део школског програма биће индивидуални планови за ученике којима је потребна додатна подршка због сметњи и тешкоћа у развоју и учењу, као и надареним ученицима.					

СТАНДАРДИ:			
Тема /област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
1.Животно и радно окружење	ТЕХ.00.О.3.4. Применом правила рационалног коришћења енергије у домаћинству штеде кућни буџет.	ТЕХ.00.С.1.5. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине. ТЕХ.00.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета.	
2.Саобраћај	ТЕХ.00.О.3.3. Примењују правила безбедности као активни учесници у саобраћају.		
3.Техничка и дигитална писменост	ТЕХ.00.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања.	ТЕХ.00.С.2.5. Анализирају примере примене вештачке Интелигенције претрагом интернета и други расположивих ресурса. ТЕХ.00.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета.	ТЕХ.00.Н.1.2. Повезују основе Конструкција различитих врста робота са њиховом наменом. ТЕХ.00.Н.3.4. Прате достигнућа у области вештачке интелигенције ради личног усавршавања (стицање информација о примени у Свакодневном животу).
4.Ресурси и производња	ТЕХ 00.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала. ТЕХ 00.О.1.2. Познају основне врсте машина у зависности од функција које обављају ТЕХ 00.О.1.4. Наводе главне загађиваче ваздуха,воде и земљишта и описују њихов	ТЕХ.00.С.1.1. Пореде традиционалне и савремене технологије обраде материјала ТЕХ.00.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета.	ТЕХ.00.Н.2.2. Анализирају конструкцију и управљање робота користећи доступан школски рачунарски интерфејс. ТЕХ.00.Н.2.3. Састављају и управљају роботом помоћу интерфејса,користећи основе вештачке интелигенције. ТЕХ.00.Н.2.4. Уочавају међусобну

	утицај на животну средину. ТЕХ.00.0.2.1. Мере и контролишу основне физичке Величине правилном применом прибора и инструмената за мерење и контролу.		Повезаност најважнијих подсистема(погонски,преносни,управљачки и кочиони код возила друског саобраћаја и других саобраћајних средстава.
5.Конструкторско моделовање	ТЕХ 00.0.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала. ТЕХ.00.0.3.1. Примењују мере заштите на раду ради сопствене и сигурности осталих учесника у процесу рада. ТЕХ.00.0.3.2. Израђују једноставне моделе и макете самостално или у тиму, у циљу развоја и усавршавања мануелних вештина и радних навика.	ТЕХ.00.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације. ТЕХ.00.С.3.3. Креирају рекламни материјал ради Промоције самостално или тимски израђеног пројекта.	ТЕХ.00.Н.2.1. На основу анализе Конструкторског модела, предлажу мере његовог унапређења уз уважавање естетских компоненти. ТЕХ.00.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја,претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године из предмета техника и технологија обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Оцењивањем се ученик оспособљава да може објективно да процени своја и постигнућа других ученика, као и да уме да постави себи личне циљеве током процеса учења, а у правцу свог напредовања и развоја.

Формативно и сумативно оцењивање евидентира се у педагошкој документацији од стране предметних наставника (педагошка свеска и електронски дневник).

Наставник бележи активности и ангажовање на часу, као и учеников однос према раду.

Сваку оцену (област) ученици могу да поправе и закључна оцена се изводи на основуаритметичке средине свих оцена у току полугодишта.

Формативно оцењивање врши се континуирано , на сваком часу и односи се на праћење и евидентирање напретка постигнућа ученика, праћење како учи, на степен самосталности у раду, на оствареност сарадње са другим ученицима, на развијање разних вештина кроз практичне и друге радове итд.

Ученици се сумативно - бројчано оцењују на крају програмских целина (најмање 4 пута у полугодишту) и на крају полугодишта .

Ученик у току школске године може бити оцењен на основу:

- усменог излагања
- активности на часу
- петнаестоминутних писмених провера знања
- израде практичног рада
- практичног рада на рачунару
- израде техничких цртежа
- израде и презентовања презентација
- израде паноа и реферата
- учешћа на такмичењима и у активностима у школи
- повезивања теоријских знања са практичним радом и свакодневним животом
- рада у тиму

Петнаестоминутне писмене провере знања не морају бити унапред најављене, али се то углавном ради . Резултати ових тестова уносе се у педагошке свеске и бројчана оцена изводи на основу две такве провере или у комбинацији са усменим испитивањем .

Питања на тесту су бодована према тежини, а бодовна скала ради се приближно према следећим процентима:

Оцена Опис оцене - проценат

Одличан (5) 85-100 %

Врло добар (4) 71-84 %

Добар (3) 55-70 %

Довољан (2) 31-55 %

Недовољан (1) 0-30 %

Практични радови ученика вреднују се на основу: сложености рада; самосталности израде; прецизности при преношењу мера , изради делова и завршне обраде; правилног коришћења различитих алата и прибора; примене мера заштите на раду;функционалности и/или естетске вредности рада; мотивисаности ученика током израде;

Ученик се оцењује јавно и оцена му се саопштава и образлаже одмах по добијању. Уз образложење ученику се дају и препоруке за активности у даљем раду, које ће у случају слабијих постигнућа бити смернице за напредовање.

Оцену одличан (5) добија ученик који:

- у потпуности показује способност примене знања из технике и технологије
- лако логички повезује чињенице и појмове;
- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и повезује наставни садржај са практичним радовима;

- самостално решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;
- показује изузетну самосталност и висок степен активности и ангажовања при обради нових наставних јединица, изради цртежа, практичних радова и осталог.
- самостално примењује правила котирања, при изради техничких цртежа;
- самостално израђује практичне радове поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду;
- учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела;
- самостално одређује реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова;

Оцену врло добар (4) добија ученик који:

- у великој мери показује способност примене знања из технике и технологије и логички повезује чињенице и појмове;
- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;
- показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања код израде

техничких цртежа,

- у великој мери примењује правила котирања код израде техничких цртежа;
- самостално израђује практичне радове поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду;
- учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела;
- самостално одређује реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова;

Оцену добар (3) добија ученик који:

- у довољној мери показује способност примене знања из технике и технологије у новим ситуацијама

- у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;
- у довољној мери изводи закључке који се заснивају на подацима;
- делимично самостално решава поједине проблеме;
- показује делимични степен активности и ангажовања;
- делимично показује самосталност код израде техничких цртежа;
- делимично примењује правила котирања код израде техничких цртежа;
- делимично показује самосталност када израђује практичне радове поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина, примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду;
- учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела;
- самостално одређује реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова;

Оцену довољан (2) добија ученик који:

- знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену;

- у мањој мери повезује чињенице и појмове - искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;
- понекад је самосталан у решавању проблема иу недовољној мери критички расуђује;
- показује мањи степен активности и ангажовања;
- искључиво уз помоћ наставника примењује правила котирања код израде техничких цртежа и практичних радова;
- уз помоћ наставника учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других;
- уз помоћ наставника одређује реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова;

Оцену недовољан (1) добија ученик који:

- знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене;
- не изводи закључке који се заснивају на подацима;
- критички не расуђује;
- не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање;
- не показује интересовање за израду техничких цртежа и практичних радов

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 1, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 2, оцењује се на основу ангажовања и степена оставрености прилагођених циљева и исхода, који су дефинисани у персонализованом плану наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Предмет: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Фонд часова:	Годишњи фонд:	36
	Недељни фонд:	1
Циљ предмета:	Циљ је да ученици изграде позитиван став према коришћењу дигиталне технологије и примењују знања и вештине из ове области у циљу ефикасног обављања различитих послова и задатака из школског и свакодневног живота. Технологију користе на безбедан начин, свесни последица њене непримерене и прекомерне употребе, водећи рачуна о свом физичком и психичком здрављу, о другим корисницима, као и о животној средини. Поседују знања и вештине које им омогућавају да из различитих домаћих и иностраних извора проналазе информације уз свест да неке од њих нису поуздане. Формално и неформално комуницирају коришћењем различитих видова дигиталне комуникације, поштујући правила језичког и дигиталног правописа, пристојне и етичне комуникације. Дигитални садржај и програме користе на етичан начин поштујући ауторска права и интелектуалну својину. Познају поступке за пријављивање непримереног садржаја и понашања на интернету. Уређују и креирају дигиталне садржаје коришћењем одговарајућих уређаја и програма. Прикупљају податке, врше њихову основну обраду, графички их приказују, анализирају и доносе одговарајуће закључке. Применом алгоритамског начина размишљања и програмирања развијају апстрактно мишљење и решавају једноставније проблеме из области математике, физике, хемије и других наука, као и из свакодневног живота. Креирају једноставне програме којима аутоматизују познате поступке, у складу са узрастом. Познају принципе и предности технологијом потпомогнутог сарадничког рада (нпр. у „облаку”) на решавању одређених проблема из школског и друштвеног окружења, чиме се стварају услови за квалитетно функционисање у савременом, информационом друштву, као и за даље школовање и целоживотно учење.	
Кључни појмови садржаја предмета:	Структура текста, Растерска графика, Векторска графика, Трансформација слике, Гиф, Видеозапис,	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација:
ИКТ	Позавршеној области /теми ученик ће бити у стању да: – разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; - користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста; - објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја; - креира растерску слику у изабраном програму; - креира векторску слику у изабраном програму; - користи алате за уређивање и трансформацију слика	Обележавање логичке структуре и генерисање прегледа садржаја текстуалног документа.. Карактеристике рачунарске графике Рад у програму за растерску графику. Рад у програму за векторску графику. Коришћење алата за снимање екрана.	Наставну тему Информационо-комуникационе технологије започети радом на документу који представља својеврсну рекапитулацију онога што су ученици учили у претходна два разреда. Наставник припрема текстуални документ, даје инструкције о даљем раду и локацију на којој је документ постављен. Ученици треба да пронађу и отворе овај документ у изабраном текст процесору, да прочитају текст и логички га уреде, доделе му одговарајуће стилове, идеално до 3 нивоа дубине. - Наставник треба да представи технику израде прегледа садржаја текстуалног документа, а ученици да је примене на документу који су логички структурирали. На овај начин, ученици се осврћу на раније научено смислено користећи нову технику израде прегледа садржаја текстуалног документа. - У Сегменту креирања и обраде дигиталне слике, ученицима Треба објаснити карактеристике векторског и растерског представљања слике на	– компетенција за учење – естетичка компетенција – комуникација – одговоран однос према здрављу – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – сарадња дигитална компетенција	- енглески језик - техника и технологија - ликовна култура - музичка култура - Математика

	ке; - креира GIF анимацију; у; креира видео-запис коришћења малог таблоа за снимање екрана;		рачунару. Представити RGB и CMYK палете боја, указати на већу избор палете у односу на намену: RGB – за приказивање на дигиталном уређају или на интернету, односно CMYK палете боја за припрему за штампање. - На овом месту погодније је увести питање одговарајуће резолуције (квалитета) графичке датотеке у контексту конкретне потребе – штампање или коришћење на дигиталном уређају, односно постављање на интернет. Објаснити појам бит мапе и Најчешће технике компресије без губитка података и компресија са губитком квалитета слике), без уласка у техничке детаље самих алгоритама компресије. - Наставити рад на креирању растерске графике у програму који су ученици користили у претходним разредима. Увести појам и сврху слојева. Објаснити да је у неким програмима за растерску графику текст већторски слој у растерској слици. Демонстрирати увећавање слова док је слој векторски. Трансформисати слој са текстом у растер и увећати га. Тражити од ученика да уоче		
ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	- чува и организује податке локално и у облаку – одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу; – разликује основне интернет сервисе; примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи; – приступа Интернету, самостално претражује, проналази и процењује информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права; објасни поступак заштите дигиталног производа/садржаја одговарајуће	Електронска пошта, креирање налога, слање и пријем поште. Електронска пошта (контакти, безбедност, нежељена пошта). Рад на дељењем документима, (текстуалним документима / презентацијама / упитницима...) у облаку.	рачунару. Представити RGB и CMYK палете боја, указати на већу избор палете у односу на намену: RGB – за приказивање на дигиталном уређају или на интернету, односно CMYK палете боја за припрему за штампање. - На овом месту погодније је увести питање одговарајуће резолуције (квалитета) графичке датотеке у контексту конкретне потребе – штампање или коришћење на дигиталном уређају, односно постављање на интернет. Објаснити појам бит мапе и Најчешће технике компресије без губитка података и компресија са губитком квалитета слике), без уласка у техничке детаље самих алгоритама компресије. - Наставити рад на креирању растерске графике у програму који су ученици користили у претходним разредима. Увести појам и сврху слојева. Објаснити да је у неким програмима за растерску графику текст већторски слој у растерској слици. Демонстрирати увећавање слова док је слој векторски. Трансформисати слој са текстом у растер и увећати га. Тражити од ученика да уоче	компетенција за учење – естетичка компетенција а – комуникација – рад са подацима и информацијама а – сарадња дигитална компетенција	- енглески језик - техника и технологија - ликовна култура - Математика - српски језик

	ућом СС лиценцом;		разлике. Показати технике: додавања и брисања слоја, видљивости исакривања слоја, подешавања провидности, закључавања слоја за измену и стапања слојева.		
РАЧУНАРСТВО	-објасни поступак прикупљања података путем онлајн упитника; – креира једноставан програм у текстуалном програмском језику; – користи математичке изразе за израчунавања у једноставним програмима; – објасни и примени одговарајућу програмску структуру (наредбе доделе, гранања, петље); – користи у оквиру програма нумеричке, текстуалне и једнодимензионе низовске вредности; – разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме);	- Основне аритметичке операције. - Уграђене функције. - Ниске (стрингови). - Структуре података. - Гранање. - Понављање. Основни алгоритми.	Показати технике: додавања и брисања слоја, видљивости исакривања слоја, подешавања провидности, закључавања слоја за измену и стапања слојева. -Представити алате за селекцију и основне корекције дигиталних слика и фотографија као што су променанивоаосветљености, контрастаиобојености.Увести могућност примене Филтера. Издвојити филтере попут Blur (замућеност) и Sharpen (оштрина) и позвати ученике да осмисле ситуације у којима је пожељно користити један, односно други филтер (нпр. поштовањеправаприватности особа које сликамо...). - Показати основне геометријске трансформације над сликом (опсецање,ротирање,смицање ипревратањесликеуцелини). Приказати могућности Аутоматске обраде већег броја дигиталних слика (нпр. Аутоматско смањење величине свих слика преузетих са дигиталног фото-апарата). -	– компетенција за учење – одговорно учешће у демократском друштву – комуникација – предузимљиво с т и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – решавање проблема – сарадња дигитална компетенција	-Математика -Енглескијезик -Ликовна култура
ПРОЈЕКТ НА АКТИВНОСТ	-сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата	Радсаизабраним текстуалним програмскимјезиком у области 2Д графике. Основне карактеристике	Упознати ученике са Карактеристикама радног Окружења одабраног програма (инсталираног локално на рачунару или у „облаку”) за креирање и обраду векторске графике. Посебну пажњу	– одговорно учешће у демократском друштву – комуникација – предузимљивос	-Грађанскогваспитање - Математика -Ликовна култура

	и закључака; – користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње; – креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате; вреднује процес и резултате пројектних активности.	изабране графичке библиотеке. Методе за исцртавање основних геометријских облика. Подешавање боја и положаја објеката. Примена петљи и случајно генерисаних вредности и исцртавање геометријских облика.	посветити: алатима за селекцију, пројектовању цртежа као и припреми за цртање. - Код цртања основних графичких елемената (дуж, изломљена линија, правоугаоник, квадрат, круг, елипса) објаснити принцип коришћења основних алата (означавање, брисање, копирање, груписање и разлагање, премештање, ротирање, симетрично пресликавање, поравнање). - Поновити поступак векторизације, применити га на изабрану растерску слику. У договору са наставником ликовне културе, креирати текстуалне задатке који ће навести ученике да трагају за уметником, пронађу описано дело и векторизују га. - Разговарати са ученицима о појму „покретна слика”. Нагласити да покрет заиста не постоји. Увести појам „фрејм” и дефинисати потребан број Фрејмова који се смењују у једној секунди за стварање Илузије непрекидног кретања. - Разговарати са ученицима о видео камери – да ли камера снима покрет или је у питању изузетно брз фото-апарат. Представити карактеристике формата слике gif. Објаснити	т и оријентација ка предузетништву у – рад са подацима и информацијама – сарадња дигитална компетенција	
--	--	---	--	--	--

			поступак чувања и приказа анимација (није их могуће прегледати у традиционалним програмима за преглед слика). Демонстрирати њихово Уграђивање у мултимедијалну презентацију. У одабраном Алату за израду 2 Данимација, на већ припремљеној групи Слика са чуваној gif формату, омогућити ученицима да направе анимирану слику. - Разговарати са ученицима о изворима информација које користе док уче. Поред уџбеника, охрабрити их да испричају лична искуства везана за интернет као извор информација, видео tutorија ле, разговоре са одраслим особама. Утврдити каква су искуства ученика када је учење коришћењем видео- tutorијала у питању (формално и неформално). - Коришћењем одабраног програма за снимање екрана демонстрирати снимање кратког видео tutorијала, приказати резултат ове активности иза дати смернице за израду кратког видео- tutorијала, који ученици треба самостално да сниме и сачувају (на пример: приказати поступак уметања прегледа садржаја у текстуални документ или креирања растерске или векторске слике). Уколико		
--	--	--	---	--	--

			услови ученици (шум, бука, слаба чујност) утичу на квалитет снимљеног звука, могуће је уз помоћ програма за обраду звука отклонити недостатке (на пример, преузети програм Audacity и приказати технике уклањања недостатака) или организовати снимање звука у бољим условима.		

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- Што већа индивидуализација наставе
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја.

Део школског програма биће индивидуални планови за ученике којима је потребна додатна подршка због сметњи и тешкоћа у развоју и учењу, као и надареним ученицима.

Стандарди образовних постигнућа			
ИКТ	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	РАЧУНАРСТВО	ПРОЈЕКТНА АКТИВНОСТ
ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке. ИНФ.ОО.С.1.2.	ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварују безбедну и примерену комуникацију са другим корисницима. ИНФ.ОО.С.1.5. Процењују валидност информација пронађених на интернету. ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које пронађене на интернету приступају критички. ИНФ.ОО.С.2.4.	ИНФ.ОО.О.1.3. Представљају решење једноставног проблема Помоћу алгорита који садржи Излистане улазне податке, дефинисан Начин њихове обраде и приказан Очекивани резултат (излаз). ИНФ.ОО.С.1.7.	ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду. ИНФ.ОО.С.3.1. Постављају резултате свог или групног рада на интернет ради дељења са другима. ИНФ.ОО.Н.2.3.

Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима.	Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција. ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другим ученицима креирају, деле и организују дигиталне садржаје у облаку.	Примењују основне елементе синтаксе и семантике одабраног визуалног или текстуалног програмског језика. ИНФ.ОО.С.2.6. Креирају и тестирају рачунарске програме, којима аутоматизују решавање проблема примереног узрасту. ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке, функције и сложеније типове података за креирање сложенијих рачунарских програма.	Штите дигиталне продукте свог или тимског рада одговарајућом лиценцом. ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.
--	--	---	--

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ			
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика			
Шта пратимо	Критеријуми оцењивања	Поступак инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених исхода постигнућа у току савладавања програма предмета. Процењују се: вештине разумевања, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и различитим	Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке које заснивају на подацима; – решава	- Свакодневно бележење активности и ученика на часу (практичан рад као и усмено одговарање) у евиденције наставника: број јављања (тачни одговори): за једно јављање / тачно одрађен задатак +, за јављање више пута / више тачних задатака ++, за давање комплетног, потпуног	- континуирано - након завршетка теме - по потреби

задацима;вештине,руковање алатимаитехнологијамаиизвођење радних задатака.	проблеме на нивоу стваралачког мишљењаиупотпуностикритички расуђује; Оцену врло добар (4) добијаучениккоји:–увеликојмери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључкекојисезаснивајуна подацима;–решавапоједине проблеме на нивоу стваралачког мишљењаиузнатнојмерикритички расуђује; Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информацијауновимситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињеницеипојмове;–већимделом самосталноизводизакључкекојисе заснивајунаподацимаиделимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критичкирасуђује;Оценудовољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводизакључкекојисезаснивајуна подацима;– понекадјесамосталан у решавању проблема и у недовољној мери	одговора на тежа питања / проналажењедругихрешењаза задатак5,конезнаодговор–(три минуса 1), домаћи задаци: за 3 неодражена домаћа задатка 1. Напомена:водитирачунао:- свеобухватности одговора - сналажењуодговарајућими наменским програмима и апликацијама - хоризонталном и вертикалномповезивањуградива- Писане онлајн провере, квизови: Бодовање:35-49%оцена250-74% оцена 3 75.89% оцена 4 90-100% оцена 5 - Групни рад (посматрање наставника,излагањегрупа),свеска евиденције: сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задатозабележеноуелектронским свескама...), степен знања свих чланова групе, квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (апликација, табела...). - Рад у пару (посматрање наставника,излагањепарова),свеска евиденције:Првадвапаракојаураде добијају + или 5 (у зависности од тежинезадатка)	
--	--	--	--

	критички расуђује; Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке које се заснивају на подацима; – критички не расуђује;		
Ангажовање и активности ученика у настави	Оцену одличан (5) добија ученик који: – показује изузетну самосталност и изузетно висок степен активности и ангажовања.	Вођење евиденције од стране наставника о: - Броју јављања на часовима - Броју успешности у групном раду,	- континуирано - након завршетка теме - по потреби
	Оцену врло добар (4) добија ученик који: – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. Оцену добар (3) добија ученик који: – показује делимични степен активности и ангажовања. Оцену довољан (2) добија ученик који: – показује мањи степен активности и ангажовања. Недовољан (1) добија ученик који: – не показује интересовање за учешће у активности и ангажовање.	раду у пару - Учешћу на такмичењима - Сналажењу у апликацијама програмима Све што је рађено на часу налази се у свескама или фолдерима или у облаку, дроп боксу (у зависности од захтева)	

Наставна тема	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
ИКТ	- разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста- користи алате за стилско обликовање документа и креира преглед садржаја	- објашњава принципе растерске и векторске графике и система приказа боја- креира растерску и векторску слику у изабраном програму	- користи алате за уређивање и трансформацију слике	- креира gif анимацију- креира видео-запис коришћењем алата за снимање екрана
Дигитална писменост	-разликује појмове URL, DNS, IP адреса -објашњава појмове хипервеза и хипер-текст - креира, форматира и шаље електронску пошту	-обавља електронску комуникацију на сигуран начин - штити се од непримереног садржаја и нежељене контаката	- сараднички креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа	- подешава хипер-везе према делу садржаја, другом документу или веб-локацији
Рачунарство	- уз помоћ програмске библиотеке исцртава елементе 2D графике уз помоћ наставника	- исцртава елементе 2D графике -употребљава петље и генератор насумичних бројева за цртање сложенијих облика	- планира, описује и примењује решавања једноставног проблема	- проналази и отклања грешке у програму
Истраживачки пројекат	- сарађује са осталим члановима тима	- користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње	- креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате	- вреднује процес и резултате пројектних активности

Предмет: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Фонд часова:	Годишњи фонд:	108
	Недељни фонд:	3
Циљ предмета:	Да ученик разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, и да допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком) , развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним савременим условима живота и рада.	
Кључни појмови садржаја предмета:	Вежбање, здрави стилови живота, кретање, спортске игре, правила, гимнастика, плес, моторичке способности – развој	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација:
АТЛЕТИКА	– комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу -доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	Техника истрајног трчања Скок увис Техника спринтерског трчања Скок у даљ Техника штафетног трчања Техника високог и ниског старта Бацање лоптице (до 200 г)	- кроз практичне вежбе полазећи од способности ученика и материјално техничких услова - реализовање основних и додатних садржаја кроз практичну наставу -на основу праћења напретка ученика проширење садржаја у складу са моторичким способностима	* дигитална компетенција *Одговоран однос према здрављу * естетичка компетенција	Математика, физика, музичко
СПОРТСКА ИГРА МАЛИ ФУДБАЛ	– изводи елементе фудбалске техмике – користи елементе технике у игри – примењује основна правила фудбала у игри – учествује на унутародељенским такмичењима	Вођење и контрола лопте Примање лопте и додавање лопте различитим деловима стопала Шутирање на гол Вежбе са два и три играча Основе игре у нападу и одбрани	- кроз практичне вежбе полазећи од способности ученика и материјално техничких услова - савладавање основних обавезних садржаја кроз	дигитална компетенција *комуникација *Одговоран однос према здрављу	Математика, историја

СПОРТСКА ИГРА ОДБОЈКА	Изводи елементе одбојкашке технике – користи елементе: технике у игри – примењује основна правила одбојке у игри -учесствује на унутар одељенским такмичењима	Одбијање лопте прстина, одбијање лопте „чекићем“, Користи сервисе: школски сервис, тенис сервис и смеч сервис - смечује лопту и блокира смеч на мрежи	- кроз практичне вежбе полазећи од способности ученика и материјално техничких услова - савладавање основних обавезних садржаја кроз	дигитална компетенција *комуникација *Одговоран однос према здрављу	Математика, историја, физика
СПОРТСКА ИГРА КОШАРКА	– користи елементе технике у игри – примењује основна правила кошарке у игри учествује на унутародељенским такмичењима	Ставови у нападу и одбрани Шутирања на кош, Вођење лопте, Дриблинг и пивотирање, Хватања и додавања лопте, Игра, Основна правила кошарке	- кроз практичне вежбе полазећи од способности ученика и материјално техничких услова - савладавање основних обавезних садржаја кроз практичан рад - избор и прилагођавање вежби нивоу ученика и испуњењу исхода водећи рачуна о оптерећењу и динамици часа	* дигитална компетенција *комуникација *Одговоран однос према здрављу *сардња * естетичка компетенција	Математика, историја, физика

МИНИ РУКОМЕТ	-користи технике и примењује правила у игри	елементе основна	Вођење лопте, Хватања и додавања лопте, Шутирања на гол, Финтирање, Принципи индивидуалне одбране Основна правила рукомета/минируко мета	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија - суђење	дигитална компетенција *комуникациј а *Одговоран однос према здрављу *сардња * естетичка компетенција	Математика, историја, Физика
-----------------	--	-------------------------	--	---	--	--

ГИМНАСТИКА	– одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри -процени сопствене могућности за вежбање у гимн.	Вежбе на тлу Прескоци и скокови Ниска греда Гимнастички полигон	- кроз практичне вежбе полазећи од способности ученика и материјално техничких услова - након савладавања обавезних садржаја , - проширивање задатака кроз практичан рад - избор вежби у складу са способностима ученика, материјално техничким условима	*Одговоран однос према здрављу *сардња * естетичка компетенција	Математика, биологија, физика , историја
РИТМИКА И ПЛЕС	– изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу – игра народно коло – изведе кретања у различитом ритму – изведе основне кораке плеса из народне традиције других клтура	Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац“ Народно коло из краја „Ужичко“ Основни кораци друштвених плесова-валцер	- кроз практичне вежбе полазећи од способности ученика и материјално техничких услова - прилагођавање садржаја моторичком нивоу ученика	* дигитална компетенција *Одговоран однос према здрављу *сардња * естетичка компетенција	Музичко , историја

ТЕСТИРАЊ Е И МЕРЕЊА	-упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	Батерија тестова	* кроз мерење праћење индивидуалног напретка ученика	* дигитална компетенција *Одговоран однос према здрављу	
Активности по избору ученика			- избор активности од стране ученика, од неколико понуђених у договору са наставником	*комуникација *Одговоран однос према здрављу *сардња * естетичка компетенција	

Физичка и здравствена култура;	– наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље – разликује здраве и нездраве начине исхране – направи недељни јеловник - уравнотежене исхране уз помоћ наставника. – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања	– наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље – разликује здраве и нездраве начине исхране – направи недељни јеловник - уравнотежене исхране уз помоћ наставника. – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања – препозна врсту повреде – правилн - реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања		комуникација *Одговоран однос према здрављу *сардња * естетичка компетенција *компетенција за целоживотно учење	
---------------------------------------	---	---	--	--	--

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

СТАНДАРДИ:

Тема /област:	Основни ниво:	Средњи ниво:	Напредни ниво:
АТЛЕТИКА	ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације)	ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.2.1. Идентификују добре и слабе стране сопственог извођења моторичке вештине ради побољшања извођења.	ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествоју у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље.

СПОРТСКЕ ИГРЕ КОШАРКА ОДБОЈКА КОШАРКА МАЛИ ФУДБАЛ	ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.8. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације).	ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт. ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења. ФЗВ.ОО.С.3.3. Користе и комбинују специјализоване моторичке вештине у разноврсним ситуацијама (игра, рекреација, такмичење, свакодневне животне активности). ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту	ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествоју у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље ФЗВ.ОО.Н.3.1. Са самопоуздањем се редовно баве физичком активношћу у складу са сопственим потребама и интересовањима. ФЗВ.ОО.Н.3.7. Идентификују понуду спортских и рекреативних активности и ресурса у локалној средини.
--	---	---	---

ГИМНАСТИКА	ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање. ФЗВ.ОО.О.3.5. Примењују адекватне вежбе за унапређивање моторичких способности.	ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења.	ФЗВ.ОО.Н.3.5. Праве одговорне изборе у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем
------------	--	--	--

РИТМИКА И ПЛЕС	ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.О.1.8. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.2.5. Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес, покрет) да искажу осећања и комуницирају са вршњацима. ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.)	ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. – ФЗВ.ОО.С.1.7. Демонстрирају моторичке вештине у различитим условима у складу са постављеним задацима. ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења ФЗВ.ОО.С.3.3. Користе и комбинују специјализоване моторичке вештине у разноврсним ситуацијама (игра, рекреација, такмичење, свакодневне животне активности). ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествоју у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини. ФЗВ.ОО.С.1.16. Идентификују елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу	ФЗВ.ОО.Н.3.3. Учествоју у догађајима који промовишу физичку активност, здравље и заштиту животне средине у локалној заједници
-----------------------	---	---	--

КРИТЕРИЈУМ ОЦЕЊИВАЊА БАЗИРАН ПРЕМА ИСХОДИМ А ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ИЗ ФИЗИЧКОГ И ЗДРАВСТВЕНОГ ВАСПИТАЊА

На састанку наставника физичког и здравственог васпитања усаглашени су критеријуми оцењивања на часовима физичког и здравственог васпитања, обавезних физичких активности и усклађени су са принципима оцењивања дефинисаним у Правилнику о оцењивању у основној школи..

Принципи оцењивања, у смислу овог правилника, јесу:

- 1) објективност у оцењивању према утврђеним критеријумима;
- 2) релевантност оцењивања;
- 3) коришћење разноврсних техника и метода оцењивања;
- 4) правичност у оцењивању;
- 5) редовност и благовременост у оцењивању;
- 6) оцењивање без дискриминације и издавања по било ком основу;
- 7) уважавање индивидуалних разлика, потреба, узраста, претходних постигнућа ученика и тренутних услова у којима се оцењивање одвија.

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Формативно оцењивање јесте редовно праћење и процена напредовања у остваривању прописаних исхода, стандарда постигнућа и ангажовања у оквиру физичког и здравственог васпитања, обавезних физичких активности, физичког васпитања и изабраног спорта, активности (пројектне наставе и слободних наставних активности), као и праћење владања ученика.

Формативне оцене се евидентирају у педагошкој документацији наставника.

Сумативно оцењивање јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта из обавезног и изборних програма и активности.

Оцене добијене сумативним оцењивањем су бројчане и евидентирају се у дневнику, а могу бити унете и у педагошку документацију.

Почетна основа оцењивања је континуирано праћење сваког ученика и вредновање знања, вештина и ставова помоћу усменог испитивања и практичне провере на крају предметних области.

- На нивоу стручних већа установљено је који су подаци о ученику битни за праћење (активност и однос ученика према физичком и

(1) Потпуно разумеју језичке садржаје везане за теме из уџбеника, повезују нове садржаје са предзнањем, разумеју и поштују правила учтиве комуникације.

(2) Разумеју дијалоге који се односе на описивање свакодневних и тренутних радњи у садашњости, размене неколико информација у низу у вези са свакодневним и тренутним радњама, разумеју једноставније дијалоге који се односе на описивање радњи у прошлости, на једноставан начин опишу искуства и догађаје из прошлости, разумеју једноставније текстове у којима се описују осећања и утисци, размене информације у вези са осећањима и утисцима користећи описне придеве, опишу људе користећи одређени и неодређени члан, изнесу мишљење о познатим темама, разумеју једноставније текстове у којима се описују предвиђања, формулишу једноставније исказе у којима се исказују предвиђања, разумеју текстове у којима се говори о плановима и намерама, опишу планове и намере, разумеју текстове који се односе на изражавање мишљења, формулишу једноставније исказе који се односе на изражавање мишљења, упореде и контраститају идеје у неколико једноставнијих исказа.

(3) Пишу краће саставе по моделу на тему која је обрађена

(4) Владају граматичким правилима, потпуно их разумеју и правилно примењују у контексту, познају и користе сложеније граматичке елементе и конструкције без грешака и без помоћи наставника.

Оцену врло добар (4) добијају ученици који су у стању да:

(1) Разумеју језичке садржаје везане за теме из уџбеника, повезују нове садржаје са предзнањем, разумеју и поштују правила учтиве комуникације.

(2) Размењују информације које се односе на дату комуникативну ситуацију уз мање несигурности у изражавању.

(3) Пишу краће саставе по моделу на тему која је обрађена уз мања одступања у употреби предвиђених граматичких конструкција.

(4) Континуирано показују заинтересованост за сопствени процес учења, уважавају препоруке за напредовање, и углавном их реализују, редовно имају прибор за рад, редовно извршавају домаће задатке

(5) Владају предвиђеним граматичким правилима, уз одступања у примени правила у сваком контексту.

Оцену добар (3) добијају ученици који су у стању да:

(1) Разумеју основне појмове и везе између њих, разумеју суштину једноставнијих текстова који говоре о познатим темама.

(2) Разврставају различите врсте података у основне категорије према задатом критеријуму.

(3) Размене мишљење користећи једноставнија језичка средства, формулишу једноставне исказе који се односе на изражавање мишљења.

(4) Разумеју једноставне задатке слушања и разумевања, читања и разумевања, на страном језику.

(5) Познају и користе једноставније граматичке елементе и конструкције

(6) Показују заинтересованост за сопствени процес учења, уважавају препоруке за напредовање и делимично их реализују, имају прибор за рад, извршавају домаће задатке самостално или уз помоћ.

(7) Допуњавају краће текстове у вези са познатим темама.

Оцену довољан (2) добијају ученици који су у стању да:

(1) Познају и разумеју кључне појмове на страном језику

(2) Усвоје одговарајућу терминологију на страном језику.

(3) Уз инструкције извршавају рутинске радне задатке на страном језику.

(4) Извршавају додељене задатке на страном језику искључиво на захтев и уз подршку.

Оцену недовољан (1) добија ученик који не испуњава критеријуме за оцену довољан (2), и не показује заинтересованост за сопствени процес учења, нити напредак.

Назив предмета: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Фонд часова:	Годишњи фонд:	36
	Недељни фонд:	1
Циљ предмета:	Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује узаједници.	
Кључни појмови садржаја предмета:	социјална правда, Народна скупштина, конформизам, притисак вршњака.	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација:
--------------	---------	-----------	-----------------------------	--	-------------

ЉУДСКА ПРАВА	Ученик ће бити у стању да: • наведе и опише основне карактеристике људских права; • својим речима опише везу између права појединца и општег добра; • дискутује о односу права и правде и о сукобу права; • образложи личну одговорност у заштити свог здравља; • штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права;	Карактеристике људских права –урођеност, универзалност, неутуђивост, недељивост. Опште добро. Права појединца и опште добро. Сукоб појединачних права и општег добра. Права и правда. □ Социјална правда.	У циљу остваривања жељених исхода користиће се : групни облик рада, а посебно рад у мањим групама, рад у пару, радионичарски рад, брејсторминг (групна креативна активност која служи да се пронађу решења за одређени проблем скупљајући идеје и предлоге које учесници активности спонтано дају), студија случаја – решавање проблема, консултације, дискусија, углови, дебата, акваријум, ледоломци (забавне, кратке активности које стварају поверење, развијају идентитет и самосвест групе, уносе динамику и темпо, “загревају” ученике за активности које следе), Предавање и/ или презентација (мини-предавање) , играње улога, демонстрација, међусобно подучавање ученика, симулација. За реализацију планираног користиће се школски ресурси : рачунари, пројектор... -ресурси локалне средине: подаци из јавних установа Користиће се интернет за истраживање и проналажење информација и едукативних материјала.	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према околини	Оствариваће се корелација са више предмета: српски језик и књижевност, ликовна култура, музичка култура историја, информатика и рачунарство
--------------	--	--	--	---	--

ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	• образложи сврху постојања политичких странака; • аргументује потребу ограничења и контролу власти; • наведе кораке од предлагања до усвајања закона; • образложи на примеру могућност утицаја грађана на одлуке Народне скупштине;	Политичке странке у вишепартијском систему – владајуће и опозиционе. Народна скупштина – сврха и надлежности. Народни посланици, посланичке групе. Процедуре у раду Народне скупштине. Скупштинске дебате. □ Предлагање и доношење закона.		Компетенција за целоживотно учење, комуникација, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према околини	Оствариваће се корелација са више предмета: српски језик и књижевност, ликовна култура, музичка култура историја, информатика и рачунарство
ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	• препозна и одупре се различитим облицима вршњачког притиска; • препозна опасност када се нађе у великој групи људи и заштити се;	Припадност групи. Групни идентитет као део идентитета младих. Односи у вршњачкој групи и њен утицај на појединца. Вршњачки притисак. Конформизам. Приватност – обим и границе. Понашање људи у маси и □ угроженост права појединца.		Компетенција за целоживотно учење, комуникација, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према околини	Оствариваће се корелација са више предмета: српски језик и књижевност, ликовна култура, музичка култура историја, информатика и рачунарство

ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	• учествује у организацији, реализацији и евалуацији симулације Народне скупштине; • у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; • проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора	Симулација Народне скупштине Одређивање улога и процедура у скупштини. Формирање посланичких група. Избор председника скупштине. Формулисање предлога закона. Скупштинска дебата. Гласање.Евалуација симулације.		Компетенција за целоживотно учење, комуникација, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према околини	Оствариваће се корелација са више предмета: српски језик и књижевност, ликовна култура, музичка култура историја, информатика и рачунарство
------------------------	--	--	--	--	---

Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- Што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:

Праћење и вредновање ученика из предмета Грађанско васпитање се остварује у складу са Правилником о оцењивању у основној школи. Постигнуће ученика се изражава описном оценом (истиче се, добар и задовољава), а закључна оцена не утиче на општи успех ученика.

У праћењу и вредновању прате се следећи показатељи:

вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором и технологијама и извођење радних задатака; одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима.

Критеријуми оцењивања (описна оцена)	Поступак
Оцену истиче се добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; – показује изузетну и велику самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања	- Формативно оцењивање: недељно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника и дневнику; - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика); -Прегледање свески и личне евиденције; - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика); - Вршњачко предавање (посматрање наставника, припрема, презентација, успешност реализације и утисци ученика); -Вођење евиденције од стране наставника о: јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) учешћу у вршњачком предавању, посета културноисторијским институцијама и догађајима, несебичном пружању помоћи другим ученицима, израда паноа, презентација, различитих врста излагања, квиза.
Оцену добар добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у довољној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује;	

– показује делимични и мањи степен активности и ангажовања	
Оцену задовољава добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у минималној мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – ретко је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање	

Назив предмета: ВЕРСКА НАСТАВА

Фонд часова:	Годишњи фонд:	36
	Недељни фонд:	1
Циљ предмета:	Познавање основних истина хришћанске Цркве и Бога..	
Кључни појмови садржаја предмета:	Свете Тајне, Молитвословља, Срби светитељи.	

ТЕМА/ ОБЛАСТ	Исходи:	Садржаји:	Начин остваривања програма:	Опште/ међупредметне компетенције:	Корелација:
---------------------	----------------	------------------	--	---	--------------------

I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	☐ моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 7. разреда основне школе; ☐ моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. ☐ бити мотивисан да похађа часове Православног катихизиса.	☐ Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Врсте наставе Настава се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (34 часова) • практична настава (2 часа)	Компетенција за учење • Има позитиван и одговоран однос према учењу. Комуникација • Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. Сарадња • доприноси решавању разлика умишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе	1. Српски језик и књижевност 2. Историја 3. Географија 4. Биологија 5. Физика 6. Ликовна култура 7. Музичка култура 8. Грађанско васпитање 9. Техничко и информатичко образовање
--	--	---	---	--	--

II – БОГОПОЗНАЊЕ 2. Процес сазнавања 3. Личносно познање 4. Познање Бога 5. Бог је један, али није сам	☐ моћи да уочи да су знање и учење важни у његовом животу; ☐ моћи да кроз очигледне примере и експерименте закључи да постоје различити начини сазнавања ☐ моћи да кроз примере из личног искуства уочи да једино онај кога заволимо за нас постаје личност - непоновљиво и бескрајно важно биће; ☐ моћи да повезује личносно познање са нашим познањем Бога; ☐ моћи да препозна да нам Христос открива Бога као љубавну заједницу три личности;	☐ Процес сазнавања као дело целе личности: чула, разум, слободна воља, искуство ☐ Личносно познање, упознавање кроз љубав ☐ Познање Бога ☐ Бог је један, али није сам (Бог је заједница три личности: Отац, Син и Свети Дух)	Место реализације наставе ☐ Теоријска настава се реализује у учионици; ☐ Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе ☐ Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. ☐ Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације	Компетенција за учење •Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује,спроводи и вреднујеучење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.Естетичка компетенција •Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања	1. Српски језик и књижевност 2. Историја 3. Географија 4. Биологија 5. Физика 6. Ликовна култура 7. Музичка култура 8. Грађанско васпитање 9. Техничко и информатичко образовање
---	--	--	---	--	---

III – ЈЕДИНСТВО ЦРКВЕ ХРИСТОВЕ 6. Сабори као израз јединства Цркве 7. Васељенски сабори 8. Символ вере 9. Богочовек Христос	☐ моћи да уочи да је Црква на Саборима решавала проблеме са којима се сусретала кроз историју; ☐ бити подстакнут да своје проблеме и несугласице са другима решава кроз разговор и заједништво; ☐ знати да је Символ вере установљен на Васељенским саборима; ☐ умети да интерпретира Символ вере; ☐ знати да се Символ вере изговара на Крштењу и Литургији; ☐ моћи да уочи да појам Богочовека описује Христа као истинитог Бога и истинитог Човека;	☐ Сабори као израз јединства Цркве ☐ Васељенски сабори ☐ Символ вере ☐ Христос је истинити Бог и истинити Човек	☐ Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. ☐ У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. ☐ Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.	Компетенција за учење •Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања. Одговорно учешће у демократском друштву •Понашасе одговорно, хумано и толерантно у друштву	1. Српски језик и књижевност 2. Историја 3. Географија 4. Биологија 5. Физика 6. Ликовна култура 7. Музичка култура 8. Грађанско васпитање 9. Техничко и информатичко образовање
--	--	---	--	--	---

IV - СВЕТОТАЈИНСКИ ЖИВОТ ЦРКВЕ 10. Светотајински живот Цркве 11. Света Литургија – светајна Цркве 12. Свете Тајне Крштења и Миропомазања 13. Света Тајна Исповести 14. Света Тајна Брака 15. Монашка заједница 16. Света Тајна Рукоположења 17. Молитвословља Цркве	☐ моћи да увиди да Црква Светим Тајнама повезује човека са Богом у најважнијим моментима његовог живота (рођење и духовно рођење – Крштење, венчање и Брак, Црквена брига за болесне у јелеосвећењу...) ☐ моћи да увиди да је Литургија извор и циљ свих Тајни Цркве; ☐ знати да је Причешће врхунац светотајинског живота ☐ моћи да препозна Крштење и Миропомазање као Тајне уласка у Цркву; ☐ бити подстакнут да на покајање гледа као на промену начина живота; ☐ моћи да увиди да су брак и монаштво два пута која воде ка Богу; ☐ моћи да разликује и именује службе у	☐ Светотајински живот Цркве ☐ Света Литургија као светајна Цркве ☐ Свете Тајне Крштења и Миропомазања ☐ Света Тајна Исповести ☐ Света Тајна брака (слика Христа и Цркве) ☐ Монашка заједница (искорак ка животу будућег века) ☐ Света Тајна Рукоположења ☐ Молитвословља Цркве		Одговорно учешће у демократском друштву •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.Естетичка компетенцијаКомуникација •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.Одговоран однос према околини •Сагледава које активности (обрасципонашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити	1. Српски језик и књижевност 2. Историја 3. Географија 4. Биологија 5. Физика 6. Ликовна култура 7. Музичка култура 8. Грађанско васпитање 9. Техничко и информатичко образовање
--	--	---	--	---	---

V - СРПСКА ЦРКВА КРОЗ ВЕКОВЕ 18. Света браћа Кирило и Методије 19. Свети Сава 20. Срби светитељи 21. Крсна слава и обичаји 22. Српска црквена баштина	☐ моћи да препозна да култура и писменост Словена имају корен у мисионарској делатности просветитеља равноапостолних Кирила и Методија; ☐ моћи да објасни просветитељску улогу и значај Светога Саве за српски народ; ☐ бити подстакнут да доживи српске светитеље као учитеље хришћанских врлина; ☐ моћи да препозна неговање српских православних обичаја као начин преношења искуства вере и прослављања Бога и светитеља ☐ моћи да препозна евхаристијску симболику у елементима Крсне Славе; ☐ бити подстакнут да	☐ Света браћа Кирило и Методије ☐ Свети Сава ☐ Срби светитељи (вероучитељ ће на више часова описати живот и подвиге неколико светитеља Српске Цркве по избору: - Света лоза Немањића - Св. цар Лазар - Св. Василије Острошки - Св. Николај Жички и Охридски - Св. Петар Цетињски - Св. Вукашин из Клепаца) ☐ Крсна слава и обичаји (литије, храмовне и градске славе...) ☐ Српска црквена баштина		Одговорно учешће у демократском друштву • Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима. Одговоран однос према здрављу Рад с подацима и информацијама	1. Српски језик и књижевност 2. Историја 3. Географија 4. Биологија 5. Физика 6. Ликовна култура 7. Музичка култура 8. Грађанско васпитање 9. Техничко и информатичко образовање
---	--	---	--	--	---

	Препоручени начин прилагођавања програма ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и ученицима са изузетним способностима:
	● Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...) ● Већа индивидуализација наставе; ● Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи; ● Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја; ● и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама

Упутство за формативно и сумативно оцењивање са критеријумима оцењивања:	
Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: ☐ усмено испитивање; ☐ писмено испитивање; ☐ посматрање понашања ученика;	

Предмет: НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ПРЕДМЕТ: НЕМАЧКИ ЈЕЗИК РАЗРЕД: СЕДМИ УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА: 72			
ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
1. „Wohin in den Urlaub?“	српски језик, енглески језик, географија, историја, математика, биологија, физичко васпитање	Усмена комуника- ција (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци, писмени задатак	- води разговор о распусту - опише временске прилике

2. „Erinnerungen”	српски језик, енглески језик, географија, историја, математика, биологија, физичко васпитање	Усмена комуникација (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци	- прича о првом школском дану и активностима у школи - набраја шк. предмете - изражава афинитете или одбојности о неком догађају
--------------------------	--	---	--

3. „Es ist passiert!”		српски језик, енглески језик, географија, историја, математика, биологија, физичко васпитање	Усмена комуникација (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци	- уме да опише догађај из живота - зна да одреди неки тренутак када се нешто догодило
4. „Einkäufe und Geschäfte”		српски језик, енглески језик, географија, историја, математика, биологија, физичко васпитање	Усмена комуникација (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци	- зна да наброји различите намирнице - зна да дискутује о куповини и да изрази допадање и недопадање - уме да постави питање за цену и одговори шта колико кошта

5. „Zu wenig Freizeit?“		српски језик, енглески језик, географија, историја, математика, биологија, физичко васпитање	Усмена комуника- ција (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци	- умеи да каже детање о телевизијском прог- раму - уме да напише редос- лед програма на телевизији - опише одређену телевизијску емисију
6. „Deutsch- land, Land mit Super- lativen“		српски језик, енглески језик, географија, историја, математика, биологија, физичко васпитање	Усмена комуника- ција (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци	- уме да прича о великим и познатим личностима - опише градове и знаме- нитости - наведе рекорде
7. „Meine erste Liebe“		српски језик, енглески језик, географија, историја, математика, биологија, физичко васпитање	Усмена комуника- ција (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци	- договори сусрет - да се снађе у граду - представи свог друга или другарицу - упозна новог друга или нову другарицу

8. „Familien- -konflikte”		српски језик, енглески језик, географија, историја, математика, биологија, физичко васпитање	Усмена комуника- ција (активност на часу), тестови, различити домаћи задаци	- уме да опише свој однос са родитељима (конфликти) - да наведе шта да се ради у таквој ситуацији - наведе и туђе примере
I und II Klassen- -arbeit		српски језик, енглески језик, географија, историја, математика, биологија, физичко васпитање	Писмени задатак	- уме да пише реченице из текста - уме да пише одговоре на постављена пита- њана - решава граматичке задатке (допуна глагола и друго)

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

СТРАНИ ЈЕЗИЦИ – ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција или вишејезична комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језицима као комуникационим средствима, стицање основне језичке писмености и њено континуирано развијање, као и схватање повезаности између језика и култура. Она омогућава ученицима да се користе језичким средствима у циљу обављања усмене и писане комуникације на језицима које уче, у приватном, јавном и образовном контексту. Поседовање вишејезичне комуникативне компетенције ученицима омогућава проналажење, прикупљање, обрађивање, критичку обраду и коришћење извора и садржаја информација примерених узрасту, потребама и интересовањима. Знања, умења и ставови који чине вишејезичну комуникативну компетенцију чине основ за развој критичког мишљења и расуђивања, креативности и естетичког осећаја. Она омогућава ученицима постепено укључивање у разноврсне активности интеркултурног карактера, уз поштовање индивидуалних, групних и колективних идентитета и различитости и развијање емпатије и друштвено одговорног деловања. Учењем страних језика, користећи различите технике, ученици унапређују стратегије учења, развијају функционалну и дигиталну писменост и оспособљавају се за целоживотно учење и употребу страних језика у разноврсним комуникативним контекстима.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици познају изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Ученици исправно записују најчешће увежбане речи и језичке конструкције. Познају ограничени репертоар најфреквентнијих основних правила морфолошких облика и једноставних синтаксичких структура. Користе елементарне и најфреквентније речи и изразе за исказивање основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе најједноставнијих порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Познају основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније личности и дела из историје и савременог доба културе језика који уче. Ученици познају и разумеју основне природне и друштвене специфичности културе страног језика који уче, основне сличности и разлике између своје и стране културе.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају и разумеју вербалне и невербалне садржаје најједноставнијих порука на страном језику и примењују најосновније стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју основне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, прибегавајући матерњем и другим језицима које користе. Уз помоћ и подршку проналазе, селекују, прикупљају и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих школских садржаја.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у елементарним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју најфреквентније речи и изразе из свакодневног спорог и разговетног говора, као и најједноставније писане текстове у линеарној и хипертекстуалној форми, реализују најосновније видове писане и усмене продукције и интеракције који се тичу њихових непосредних искуствених доживљаја и сфера интересовања (поздрављање, представљање, добродошлица, опраштање, захваљивање, пружање и размена основних података и информација). Ученици примењују базичне стандарде и правила интеркултурне комуникације. На најједноставнији начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и базичне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Основни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

– CJ2.OO.O.1.1. Препознају основне интонацијске схеме и изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.O.1.2. Препознају одређена основна правописна правила и записују фреквентне и увежбане краће речи уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију. – CJ2.OO.O.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама. – CJ2.OO.O.1.5. Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз	– CJ2.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања најједноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.O.2.2. Користе страни језик у најједноставнијој усменој и писаној комуникацији често прибегавајући основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.O.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе најједноставније текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.O.2.4. Интерпретирају значења најједноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију,	– CJ2.OO.O.3.1. Разумеју најфреквентније речи и фразе, лична и друга имена, бројеве, најуобичајеније интернационализме и друге основне лексичке елементе у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа уколико се саопштавају споро и разговетно. – CJ2.OO.O.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе. – CJ2.OO.O.3.3. Разумеју најопштији смисао кратких монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.O.3.4. Разумеју основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прате, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро. – CJ2.OO.O.3.5. Разумеју појединачне речи и општи смисао у визуелно подржаним рекламним порукама.
---	---	--

грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију. – CJ2.OO.O.1.6. Препознају положај циљног језика у глобалном контексту и уочавају суштинске разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.O.1.7. Препознају основне сличности и разлике властите и културе језика који уче, уочавају појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се повремено обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.). – CJ2.OO.O.2.5. Реагују на једноставна питања у интеркултурној комуникацији и учествују у размени информација у вези са културом свакодневице, ослањајући се у већој мери на стратегије компензације. – CJ2.OO.O.2.6. Идентификују и пореде најзначајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CJ2.OO.O.2.7. Промисљају улогу језика у свакодневним активностима из домена властитог интересовања и користе страни језик при решавању задатака у вези са садржајима школских предмета.	– CJ2.OO.O.3.6. Разумеју појединачне речи и општи смисао најједноставнијих текстова у популарној музици. – CJ2.OO.O.3.7. Разумеју кратке и једноставне поруке у белешкама и електронским порукама које се односе на свакодневне ситуације (имејл, СМС). – CJ2.OO.O.3.8. Разумеју општи смисао и понеки суштински детаљ у најједноставнијим врстама нефикционалних текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања. – CJ2.OO.O.3.9. Разумеју најопштији смисао и најважније информације у познатим и једноставним врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче, дечје песме). – CJ2.OO.O.3.10. Разумеју најважније информације из инфографика и других једноставних визуелно-текстуалних приказа.
---	--	--

		– CJ2.OO.O.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CJ2.OO.O.3.12. Учествоју у интеракцији уз помоћ и подршку, користећи најједноставнија језичка средства (приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних личних података, тражења и добијања информација, предмета, услуга). – CJ2.OO.O.3.13. Именују и описују људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби), користећи најједноставнија језичка средства и уз помоћ и подршку саговорника. – CJ2.OO.O.3.14. Постављају најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ2.OO.O.3.15. Најједноставнијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења. – CJ2.OO.O.3.16. Пишу најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења у обрасцима, упитницима или
--	--	--

		табелама. Повезују неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама. – CJ2.OO.O.3.17. Писаним путем формулишу најједноставније информације о себи или траже информације о другима, састављају кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или друштвених мрежа), као и сажете белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину). – CJ2.OO.O.3.18. На страном језику преносе саговорнику понеку кључну информацију из јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...). – CJ2.OO.O.3.19. На матерњем језику саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа и писаног текста на страном језику.
--	--	--

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Ученици поседују основна знања о разликама у свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности културе језика који уче.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, ослањајући се на знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих области личних и образовних интересовања.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и основне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Средњи ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:

– CJ2.OO.C.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.C.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице),	– CJ2.OO.C.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета) уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.C.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе	– CJ2.OO.C.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. – CJ2.OO.C.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). – CJ2.OO.C.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.C.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, о непосредном друштвеном окружењу и природној средини. – CJ2.OO.C.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење. – CJ2.OO.C.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици.
--	--	---

уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.C.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – CJ2.OO.C.2.5. Учествоју у интеркултурној комуникацији размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. – CJ2.OO.C.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и уз одговарајућу подршку. – CJ2.OO.C.2.7. Промисљају улогу језика у свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно	– CJ2.OO.C.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – CJ2.OO.C.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). – CJ2.OO.C.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). – CJ2.OO.C.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно- текстуалних приказа. – CJ2.OO.C.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CJ2.OO.C.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама.
--	--	---

	решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	– CJ2.OO.C.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје уз помоћ наставника или саговорника и уз евентуалне краће паузе/застајкивање. – CJ2.OO.C.3.14. Постављају једноставна питања о темама које одговарају личним интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговарају на слична питања саговорника. – CJ2.OO.C.3.15. Постављају и одговарају на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања и формулишу љубазне молбе, извињења, упутства и савете користећи једноставна језичка средства. – CJ2.OO.C.3.16. Пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења у обрасцима, упитницима или табелама, повезују неколико исказа у кратак, везани текст о блиским темама и састављају текстове од понуђеног језичког материјала на блиске теме у којима описују себе, своју породицу и непосредно окружење користећи једноставну лексику и фреквентне кохезивне елементе.
--	--	--

		– CJ2.OO.C.3.18. На страном језику преносе саговорнику општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова и усмених исказа информативне природе. – CJ2.OO.C.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику општи смисао и најважније појединости јавних натписа и кратких текстова информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...), саопштавају основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.
--	--	---

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акценатско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Познају кључне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентнијих лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Познају и разумеју релевантне сличности и разлике између своје и културе језика који уче и препознају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом.
--

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и разликују њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, примењујући по потреби знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички бирају различите врсте извора укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језика који уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватне стратегије учења и рада.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) за крај основног образовања:

Напредни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3

Ученици:	Ученици:	Ученици:
– CJ2.OO.H.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање (написаног). – CJ2.OO.H.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.H.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – CJ2.OO.H.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације и планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз употребу релевантних дигиталних алата. – CJ2.OO.H.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема.	– CJ2.OO.H.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. – CJ2.OO.H.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. – CJ2.OO.H.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.H.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговарно и умереним темпом. – CJ2.OO.H.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја који не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење), као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама.

– CJ2.OO.H.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједница које користе циљни и матерњи језик. – CJ2.OO.H.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језика које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	– CJ2.OO.H.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.). – CJ2.OO.H.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. – CJ2.OO.H.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и култура заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку.	– CJ2.OO.H.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. – CJ2.OO.H.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, имејловима о познатим и узрасно адекватним темама. – CJ2.OO.H.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. – CJ2.OO.H.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. – CJ2.OO.H.3.10. Разумеју и селекују потребне информације из инфографика и других визуелно-текстуалних приказа. – CJ2.OO.H.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница.
--	--	--

	– CJ2.OO.H.2.7. Промишљају улогу језика у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	– CJ2.OO.H.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. – CJ2.OO.H.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и свакодневни (приватан) живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан) ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. – CJ2.OO.H.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама; одговара на слична питања саговорника. – CJ2.OO.H.3.15. Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима. – CJ2.OO.H.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота; пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и
--	---	--

		преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима. – CJ2.OO.H.3.17. Састављају једноставна лична и електронска писма, поруке, мејлове у којима се са пријатељима и познаницима договарају о активностима, постављају или одговарају на питања на узрасно релевантне теме. Једноставним језичким средствима описују теме и догађаје из приватног, јавног и образовног домена и препричавају кратке (прочитане или одслушане) текстове, ослањајући се на језичка средства која се у њима појављују. – CJ2.OO.H.3.18. На страном језику саопштавају основне информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. – CJ2.OO.H.3.19. На матерњем језику преносе саговорнику тему, општи смисао и најважније информације краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних) и кратких усмених исказа опште информативне природе, примерене узрасту и интересовањима.
--	--	---

Критеријуми оцењивања-немачки језик, седми разред

Оцењивање ученика врши се континуирано током наставног процеса, у складу са исходима учења и Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Поред усменог испитивања, писмених провера и активности на часу, ученици се оцењују и путем кратких провера знања (блиц контрола). Током наставне године реализују се три блиц контроле, од којих једна обухвата диктат, а две превод реченица са немачког на српски језик. Провере се организују након обрађене наставне јединице или након две повезане наставне јединице, у зависности од обима и сложености градива. Резултати ових провера представљају саставни део праћења напредовања ученика и улазе у процес оцењивања.

Оцену одличан (5) добијају ученици који су у стању да:

1) Потпуно разумеју језичке садржаје везане за теме из уџбеника; повезују нове садржаје са предзнањем; разумеју и поштују правила учтиве комуникације.

2) Разумеју дијалоге који се односе на описивање свакодневних и тренутних радњи у

садашњости; размене неколико информација у низу у вези са свакодневним и тренутним радњама у садашњости; разумеју једноставније дијалоге који се односе на описивање радњи у прошлости; размене неколико информација у низу у вези са радњама у прошлости; на једноставан начин опишу искуства из неодређене прошлости и догађаје који су почели у прошлости и још увек трају; разумеју једноставније текстове у којима се описују осећања и утисци; размене информације у вези са осећањима и утисцима користећи описне придеве; разумеју и формулишу једноставније исказе којима се описује како се нешто дешава/дешавало или ће се десити; опишу људе користећи одређени и неодређени члан; изнесу мишљење о познатим темама; размене информације у вези са искуствима из прошлости и опишу искуства и догађаје из прошлости користећи времена;

разумеју једноставније текстове у којима се изражава мишљење о глобалним проблемима (екологија); разумеју једноставније текстове у којима се описују

предвиђања; формулишу једноставније исказе који се односе на предвиђања; на адекватан начин потврде или негирају тачност информација; разумеју једноставнији текст који говори о плановима и намерама; опишу планове и намере; разумеју једноставније исказе који се односе на изражавање могућности и садашњости и будућности; формулишу једноставније исказе који се односе на изражавање могућности и садашњости и будућности; разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења; формулишу једноставније исказе који се односе на изражавање мишљења; упореде и контрастирају идеје у неколико једноставнијих, везаних исказа.

3) Пишу краће саставе по моделу на тему која је обрађена. Свако писање је вођено питањима и упутствима.

4) Владају граматичким правилима, потпуно их разумеју и правилно примењују у контексту; познају и користе сложеније граматичке елементе и конструкције без грешака и без помоћи наставника укључујући најчешће изузетке.

Оцену врло добар (4) добијају ученици који су у стању да:

1) Разумеју језичке садржаје везане за теме из уџбеника; повезују нове садржаје са предзнањем; разумеју и поштују правила учтиве комуникације.

2) Размењују информације које се односе на дату комуникативну ситуацију уз мање несигурности у изражавању.

3) Пишу краће саставе по моделу на тему која је обрађена уз мања одступања у употреби предвиђених граматичких конструкција.

4) Континуирано показују заинтересованост за сопствени процес учења, уважавају препоруке за напредовање и углавном их реализују, редовно имају прибор за рад, редовно извршавају домаће задатке.

5) Владају предвиђеним граматичким правилима, уз одступања у примени правила у сваком контексту.

Оцену добар (3) добијају ученици који су у стању да:

1) Разумеју основне појмове и везе између њих; разумеју суштину једноставнијих текстова који говоре о познатим темама.

2) Разврставају различите врсте података у основне категорије према задатом критеријуму

3) Размене мишљење користећи једноставнија језичка средства; формулишу једноставније исказе који се односе изражавање мишљења.

4) Разумеју једноставне задатке слушања и разумевања, читања и разумевања на страном језику, укључујући коришћење информационих технологија.

5) Познају и користе једноставније граматичке елементе и конструкције.

6) Показују заинтересованост за сопствени процес учења, уважавају препоруке за напредовање и делимично их реализују, имају прибор за рад, извршавају домаће задатке самостално или уз помоћ.

7) Допуњавају краће текстове у вези са познатим темама.

Оцену довољан (2) добијају ученици који су у стању да:

1) Познају и разумеју кључне појмове и информације на страном језику.

2) Усвоје одговарајућу терминологију на страном језику.

3) Уз инструкције извршавају рутинске радне задатке на страном језику.

4) Извршавају додељене задатке на страном језику искључиво на захтев и уз подршку.

5) Повремено показују заинтересованост за сопствени процес учења, а препоруке за

напредовање реализују уз стално праћење, имају прибор за рад, извршавају домаће задатке уз додатне смернице наставника и редовно похађају допунску наставу.

Оцену недовољан (1) добија ученик који не испуњава критеријуме за оцену довољан

(2) и не показује заинтересованост за сопствени процес учења, нити напредак.

Оцењивањем ученика од петог до осмог разреда обухваћени су следећи елементи:

1) Разумевање (писаног/слушаног садржаја)

2) Говорне способности

3) Способности писменог изражавања

4) Језичке законитости – граматика

Критеријуми за елемент разумевања:

Одличан - ученик разуме саговорника и усмено излаже у нормалном темпу, у потпуности разуме писани и слушани текст, с лакоћом влада материјом и вештинама; разуме основни смисао и може да издвоји главне информације из аутентичних подкаста, радио емисија о познатим узрасно-прилагођеним темама.

Врлодобар - разуме питања у нормалном говорном темпу, али је потребно понекад нешто поновити, не разуме сваку појединост код писаног и слушаног садржаја; разуме низове саопштења, упутстава, молби итд. које се тичу његових потреба и интересовања.

Добар - разуме излагања и питања постављена споријим темпом, понекад је нужно поновити и поједноставити неке делове реченице, потребно га је усмеравати; разуме основни смисао и главне информације из говора два или више саговорника о блиским и познатим темама уколико се говори разговетно и умереним темпом.

Довољан - има минимум разумевања и напредује уз помоћ наставника који га води кроз материју, има тешкоћа у разумевању излагања, једва схвата уз објашњења и поједностављења, слабо разуме писану и говорну материју; разуме основне и честе речи и изразе у јасном и спором говору; разуме кратка саопштења и питања која се односе на блиске теме.

Недовољан - не разуме усмена излагања, слушану или писану материју ни уз помоћ наставника.

Критеријуми за елемент говорне способности:

Одличан - ученик слободно и без оклевања изражава своје мисли, активан је у разговору, уме да прочита причу и правилним изговором течно изговара и нема већих граматичких грешака; уз краће паузе описује себе и своје окружење, али користећи једноставна језичка средства.

Врлодобар - ученик говори правилно, али је конверзација у неким елементима неизвесна; разговара са мањим граматичким грешкама, које не утичу на разумевање значајне реченице; понекад користи реч или фразу која је неадекватна и погрешно је изговори; уз краће

паузе и минималну помоћ саговорника успева да размењује информације, тражиодређени предмет, објашњење, услугу, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину.

Добар - ученик може да комуницира и има скроман речник, смисао је понекад нејасан због граматичких грешака и нетачног реда речи и има тешкоће у читању, изговору и интонацији, али у целини је прихватљиво и разумљиво; поседује ограничен репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.

Довољан - ученик прави озбиљне грешке у разговору и изговору, што отежава оно што жели да каже; ретко налази праве речи и фразе, тешко се изражава, а његов оскудан речник користи полако и са пуно оклевања.

Недовољан - ученик не може да се независно изражава, једва надмашујући најосновнији вокабулар, лош изговор спречава разумевање садржаја. Није савладао ни најосновније граматичке структуре.

Критеријуми за елемент способности писменог изражавања:

Одличан - ученик може писмено да изрази своје мисли самостално и без већих

граматичких и правописних грешака; редовно извршава све писане задатке у свесци, има добру технику решавања тестова и успешан је; саставља краће текстове о себи, својој породици и непосредном окружењу; описује искуства, активности и догађаје из прошлости користећи једноставније језичке структуре и увежбану лексику.

Врло добар - ученик писмено изражава своје мисли самостално уз понеке граматичке и правописне грешке; готово редовно има све писане радове; има врло добар резултат на решавању теста; писаним путем доставља, тражи или преноси детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.

Добар - ученик не може без помоћи да изрази своје мисли писменим путем и прави веће правописне и граматичке грешке; нередовно извршава домаће и школске писане задатке; има скроман и просечан резултат на решавању теста; писаним путем доставља информације о себи и другима.

Довољан - ученик није способан самостално да се писмено изрази, прави честе и озбиљне правописне и граматичке грешке; постиже минималан успех на тесту преко 30%; пише кратке и јасне поруке (смс, мејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљује или нешто честита.

Недовољан - прави крупне грешке у писменом изражавању и у основним граматичким облицима, не извршава писане задатке готово уопште, не зна слова (меша слова и азбуку), нема довољан број бодова.

Критеријуми за елемент језичке законитости - граматике:

Одличан - ученик влада граматичким правилима, потпуно их разуме и правилно

примењује у контексту; познаје и користи сложеније граматичке елементе и конструкције без грешка и без помоћи наставника укључујући најчешће изузетке и основне начине творбе именица, глагола, придева, прилога.

Врлодобар - ученик разуме и правилно примењује научена граматичка правила, уз местимичне грешке; познаје и користи сложеније граматичке елементе и конструкције уз местимичне грешке уз местимичну помоћ.

Добар - ученик делимично примењује научена граматичка правила; познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура; познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције.

Довољан - ученик са тешкоћом и уз помоћ примењује основна граматичка правила, али не успева увек да их употреби у контексту.

Недовољан - ученик не зна основна граматичка правила, нити уме да их примени.

Ученици се оцењују на основу:

1. Усменог одговарања

2. Писмених радова

3. Ангажовања/ Активности на часу/у изради и презентовању пројекта

1. Оцена се усменим путем добија одговарањем на питања, самосталним излагањем или извођењем дијалога у задатом контексту.

Одличан (5) - Ученик у потпуности разуме планом и програмом предвиђене речи и изразе и показује изузетно висок степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Успешно користи све граматичке елементе и конструкције предвиђене планом и програмом и уочава најчешће изузетке од правила. У стању је да самостално искаже усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног текста. Правилно, самостално и изражајно чита. Ученик самостално остварује комуникацију и

размењује са саговорницима информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. У потпуности показује способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.

Врло добар (4) - Ученик у великој мери разуме планом и програмом предвиђене речи и изразе и показује велики степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Познаје и у великој мери користи предвиђене граматичке елементе и конструкције. Приликом изражавања користи једноставна језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. У стању је да уз мању помоћ наставника успешно искаже усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног текста. У великој мери правилно и самостално изражајно чита. Ученик углавном самостално остварује комуникацију и размењује са саговорницима информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Показује приличну способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.

Добар (3) - Ученик углавном разуме планом и програмом предвиђене речи и изразе уз делимичан степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције. Приликом изражавања користи једноставнија језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. Углавном правилно чита. Делимично је у стању да искаже једноставнију усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног текста. Ученик у довољној мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Показује делимичну способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.

Довољан (2) - Ученик препознаје и разуме планом и програмом предвиђене основне речи и изразе уз мали степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Познаје и користи најједноставније граматичке елементе и конструкције. Ученик разуме углавном кратке и једноставне поруке и упутства и користи најједноставнија језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. Чита делимично правилно и уз помоћ наставника. Ученик је у стању да искључиво уз помоћ наставника искаже једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста и то на нивоу репродукције. Ученик у малој мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Језичке вештине и знања су на нивоу репродукције, уз повремену минималну примену.

Недовољан (1) - Ученик не препознаје нити разуме планом и програмом предвиђене основне речи и изразе, не уме да их репродукује нити примени у усменом изражавању. Ученик није самосталан у раду и није у стању ни уз помоћ наставника да искаже једноставнију усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста. Ученик у недовољној мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Језичке вештине и знања нису ни на нивоу препознавања, без способности репродукције и минималне примене.

2. Ученици од 5. до 8. разреда имају један писмени задатак по полугодишту, уз изузетак ученика 5. разреда, који из немачког језика имају само један писмени задатак у другом полугодишту. Ученици имају и најмање још једну писану проверу по полугодишту уз претходну најаву садржаја програма наставе и учења који ће се писмено проверавати. Распоред писаних провера дужих од 15 минута уписује се у дневник и објављује се за свако одељење на званичној интернет страни школе. Распоред може да се мења на предлог наставника, уз сагласност одељењског већа.

Писане провере постигнућа у трајању до 15 минута могу се обављати без претходне најаве и евидентирају се у педагошкој документацији наставника. Оцењивање се врши на основу скале која изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене.

Скала оцењивања писмених провера:

0 – 29% - недовољан (1)

30 – 49% - довољан (2)

50 – 69% - добар (3)

70 – 84% - врло добар (4)

85 – 100% - одличан (5)

3. Ангажовање ученика се континуирано прати и вреднује током целе школске године. Евиденција о напредовању, ангажовању, постигнућима и активностима ученика се редовно води у педагошкој документацији наставника и у е-дневнику, путем бројчаних и формативних оцена (смајлији са писаним образложењем).

У оцену активности улази и редовност/благовременост/тачност израде и доношења домаћих задатака, као и редовно доношење материјала потребног за рад на часу, степен самосталности у раду, степен ангажовања, иницијативе, успешности у давању усмених и кратких писмених одговора, као и начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима. Пројектне активности вреднују се у складу са показаним степеном самосталности, активности и ангажовања као и сарадње са осталим члановима групе, извођења закључака на основу прикупљених података и презентовања продукта пројекта.

Обавезне слободне активности

МОЈА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Циљ програма је да допринесе развоју компетенција потребних за одговорну улогу у друштву у погледу очувања животне средине, биодиверзитета и одрживог развоја.

Годишњи фонд часова **36**

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ По завршетку програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја
Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција	• образложи избор теме/истраживања из области одрживог развоја, циљ и план рада користећи вештину јавног говора; • формулише истраживачки задатак; • планира ресурсе и управља њима, усмерен на достизање реалног циља; • прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање, користећи поуздане изворе информација, наводећи извор и аутора; • прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником;	

Решавање проблема	• користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; • вреднује утицај својих навика у потрошњи ресурса и одлагању отпада; • учествује у акцијама којесу усмерене заштити,обнови иунапређењу животне средине и одрживом развоју; • повеже значај очувања животне средине са бригом о сопственом и колективном здрављу; • одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; • користи језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне и техничке дисциплине и чува језички идентитет; • сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; • критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи.	ЕКОЛОШКИ ОТИСАК И ОПСТАНАК Еколошки отисак. Биокапацитет. Еколошки дуг. Одрживи развој Еколошко право.
Сарадња		
Одговорно учешће у демократском друштву		
Одговоран однос према здрављу		
Одговоран однос према околини		УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ Врсте отпада. Управљање отпадом. Комунални отпад. Депонија.
Естетичка компетенција		
Предузимљивост и оријентација ка предузетништву		РЕЦИКЛАЖА, РЕМЕДИЈАЦИЈА И ПОНОВНА УПОТРЕБА ДОБАРА И СИРОВИНА Секундарне сировине: папир, уља у исхрани, текстил, пластика.

		Предности и недостаци поновне употребе добара и сировина. 3Р правила. ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ Извори енергије. Енергетска ефикасност. Обновљиви извори енергије. Предности и недостаци обновљивих извора енергије.
--	--	---

- ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Имајући у виду концепт програма, исходе и компетенције које треба развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа не може се заснивати на класичним индивидуалним усменим и писаним проверама. Уместо тога, наставник треба континуирано да прати напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици учествују у активностима, како прикупљају податке, како бране своје ставове, како аргументују, евалуирају, документују итд.

Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретација, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни. За неке садржаје прикладни су и други начини провере напредовања као што су нпр. квизови или улазни и излазни тестови како би се утврдили ефекти рада на нивоу знања, вештина, ставова. Вредновање ученичких постигнућа врши се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*. Ученици свакако треба унапред да буду упознати шта ће се и на који начин пратити и вредновати. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.

Истиче се

Ученик:

- редовно и активно учествује у раду;
- показује велико интересовање и иницијативу;
- самостално и креативно извршава задатке;
- сарађује са другим ученицима и помаже у раду групе;
- одговорно извршава договорене обавезе;
- учествује у припреми презентација, приредби, пројеката, радионица или такмичења;
- поштује правила рада и позитивно утиче на атмосферу у групи.

Добар

Ученик:

- углавном редовно учествује у раду;
- извршава постављене задатке уз повремено подстицање наставника;
- показује интересовање за активности;

- сарађује са другим ученицима;
- одговорно приступа већини обавеза;
- поштује правила рада.

Задовољава

Ученик:

- повремено учествује у активностима;
- задатке извршава уз већу помоћ и подршку наставника;
- показује мање интересовање и иницијативе;
- нередовно извршава обавезе;
- делимично поштује правила рада и договоре;
- потребно је додатно подстицање за активније укључивање у рад.

УМЕТНОСТ

Циљ учења слободне наставне активности *Уметност* је да ученик развија вештине комуникације и сарадње, критичко и стваралачко мишљење, осетљивост за естетику, радозналост, мотивацију за истраживање и изражавање у различитим медијима као и одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.

Годишњи фонд часова **36**

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја
Компетенција за целоживотно учење Естетичка компетенција Решавање проблема Комуникација Сарадња Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција	– образложи значај традиционалне визуелне уметности за идентитет народа и појединца; – повеже карактеристичан артефакт са континентом и културом којој припада; – обликује ликовне радове са препознатљивим елементима одабране културе; – опише одабрани продукт визуелних уметности и процес његове израде; – пореди основне одлике традиционалне визуелне уметности два или више народа; – објасни значај и улогу културног наслеђа; – објасни главне карактеристике традиционалне музике на простору Балкана и Србије и њихов међусобни утицај;	ТРАДИЦИОНАЛНА ВИЗУЕЛНА УМЕТНОСТ ШИРОМ СВЕТА Визуелна уметност народа Аустралије и Новог Зеланда (сликарство аустралијских Аборицина, традиционална тетоважа Маора) Уметност америчких народа (тотеми, керамика, ћилими, корпе) Култура древне Индије, Кине и Јапана (градови, храмови, одећа, писмо) Уметност народа Африке (маске и штитови) Словенска традиција (митологија, симболика и орнаментика)
Одговорно учешће у демократском друштву Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	– прикаже елементе прожимања традиционалне музике различитих народа на простору Балкана на музичким примерима; – презентује традиционалну музику карактеристичну за различите крајеве Балкана и Србије;	ТРАДИЦИОНАЛНА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ БАЛКАНА И СРБИЈЕ Културно наслеђе (значај и улога) Традиционална музичка уметност Балкана (основне карактеристике у односу на ентитет и међусобни утицаји, сличности и разлике)

Одговоран однос према здрављу	– прикаже начине очувања музичког културног наслеђа;	Традиционална музика Србије (певање, свирање, обичаји, обреди, ношња, кола...)
Одговоран однос према околини	– објасни како савремене технологије утичу на развој музике; – презентује начине промоције музичких дела и догађаја; – прикаже примену музике у другим уметностима; – истражи и објасни шта је музичка критика и која је њена улога; – аргументовано искаже утисак о слушаним делима. – комуницира учтиво, јасно и аргументовано уз уважавање различитих мишљења, идеја и естетских доживљаја; – проналази, самостално и у сарадњи са другима, релевантне податке и информације користећи савремену технологију; – учествује активно, према сопственим способностима и интересовањима, у истраживачком и радионичком раду.	Начини очувања културног наслеђа МОДЕРНО ДОБА И МУЗИКА Савремене технологије и музика. Маркетинг у музици. Примењена музичка уметност. Музичка критика и интервју.

ДОМАЋИНСТВО

Циљ учења слободне наставне активности *Домаћинство* је да ученици интегришу и функционализују знања стечена у оквиру различитих предмета у контексту свакодневног живота, да унапреде вештине и формирају навике у вези са важним активностима у свакодневном животу у области становања, одевања, исхране и употребе различитих материјала.

Разред

Годишњи фонд часова 36 или 34

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја програма
Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	– одговорно испуњава обавезе потребне за живот у заједници / домаћинству; – преиспита сопствене и навике других чланова заједнице/домаћинства и утиче на њихову промену ка рационалном планирању, економичној потрошњи и развијању одговорних еколошких навика; – користи рачунарске апликације, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашњег уређења домаћинства, уважавајући потребе савремене културе становања; – учествује у активностима уређења и заштите домаћинства и окружења у коме се оно налази;	САВРЕМЕНО ДОМАЋИНСТВО И ПОРОДИЦА Домаћинство. Организација домаћинства. Породица, односи и потребе у породици и њихово усклађивање. Формирање здраве породице. Фазе породичног живота. Култура као начин живота и културно наслеђе. КУЛТУРА СТАНОВАЊА

Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	– анализира карактеристике савремене културе становања и повеже развој и значај урбанизма за побољшање услова живљења домаћинства; – правилно разврстава и одлаже отпад из домаћинства, припрема га и предаје на рециклажу; – образлаже на примеру у домаћинству употребу обновљивих извора енергије и значај топлотне изолације са уштедом енергије у домаћинству; – правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора; – разликује природне од вештачких тканина, правилно их употребљава и одржава; – планира буџет домаћинства и управља њиме; – планира радну недељу, укључује и усклађује обавезе које има као појединац и у заједници/ домаћинству; – припрема и уређује простор за ручавање и формира културне навике приликом узимања хране;	Породично домаћинство на селу и у граду. Породица и домаћинство. Функционалне целине домаћинства и њихове улоге. Технички апарати у домаћинству. Безбедност у домаћинству. Уређење домаћинства и околине у градској и сеоској средини. Економично коришћење и потрошња воде у градском и сеоском домаћинству. Уштеда енергије у домаћинству. Хемијска и микробиолошка исправност воде. Отпадне воде у домаћинству. Основни хигијенски захтеви домаћинства. Прикупљање, сортирање и одлагање отпада у домаћинству. КУЛТУРА ОДЕВАЊА Улога одеће и обуће у животу човека. Природни и вештачки материјали, њихова својства и употреба у домаћинству.
--	--	--

		Одржавање одеће, кућног текстила, и декоративног плана у домаћинству.
	– правилно се храни, води рачуна о сопственом здрављу и здрављу породице;-планира дневне оброке за своје домаћинство у складу са општим принципима правилне исхране уз уважавање потреба свих чланова домаћинства; – примењује основне технике и правила обраде и припреме намирница уз примену правилног руковања прибором, посуђем, справама и апаратима за припрему хране; – истражује и прави план набавке средстава за одржавање личне хигијене и чистоће домаћинства; – процењује значај и утицај информација и извора информација и повезује их са сопственим искуством ради решавања различитих проблемских ситуација; – комуницира на конструктиван начин; – процењује значај и утицај научних достигнућа на свакодневни живот; – осмишљава и предузима истраживање у решавању проблема, одговорно се односи према свом животу, животу других и животној средини; – критички процењује сопствени рад и рад сарадника у групи; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и афирмише толеранцију и равноправност у дијалогу.	Одржавање и чишћење природних и вештачких материјала. Организација складиштења кућног текстила, обуће и одеће. Рециклажа кућног текстила и одеће. КУЛТУРА ПОНАШАЊА Планирање и расподела буџета. План набавке и избор артикала. План и припреме за путовање. Правила понашања у превозним средствима, у граду и на путовању. Савремена средства комуникације и претраживање различитих информација. СРЕДСТВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНЕ ХИГИЈЕНЕ И ХИГИЈЕНЕ ДОМАЋИНСТВА Значај воде за одржавање хигијене. Средства за личну хигијену. Козметичка средства. Кућна апотека.

		Материјали за опремање домаћинства Одржавање домаћинства Отпадни материјали у домаћинству. ИСХРАНА У ДОМАЋИНСТВУ Хранљиви састојци и животне намирнице. Класификација животних намирница према пореклу (биљне и животињске), улози у организму (енергетска, градивна, заштитна и регулаторна) и саставу. Енергетска вредност намирница. Потребе за састојцима хране зависно од узраста, занимања, пола, спољашње средине, здравственог и физиолошког стања организма. Рационална исхрана човека. Принципи рационалне исхране. Законски прописи, правилници о намирницама и квалитету хране. Последице неправилне исхране. Припремање хране, начини обраде намирница.
--	--	--

		Хигијенски услови приликом припремања хране. Одлагање, чување и конзервисање намирница. Апарати и машине за припремање, чување и обраду хране и намирница Загађујуће супстанце хране и мере заштите Адитиви Органска и ГМО храна Култура исхране и понашање за трпезом: послуживање и узимање хране, стоно посуђе и прибор. Национална кухиња и кухиње у свету.
--	--	---

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм слободне наставне активности *Домаћинство* намењен је ученицима седмог или осмог разреда основне школе. Циљ ове слободне наставне активности је да се интегришу и функционализују знања стечена у оквиру различитих предмета у контексту свакодневног живота, да се унапреде вештине и формирају навике у вези са важним активностима у свакодневном животу у области становања, одевања, исхране и употребе различитих материјала.

ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Током остваривања програма потребно је уважити високу образовну и мотивациону вредност активних и интерактивних (кооперативних) метода наставе/учења те кроз све програмске целине доследно осигурати да најмање једна трећина наставе буде организована употребом ових метода.

СНА-Домаћинство реализује се у седмом или осмом разреду са једним часом недељно. Препоручује се реализација наставе у групи од 10, а највише 15 ученика, у специјализованој учионици, опремљеној потребним наставним средствима, или у учионици која поседује рачунаре. Ради стицања увида у предзнања ученика, препоручује се да наставници који реализују наставу ове слободне наставне активности размотре садржаје програма наставе и учења следећих предмета: Свет око нас, Природа и друштво, Српски језик, Ликовна култура, Техника и технологија, Биологија, Физика, Хемија, Историја, Географија. Настава ове слободне наставне активности треба да пружи услове за интегрисање и функционализацију знања из различитих наставних предмета и свакодневног животног искуства, умења и формирање навика потребних за унапређивање квалитета живота, заштите, како сопственог здравља, тако и здравља других људи и очувања животне околине. У циљу развијања сарадничких способности и формирања вештина потребних у свакодневном животу, препоручује се да се настава реализује применом метода кооперативног учења у групама.

Наставник има потпуну слободу да прилагоди наставу специфичностима друштвене заједнице и природног окружења у коме се школа налази. Такође, ученици могу у складу са својим интересовањима, разматрати нека питања, истраживати, правити презентације, пројекте, паное, симулирати тв/ радио емисије, организовати дебате итд.

Програм учења се не базира на коришћењу уџбеника и дидактичких материјала који су специјализовано за њих направљени већ се ученици подстичу да користе што различитије информације и да имају према њима критички однос. Циљ је оснажити ученике да се ослањају на сопствене снаге, да развију осећај компетентности у раду са подацима. Иако се очекује да ће се ученици у великој мери ослањати на интернет као брз и лако доступан извор информација, треба их охрабрити да користе и друге изворе као што су књиге, старе фотографије и разговор са људима, староседеоцима, позивати у госте на часове родитеље који би могли учествовати у реализацији часа са више улога: презентовања њихове улоге у домаћинству, презентовања њиховог занимања. Такође, часовима могу присуствовати сведоци „минулих времена”, кустоси музеја, лекари, свештена лица који би разговарали и дебатовали са ученицима. Предлаже се, када год је то могуће, употреба ИКТ (алата за извођење образовно-васпитног процеса).

Број часова по темама и редослед тема нису унапред дефинисани. За сваку тему и наставне јединице потребно је формулисати исходе који су рефлексија исхода за крај разреда и индикатора међупредметних компетенција, а садрже специфичности везане за конкретну тему.

У програму слободне наставне активности *Домаћинство* постоји шест наставних тема: *Савремено домаћинство и породица, Култура становања, Култура одевања, Култура понашања, Средства за одржавање личне хигијене и хигијене домаћинства и Исхрана у домаћинству.*

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

САВРЕМЕНО ДОМАЋИНСТВО И ПОРОДИЦА

У оквиру наставне теме *Савремено домаћинство и породица* ученици интегришу, функционализују знања, али и стичу знања о појмовима: породица, породица у ужем и ширем смислу, о фазама породичног живота, односима у породици и потребама савремене породице. У оквиру стицања знања о породици ученици уче о њеној улози у формирању културних потреба, навика и интересовања и развоју културног идентитета и припадности одређеној групи. Овакав приступ доприноси успостављању односа између појединца, породице и друштва, као и у успостављању релације „ми” и „други” што знања добијена у оквиру овог програма доводи у везу са знањима која се добијају у оквиру других предмета (српски језик и књижевност, географија, свакодневни живот у прошлости, грађанско васпитање, веронаука итд.). На исти начин се објашњава појам културно наслеђе, тако да ученици разумеју да се култура као начин живота (култура становања, одевања, исхране, понашања, рада) у прошлости испољава кроз наслеђе (материјално и нематеријално), а савремена култура – кроз савремени начин живота. У оквиру ове теме ученици би требало да направе план активности своје породице на дневном, недељном или месечном нивоу, и да истраже културно наслеђе своје породице.

КУЛТУРА СТАНОВАЊА

У наставној теми *Култура становања* ученици треба да науче да постоје различите врсте стамбеног простора, о могућностима за економично и целисходно коришћење тог простора, као и о могућностима прилагођавања стамбеног простора функционалним и естетским потребама чланова породице. Треба указати на важност и улогу стамбеног простора у нормалном функционисању и различитим фазама развоја једне породице. Стан/домаћинство треба разматрати као сложени скуп његових функционалних целина. Ученик треба да зна који су функционални, хигијенски и естетски захтеви које стамбени простор треба да испуни.

У овој теми треба размотрити начине уређења и одржавања стана/домаћинства према потребама чланова породице/домаћинства и према односу стан околина/окружење. У оквиру практичних вежби различите групе ученика треба да израде предлоге уређење стана/домаћинства у коме живе, поштујући потребе, склоности и активности особа које у њему живе (спортисти, музичари, писци, лица са специјалним потребама, деца, старе особе) и да међусобним извештавањем кроз дискусију одобре или унапреде предлоге. Утицај породице и појединца на уређење околине треба размотрити из угла градска/сеоска средина, асфалтирана/неасфалтирана улица и сл. Такође, треба размотрити уређење стана/домаћинства са различитих аспеката: функционално/ модерно/ практично/. Кроз дискусију са ученицима треба размотрити безбедност у домаћинству, на одржавање и безбедну употребу кућних апарата, ученике упутити да истражују и презентују уштеду топлотне енергије у домаћинству (правилна употреба кућних апарата, топлотна изолација стана, грејање стамбених простора). Организовати посету водоводу, хемијској и микробиолошкој лабораторији у истом, организовати дебату са ученицима на тему употреба воде у градском и сеоском домаћинству, зашто је неопходно економична употреба воде, да ли користити флаширану или „чесменску воду“ и проблему отпадних вода.

Кроз искуства деце треба указати на значај савремених апарата у домаћинству. У оквиру ове теме ученици се обучавају за њихову безбедну примену и разумевање конвенционалних ознака на апаратима у домаћинству. Такође, уче и о важности правилног избора и примене прибора и средстава за одржавање стамбеног простора и околине као и о селективном прикупљању отпада у домаћинству (класификација, рециклирање, разградивост отпада). У овом делу, ученици би могли и да покрену сакупљачку акцију секундарних сировина, да је прошире на целу школу и/ или локалну заједницу. За то би требало да направе тим, поделе улоге у тиму, осмисле све фазе акције, начин оглашавања, прикупљања и улагања новца који добију после продатих секундарних сировина. Такође, ученици могу да направе изложбу од кућног отпада: пластичних флаша, лименки, старе хартије, стаклене амбалаже. Изложба би могла бити и продајна, а зарађен новац ученици би могли да употребе за хуманитарну акцију или за опремање кабинета/учионице (кутка) за домаћинство.

У оквиру ове теме препоручује се употреба апликација, софтвера, нпр. Sweet home или неке друге, уз помоћ које ученици могу да планирају, пројектују и уређују виртуални простор за живот. Ученици у паровима могу да направе пано, или кратки филм којим приказују класификацију, рециклирање и разградивост отпада у домаћинству. Овај део наставе ученици би могли да употпуне практичним радом, компостирањем биоразградивог отпада из домаћинства. У оквиру ове теме реализовати и вежбу пречишћавање воде. Било би упутно ученике упутити у прављење филтера за воду од природних материјала, у слојевима (за преживљавање у природи и измењеним условима живота).

КУЛТУРА ОДЕВАЊА

У оквиру наставне теме *Култура одевања* ученици треба да науче: које улоге имају одећа и обућа у животу савременог човека (физиолошка, психолошка, естетска, функционална), да одећа и обућа могу бити направљене од природних и вештачких материјала, разлике у својствима природних и вештачких материјала, да врше избор тканине према својствима тканине и намени одеће, да на основу својстава тканине бирају начине за чишћење и чување одеће и обуће, значење ознака на декларацији одевних предмета. Овде би ученици могли да истражују изглед и крој неког одевног предмета (нпр. Ђачке униформе, одела за матурско вече) кроз векове и да направе модну ревију. Увод у ову област могла би бити посета локалном музеју или гостовање кустоса локалног музеја.

Важно је да ученици науче о избору материјала из угла улоге/намене одеће и обуће.

Кроз практични рад треба овладати вештинама одржавања одеће направљене од различитих материјала (прање, уклањање флека, пеглање, одлагање, пришивање дугмета), правилно читати и тумачити декларације на етикетама обуће и одеће, осмислити пано и представити одржавање одеће направљене од различитих материјала.

У овом делу наставе ученици могу да направе презентацију на тему Рециклирани памук и његова употреба. Такође, могу организовати прикупљачку акцију старе, памучне гардеробе, пронаћи која текстилна трговина откупљује стару гардеробу или организује акцију старо за ново. Нову гардеробу, зарађену тим путем, донирати прихватилишту за младе или сигурним кућама.

КУЛТУРА ПОНАШАЊА

Четврта тема *Култура понашања* треба да омогући ученицима да стекну/унапреде вештине у важним и свакодневним активностима у области културе понашања: куповини, комуникацији и путовањима. У области куповине мисли се на правилан избор потребних (не сувишних) артикала, планирање и правилну расподелу кућног буџета. Информисање о квалитету артикала путем информационих и комуникационих технологија, поред тога што омогућава правилан/најбољи избор, омогућава и уштеду новца и времена. Такође, примена информационих и комуникационих технологија омогућава и успешно планирање и реализацију путовања. Одабир дестинације, резервација и куповина карата се, на пример, данас много лакше обављају уз помоћ информационих технологија.

Савремена средства комуникације данас омогућавају бољу информисаност и лакшу комуникацију са пријатељима, члановима друштвених група којима припадају као и са члановима уже и шире породице. Ученици треба да кроз практичне примере и реализацију науче о употреби (техничкој примени) ових средстава, али и о састављању сажетка разговора, писма, поруке, тако да не изоставе суштину (зашто некога зову или шта је предмет поруке или писма, е-маил-а).

У оквиру ове теме ученици треба да овладају вештином писања и упућивања једноставних писаних форми биографије, захтева, молби и жалби. Ово подразумева податке: коме је намењено, истицање предмета, неопходних/релевантних информација и потребне податке о подносиоцу (име и презиме, адреса, контакт телефон и други биографски подаци). Како би наведено увежбали, ученици могу да покрену неку иницијативу у школи и да дозволу и мишљење траже електронским путем од директора, Наставничког већа и сл.

У оквиру ове теме ученици у групама треба да направе план буџета и набавки, направе избор артикала на основу података о квалитету и цени артикала, планирају путовање, направе буџет и план обиласка културно-историјских знаменитости. Одраде вежбу званичне кореспонденције као: писање биографије, упућивање захтева, молби, жалби и сл.

СРЕДСТВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНЕ ХИГИЈЕНЕ И ХИГИЈЕНЕ ДОМАЋИНСВА

Ова тема ће омогућити ученицима да разврставају хемикалије на козметику, личну хигијену, кућну хемију, правилно употребљавају исте и укажу на важност познавања и правилног читања ознака на истим. Ученици треба да истраже и да направе план набавке кућне апотеке и апотеке за путовање. Како и чиме могу да заштите дрво, метал и зидове од атмосферског утицаја, такође треба да истраже како да уклоне

мрље са стакла, намештаја, металних предмета, одеће и обуће у домаћинству. Ученици могу да истражују у групама и резултате презентују на паноу, Power Point презентацијом, кратком анимацијом или усмено.

ИСХРАНА У ДОМАЋИНСТВУ

Наставна тема *Исхрана у домаћинству* ће омогућити ученицима да истражују и упознају се са „органском производњом хране”. Да истраже планирају буџет и за исхрану свог домаћинства ако користе „органску храну” и храну која није органска, са посебним освртом на ГМО. Ученици треба да се упознају са термином „правилна исхрана” и да испланирају потрошачку корпу за једно домаћинство. Ученици треба да истраже и презентују потребе за градивним, енергетским и заштитно регулаторним састојцима хране, у зависности од узраста, врсте занимања, пола, климатских услова, здравог и физиолошког стања организма. Шта су последице неправилне исхране? Ученици би требало да упознају прописе и правилнике који се односе на храну. Такође, овде се учи о мерама заштите хране од загађивања, правилном одлагању, чувању и конзервирању намирница (физичке, хемијске и биолошке методе), како се припрема храна, који су начини обраде намирница како да намирнице током припремања не изгубе хранљиве вредности, који су хигијенски услови приликом припремања хране, како се правилно рукује и како се одржавају машине за обраду намирница и апарата за чување хране. Култура понашања за трпезом и култура исхране се демонстрирају. Такође, ученици презентују националну и светске кухиње (ово се може реализовати и кроз школску манифестацију Међународни дан језика, где ће у једном сегменту бити приказане гастрономије земаља чији се језици и култура презентују).

У оквиру ове теме планиране су вежбе које се могу изводити у групама: састављање јеловника (расподела укупних енергетских потреба по појединим оброцима у току дана (кроз симулацију ситуације одласка код нутриционисте по савет: детета спортисте, потхрањене особе, особе са вишком килограма, труднице, детета у пубертету).

Ученици могу да истражују навике у исхрани код нас и у свету, као и последице тих навика. Увежбавају припрему хране у сировом стању, као што су: салате и сокови од воћа и поврћа, припремају млечне напитке, воћни јогурт, као и дезерт.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Вредновање ученичких постигнућа врши се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*. На почетку сваког часа, наставник пружа ученицима могућност да сами себе процене у теми часа која ће се обрађивати (базирано на дотадашњим стеченим знањима у другим наставним предметима или свакодневном животном искуству). То се може реализовати тако што ће ученици проценити своје знање на стикеру, а наставник залепити те стикере на помоћној табли и сл. За ову намену наставници могу позвати ученике да подигну онолико прстију своје шаке којом оценом процењују своја предзнања (један прст одговара оцени недовољан (1), пет прстију одговара оцени одличан (5). Такође, наставник позива ученике на крају сваког часа да процене себе, у смислу,

колико су напредовали у стицању знања, вештина, формирању ставова, током часа. То би, уједно, могла бити и ученичка евалуација наставниковог рада на часу. Наставник сваку врсту оцењивања јасно и прецизно образлаже ученику, поштујући његов интегритет. У *Домаћинству* као слободној наставној активности најважније је да наставник прати напредак ученика у вештинама комуникације (вршњачкој и са одраслима), критичког мишљења, мотивисаности, предузимљивости, организацијским вештинама, културним навикама, односу према сопственом здрављу, здрављу његове околине, као и о бризи за очување животне средине, креативности и решавању проблема. Наравно, наставник уз помоћ одељењског старешине и ПП-службе је способан да примени прилагођавање метода, али и садржаја за ученике са посебним потребама у наставном процесу. Наравно, то се односи и на израду посебног наставног материјала, као и правила оцењивања.